

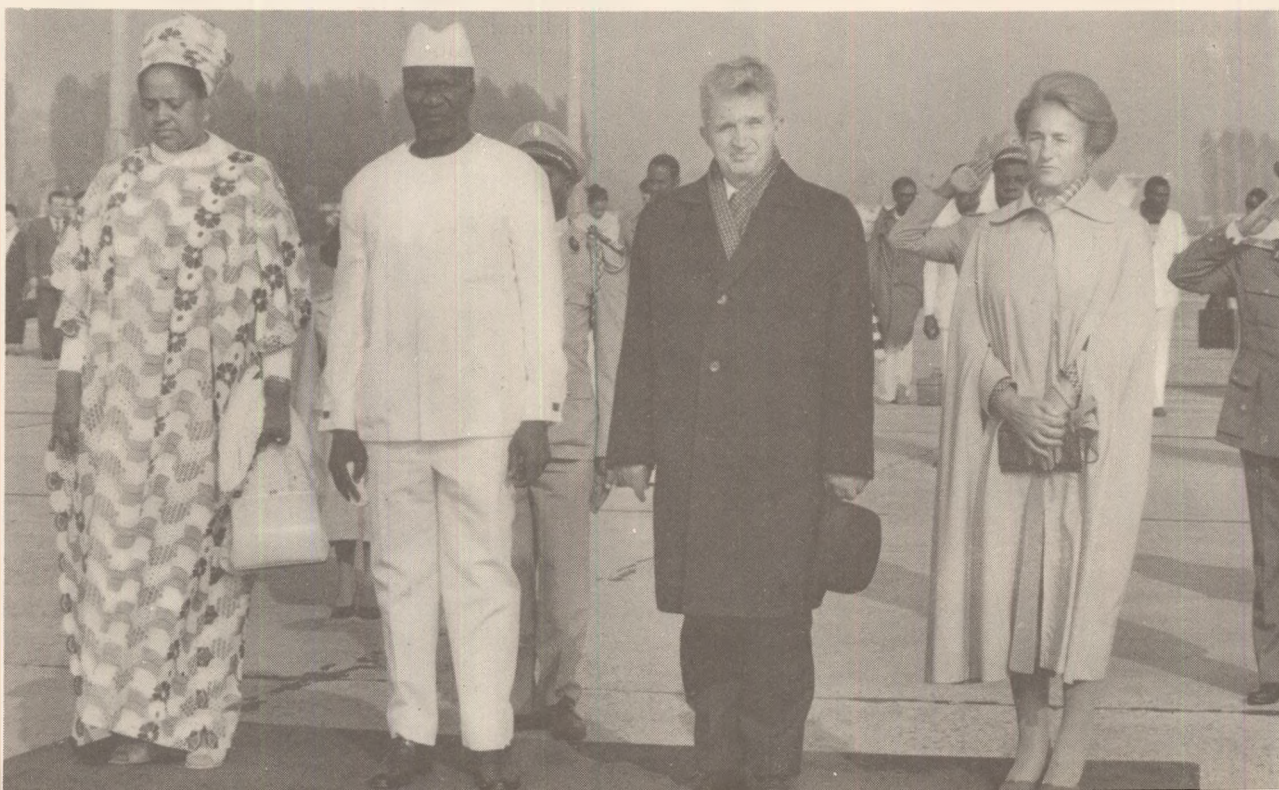
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O cerință
— pentru participarea mai activă
— și eficiență
— a oamenilor muncii
— la conducerea și organizarea
— activității economico-sociale

**PERFECTIONAREA
CONTINUĂ
A PREGĂTIRII
PROFESIONALE**

In spiritul relațiilor de prietenie româno-guineeze
*La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu
și a tovarășei Elena Ceaușescu*
TOVARĂȘUL AHMED SEKOU TOURÉ
ȘI TOVARĂȘA ANDRÉE TOURÉ
AU FĂCUT O SCURTĂ VIZITĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

PERFECTIONAREA CONTINUĂ A PREGĂTIRII CADRELOR PENTRU O PARTICIPARE TOT MAI ACTIVĂ ȘI EFICIENTĂ LA ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ECONOMIEI (1)

STRATEGIA dezvoltării economice a României socialiste în etapa viitoare, formulată în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., pune un accent deosebit pe sporirea eficienței în toate domeniile activității economico-sociale. În condițiile dezvoltării democrației socialiste, paralel cu participarea tot mai activă a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea unităților în care lucrează și a întregii vieți economico-sociale, sporesc rolul și răspunderile organelor colective de conducere, ale cadrelor de conducere la toate nivelele.

Sarcinile calitativ noi ce le revin acestora vor putea fi rezolvate optim în măsura în care, ridicându-și continuu nivelul cunoștințelor politico-ideologice și economice generale de legislație economică, îmbunătățindu-și pregătirea profesională în domeniul de specialitate, cadrele de conducere își vor însuși, vor aprofunda și vor pune în practică, în mod consecvent și creator, principiile, metodele și tehnicile științei moderne a conducerii, adaptate la condițiile, necesitățile și perspectivele economiei și societății noastre.

În completarea unei literaturi ce se îmbogățește continuu — și mai ales pentru a furniza exemple din problematica și experiența concretă a unităților economice — revista noastră a publicat numeroase articole, a editat suplimente tematice și cărți de legislație economică adnotată și comentată (casetă din p. 2), a căror tematică (inspirată în mare parte din sugestiile făcute, în cadrul unor anchete organizate de redacție, de către președinți ai consiliilor oamenilor muncii și directori de întreprinderi) urmărește să ofere cadrele de conducere elemente de perfecționare și instrumente de lucru cu aplicabilitate imediată, inclusiv mai buna cunoaștere și aplicarea corectă a legislației economice. Redacția, cu contribuția colaboratorilor săi din sistemul de perfecționare, din cercetare și producție, își va dezvolta în viitor această preocupare, cu scopul de a aduce o contribuție sporită la generalizarea stilului și metodelor de conducere modernă, științifică, eficientă în concordanță cu adâncirea democrației socialiste.

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă a țării noastre, desfășurată pe fondul revoluției științifico-tehnice contemporane, creșterea neconținută a nivelului forțelor de producție, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție în cadrul societății socialiste impun — astăzi mai mult ca oricând — ridicarea nivelului general de cunoaștere, afirmat pe toate planurile: politico-ideologic, profesional, de cultură generală etc.

Partidul nostru a sesizat importanța determinantă a profundelor transformări actuale și de perspectivă din lumea contemporană, din societatea socialistă și la inițiat, pe această bază, ample programe de măsuri în sensul formării și perfecționării oamenilor muncii de toate vîrstele, nivelurile și domeniile de preocupări.

În acest sens, în expunerea la deschiderea Colocviului privind problemele științei conducerii societății (1972), secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „...este necesar ca întregul nostru activ de partid și de stat să înțeleagă că soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste cere o înaltă pregătire și competență... Am în vedere — înainte de toate — însușirea unor cunoștințe temeinice în domeniul ideologic, organizatoric și de conducere pentru a avea posibilitatea înțelegerii și rezolvării corespunzătoare a problemelor tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea construcției economico-sociale din țara noastră.“¹⁾

PROBLEMA pregătirii și perfecționării profesionale — afirmate drept surse primordiale de eficiență economică, mult superioare celor din investițiile materiale — este de primă importanță în toate țările, indiferent de orînduirea lor social-economică și de nivelul dezvoltării lor. Rezolvarea ei în țara noastră, în cadrul unor acțiuni permanente și unitare la scară națională, într-o accentuată viziune prospectivă, evidențiază caracterul de profundă factură științifică a politicii partidului și statului în această privință. Formarea și perfecționarea continuă a tuturor oamenilor muncii, ridicarea nivelului general de cunoaștere este înscrisă ca una din direcțiile principale în care va acționa partidul pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, consemnată explicit în Programul P.C.R.: „Dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. De realizarea acestor măsuri depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism.“²⁾

În cadrul acestor ample eforturi de instruire, formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii din activitatea economică a făcut obiectul a numeroase referiri, orientări și indicații în documentele de partid, al unor ample și diversificate acțiuni, care au asigurat treptat

sporirea capacității lor de a stăpîni complexitatea proceselor economico-sociale cu care se confruntă, au jalonat creșterea eficienței activității desfășurate și a contribuției lor la dezvoltarea întregii țări.

PE MĂSURA dobîndirii experienței necesare și a creșterii exigențelor generate de complexitatea și dinamismul dezvoltării economico-sociale, formele de realizare a pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere au cunoscut o extindere sensibilă, fapt ce a determinat și creșterea apreciabilă, de la an la an, a numărului oamenilor muncii care au urmat cursurile respective. Principalele forme adoptate în acest sens, care s-au integrat organic într-un sistem de instruire la scară națională, au fost următoarele:

- cuprinderea în programele de perfecționare a cadrelor de conducere de la toate verigile organizatorice ale mecanismului economiei naționale (ministere, centrale, întreprinderi), ceea ce a condus la o „stratificare“ a acestor programe, la o diferențiere a lor din punctul de vedere al conținutului și al participanților cărora li se adresează: de la nivelul primilor adjuncți și adjuncților de miniștri, secretarilor generali, primvicepreședinților, vicepreședinților și secretarilor comitetelor executive ale consiliilor populare, pînă la cel al șefilor de compartimente din unitățile productive;

- extinderea gamei cursurilor de specializare prin abordarea a noi domenii, astfel încît să se asigure corespundența de limbaj și preocupări între cadrele de conducere perfecționate și specialiștii desemnați să operaționalizeze și să aplice deciziile privind perfecționarea organizării și conducerii activităților desfășurate;

- inițierea unor programe consacrate pregătirii de instructori pentru centrele de perfecționare organizate de

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, Ed. politică, București, 1972, p. 7.

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1974, p. 93.

ministere și pentru cursurile organizate de centrale și de unitățile cu statut de centrală ;

● **organizarea programelor de formare a consultanților în organizare și conducere**, capabili să efectueze analize-diagnostice și să elaboreze proiecte complexe în unități, care să vizeze perfecționarea activității acestora și utilizarea optimă a resurselor disponibile ;

● **pregătirea viitoarelor cadre de conducere** — sau a cadrelor aflate deja în funcții de conducere, susceptibile a fi promovate în funcții superioare — din ministere, centrale și mari întreprinderi, pentru asigurarea existenței în permanență a unei rezerve de cadre instruite, capabile să asigure, în momentul promovării lor, practicarea unei conduceri științifice ;

● **organizarea unor programe speciale de perfecționare pentru noi sfere de activitate și noi ramuri ale economiei naționale**, la cererea unor ministere, adecvate specificului activității lor — ceea ce a evidențiat atingerea unui nivel sensibil sporit de suplete în conceperea și detalierea formelor de instruire, capabile să asigure nemijlocit nevoile generate continuu de desfășurarea activităților economico-sociale.

DIVERSIFICAREA continuă a acestor forme, crearea bazei lor politice și legislative constituie măruri elocvente ale faptului că **„fără noastră instruirea tuturor categoriilor de oameni ai muncii a devenit o coordonată fundamentală a civilizației socialiste, o componentă indispensabilă a dezvoltării economico-sociale.** Prin prevederile documentelor de partid, prin cadrul legislativ ce le-a fost creat, pregătirea și perfecționarea tuturor cadrelor s-au integrat într-un sistem unitar, de o reală concepție științifică, care este :

- instituționalizat printr-un act legislativ ;
- atotcuprinzător, întrucât include practic toate cadrele de la orice nivel și din orice domeniu de activitate ;
- orientat în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale ;
- diferențiat pe vârste și niveluri de pregătire și diversificat pe domenii ;
- echilibrat în ce privește îmbinarea formării cadrelor noi cu perfecționarea celor existente, pentru reînnoirea permanentă a rezervei de cadre și actualizarea periodică a cunoștințelor ;
- conceput astfel încât să asigure integrarea principalelor imperitive ale școlii în viitor : instruirea permanentă, modularizarea treptată a învățământului, folosirea metodelor, tehnicilor și mijloacelor moderne de instruire.

În cadrul sistemului, perfecționarea cadrelor cu muncii de răspundere în domeniul conducerii activităților economico-sociale urmărește însușirea metodelor moderne de organizare și conducere, cunoașterea celor mai noi realizări în domeniul științifico-tehnic și are drept obiectiv final ridicarea nivelului de competență a acestor cadre în analiza și rezolvarea problemelor de complexitate crescândă generate de procesul construcției socialiste.

Concomitent, pregătirea și perfecționarea celorlalte categorii de cadre din unitățile socialiste de stat urmăresc de

„R. E.“ în sprijinul unei înalte eficiențe

în munca de conducere

ARTICOLE

● Conducere colectivă, autoconducere :

Adâncirea continuă a democrației muncitorești, creșterea inițiativei și răspunderii colective (nr. 17/1978) ; Adâncirea democrației muncitorești în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (nr. 27, 28/1978) ; Comisiile pe domenii — important potențial de creativitate, factor de înfăptuire a autoconducerii (nr. 29/1978) ; Stimularea gândirii și acțiunii colective în cadrul proceselor de autoconducere și autogestiuie (nr. 44/1978) ; Cerințe ale autoconducerii în întreprinderi (nr. 51/1978) ; Dinamism, creativitate și eficiență, parametri esențiali în autoconducere (nr. 5/1979) ; Prin autoconducere muncitorească, la o nouă calitate (nr. 6/1979) ; Transpunerea rapidă în viață a deciziilor adunărilor generale (nr. 7/1978) ; Participarea tot mai largă, mai activă a oamenilor muncii la conducere (nr. 18/1978).

● Metode și tehnici de conducere :

Conducerea prin costuri — instrument de fundamentare a deciziilor în gestionarea resurselor materiale și bănești (nr. 20/1978) ; Fundamentarea științifică a deciziilor în activitatea de conducere (nr. 8/1978) ; Resursele simbiozei conducere-informatică (nr. 12/1978) ; O abordare științifică a căilor de creștere a productivității muncii. Metodologia modelării structurale ca instrument de fundamentare a deciziilor de conducere (nr. 19/1978) ; O bază științifică pentru analiza activității economico-financiare (nr. 24/1978) ; Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii (nr. 34/1978) ; Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan (nr. 35/1978) ; Graficele — instrument de analiză și decizie (nr. 13/1979) ; Fundamentarea științifică asigură calitatea deciziei colective (nr. 14/1979) ; Un important domeniu de analiză, decizie și acțiune pentru consiliile oamenilor muncii : înnoirea și modernizarea producției (nr. 19/1979) ; Conducerea prin costuri și analiza valorii (nr. 20/1979) ; Conducerea producției — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice (nr. 23/1979) ; În

sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Săptămânala și durata ciclului de producție (nr. 25/1978) ; În sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Minimizarea riscului, maximizarea efectelor în adoptarea deciziilor (nr. 27/1978) ; Diagnoza sistemului întreprindere prin analiza echilibrului financiar (nr. 16/1979).

● Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere :

În organele de conducere colectivă acționează peste 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii. Cum se asigură pregătirea lor pentru participarea la decizie ? (nr. 10/1978) ; Un sistem integrat, participativ, deschis spre autoreglare (nr. 12/1978) ; Perfecționarea personalului muncitor (nr. 21, 22/1978) ; Pregătirea maistrilor — în concordanță cu corințele progresului tehnico-științific (nr. 42/1978) ; Amplă acțiune de perfecționare a pregătirii membrilor consiliilor oamenilor muncii (nr. 21/1979) ; Perfecționare — creativitate — eficiență (nr. 26/1979).

SUPLIMENTE TEMATICE SPECIALE

- Metode de conducere în sprijinul autogestiei (nr. 35/1978).
- Analiza-diagnostică a activităților economice și sociale (nr. 39/1978).
- Tabloul de bord — instrument de conducere eficient și operativ a activității social-economice (nr. 47/1978).
- Instrumente eficiente în munca de conducere. Descrierea, evaluarea și analiza funcției (postului) (nr. 13/1979).
- Maistrul — organizator și conducător al formației de lucru (nr. 21/1978).
- Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere (nr. 37/1979).
- Contractele economice, instrumente fundamentale ale autoconducerii și autogestiei unităților economice (nr. 39/1979).

CĂRȚI

- Răspunderea în comerțul internațional (1978).
- Export — probleme și soluții (1978).
- Raporturi de muncă (vol. II — 1978 ; vol. III — 1979).
- Calitatea — reglementări interne și internaționale (1979).
- Contractul comercial de vânzare internațională (1979).

asemenea ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, actualizarea permanentă a cunoștințelor în ritmul în care revoluția științifico-tehnică contemporană generează noi elemente de cunoaștere, asigurarea unei baze obiective pentru încadrarea și promovarea cadrelor etc.

PENTRU REALIZAREA acestor obiective, în cadrul sistemului național de pregătire și perfecționare, sarcini importante cu privire la cadrele de conducere revin :

— **Academiei „Ștefan Gheorghiu“**, pentru asigurarea unei concepții unitare în pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere a activității de partid, social-politice, economice și a administrației de stat, pentru sporirea rolului ei în viața ideologică a țării ;

— **ministerelor**, pentru perfecționarea cadrelor în centre departamentale subordonate, în domenii ce corespund profilului lor de activitate ;

— **ministerelor și celorlalte organe ale administrației de stat**, pentru asigurarea condițiilor necesare participării tuturor cadrelor de conducere la programele de formare și perfecționare, precum și folosirii eficiente a acestor cadre după absolvirea cursurilor ;

— **instituțiilor de învățământ superior și institutelor de cercetări**, care au obligația de a contribui material și cu

specialiștii de care dispun la elaborarea și desfășurarea programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere ;

— **instituțiilor de învățământ superior** care organizează în cadrul lor cursuri postuniversitare de perfecționare a cadrelor de conducere din unități economice de importanță locală și pe probleme de interes deosebit din domeniul organizării și conducerii ;

— **cabinetelor de organizare economico-socială**, care trebuie să contribuie la difuzarea largă a principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere științifică, la generalizarea experiențelor înaintate în acest domeniu.

În tabel (vezi p. 3) sint prezentate localizarea diferitelor forme de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere și caracterizarea acestora.

ACENTUAREA democrației economice, crearea cadrului organizatoric și funcțional de participare tot mai largă a oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale, aplicarea principiului autoconducerii muncitorești, al autogestiei și autofinanțării conferă noi dimensiuni cantitative și mai ales calitative formării și perfecționării cadrelor. Di-

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

LOCALIZAREA PROCESELOR DE PREGĂTIRE ȘI PERFECȚIONARE A CADRELOR DE CONDUCERE ȘI CARACTERIZAREA ACESTORA ÎN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL

Locul de desfășurare a formării și perfecționării cadrelor de conducere	Forme de desfășurare	Elemente de caracterizare
In cadrul unităților economice	Cursuri de perfecționare Seminarii	<ul style="list-style-type: none"> — Permit cunoașterea nemijlocită a nevoilor de formare și perfecționare și, de aici, conceperea unor programe adaptate efectiv acestor nevoi — Realizate inițial cu cadre de instruire din afară (cadre didactice, specialiști din cercetare, cadre de conducere și specialiști din activitatea practică) și apoi, treptat, cu cadre din interior — Asigură concordanța între politicile unităților și conținutul temelor cuprinse în programe — Permit rezolvarea nemijlocită a unor probleme stringente ale unităților — Reclamă eforturi financiare reduse; se pot desfășura în cadrul sau în afara programului de lucru
In cadrul institutelor de învățământ superior	Cursuri postuniversitare de perfecționare	<ul style="list-style-type: none"> — Constituie o formă eficientă de integrare a învățământului cu producția — Se desfășoară în mai multe cicluri — Pot cuprinde o arie tematică largă, sau restrinsă la un domeniu specializat — Realizate cu cadre didactice, specialiști din cercetare, cadre de conducere și specialiști din activitatea practică
In organisme specializate	Cursuri de pregătire (de lungă durată: 1—2 ani) Cursuri de perfecționare (de scurtă durată: 5—8 săptămâni)	<ul style="list-style-type: none"> — Se adresează cadrelor de conducere din economie și din mari unități — Realizate cu cadre de instruire specializate și cu cadre asociate (cadre didactice, specialiști din cercetare, cadre de conducere și specialiști din activitatea practică) — Cursurile de perfecționare se desfășoară în mai multe cicluri — Cursurile de perfecționare pot cuprinde o arie tematică largă sau pot fi axate pe un domeniu sau o problemă specializată (programe modulare)
— Organisme la nivel național (Academia „Ștefan Gheorghiu“)	Cursuri de perfecționare Seminarii	<ul style="list-style-type: none"> — Se adresează cadrelor de conducere din ministerul pe lângă care funcționează și unitățile acestuia — Se desfășoară în mai multe cicluri — Realizate cu cadre de instruire specializate și cu cadre asociate (cu precădere din departament) — Pot cuprinde o arie tematică mai largă sau pot fi axate pe un domeniu sau o problemă specializată — Școli specializate pe diferite domenii ale activității economico-sociale (tramuri ale industriei, construcții, transporturi, agricultură, circulația mărfurilor, turism, comerț exterior, administrație de stat) — Se adresează cadrelor de conducere din unități fără personalitate juridică, din unități locale etc. — Se desfășoară în mai multe cicluri — Se realizează cu cadre specializate de instruire și cu cadre asociate (recrutate cu precădere pe plan local)
— Organisme la nivel departamental (centre departamentale)	Cursuri de perfecționare Seminarii	
— Organisme la nivel teritorial (școli interjudețene)	Cursuri de perfecționare Seminarii	

menșiunile ample ale responsabilității politice și economico-sociale a cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă, necesitatea lăr-

girii neincetate a bagajului lor de cunoștințe și experiență pun pentru aceste cadre, mai imperios poate decât în alte domenii, problema instruirii lor

permanente, care le condiționează însăși rațiunea menținerii lor în fruntea unor colective, unități și instituții.

Participarea pleneră, efectivă și fructuoasă a oamenilor muncii la conducere depinde deci, în măsură determinantă, de capacitatea lor de a stăpîni corespunzător complexitatea proceselor economico-sociale, de a utiliza metodele, tehnicile și instrumentele proprii științei conducerii. „Este necesar să ne preocupăm de realizarea unei conduceri științifice, democratice, care să asigure atît creșterea răspunderii și inițiativei la toate nivelurile, cît și imbinarea experienței cu elanul revoluționar³⁾”, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la această problemă.

Pornind de la ideea extinderii și adîncirii calitative a cerințelor pe planul pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă, acțiunile desfășurate în ultima perioadă au avut drept obiectiv diversificarea în continuare a formelor de instruire. Astfel, din inițiativa și la indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a început o amplă acțiune de perfecționare a pregătirii președinților și vicepreședinților consiliilor oamenilor muncii, a reprezentanților oamenilor muncii în cadrul acestor organe. Pe aceste baze, la Academia „Ștefan Gheorghiu” și la cele 10 școli interjudețene de partid se desfășoară cursuri de perfecționare a secretarilor de partid — președinți ai celor peste 5 500 de consilii ale oamenilor muncii existente în unitățile socialiste de stat. Sub conducerea organelor locale de partid se desfășoară cursuri organizate pe plan local pentru cei aproape 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii din consiliile oamenilor muncii, din consiliile de conducere ale ministerelor și membri ai Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Sub conducerea Uniunii Tineretului Comunist se desfășoară perfecționarea secretarilor organizațiilor U.T.C., vicepreședinți ai consiliilor oamenilor muncii, iar prin grija organelor teritoriale ale sindicatelor se asigură perfecționarea președinților comitetelor sindicale, care sînt vicepreședinți ai consiliilor oamenilor muncii și președinți ai adunărilor generale ale oamenilor muncii.

Desfășurarea pe un front atît de larg a acțiunilor de perfecționare dovedește convingător că adîncirea democrației socialiste se asigură atît pe plan politic și instituțional, cît și prin acțiuni concrete, menite să-i asigure baza de exercitare efectivă și la un înalt nivel al competenței oamenilor muncii.

dr. Corneliu RUSSU

directorul Institutului de economie industriei, din cadrul Institutului central de cercetări economice

N. red.: În partea a II-a a articolului, care va fi publicată în numărul viitor al revistei, autorul evidențiază unele aspecte esențiale ale activității desfășurate în țara noastră pentru formarea și perfecționarea cadrelor de conducere și direcțiile de acțiune în perspectivă, în concordanță cu exigențele sporite ale noii etape de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate, prefigurate în proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R.

³⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Consfățirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 16—17 mai 1979. „Știința”, nr. 11/27, 19 mai 1979.

„R. E.“ în sprijinul scurtării duratelor de execuție pe mari șantiere de investiții

SOLUȚII DE PERFECTIONARE A ACTIVITĂȚII FURNIZORILOR DE UTILAJE

DE O DEOSEBITĂ importanță pentru realizarea exemplară a planului de investiții și punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție planificate este livrarea la termen și integrală a utilajelor tehnologice*). Sarcina de execuție și livrare a acestora revine, în cea mai mare măsură, întreprinderilor Centralei industriei utilajelor tehnologice chimice și rafinării. Aceasta execută și livrează utilaje de mare complexitate, în mare parte unicate, cu ciclu lung de producție, ceea ce implică și pregătire mai îndelungată a proceselor de fabricație.

Dacă la utilajele tehnologice pentru metalurgie s-a livrat în lunile ianuarie-septembrie a.c. un plus de peste 100 tone, la cele pentru industria alimentară și mai ales chimică sînt serioase rămîneri în urmă, inclusiv pentru obiective cu scadența expirată de punere în funcțiune (tabelul nr. 1). De ce o asemenea situație?

Probleme noi și totuși... vechi

O CAUZĂ principală a nerealizării planului la producția fizică și a nelivrării ritmice și în ordine la montaj a utilajelor tehnologice este **întîrzierea cu care titularul de investiții (Ministerul Industriei Chimice) și întreprinderile beneficiare depun la centrală documentația de execuție a utilajelor tehnologice**. În acest an au fost numeroase cazurile în care executanții de utilaje s-au confruntat cu serioase întîrzieri în asigurarea documentației tehnice și de execuție. Iată cîteva situații de acest gen:

Tabelul nr. 1

Nivelul de realizare a unor indicatori de plan
(9 luni 1979)

Producția fizică :			
Utilaje tehnologice :			
— pentru metalurgie	+	102 t	
— pentru chimic		- 12 499 t	
— pentru industria alimentară		- 4 337 t	
Producția netă %		98,7	
Producția marfă %		99,6	
Productivitatea muncii (la producția netă) %		98,1	
Utilizarea fondului de timp maxim disponibil :	Tr. I	II	III
— al utilajelor %	83,8	83,6	83,0
— al forței de muncă %	95,4	94,8	94,7

— pentru utilajul bloz de distilare necesar instalației de extracție aroma-

*) Vezi și articolul „Accelerarea livrărilor și montajului utilajelor tehnologice”, R.E. nr. 39/28 septembrie 1979.

te de la C.P. Midia proiectul de execuție a fost depus la 10 iulie a.c., în timp ce termenul de punere în funcțiune a acesteia era trimestrul III a.c. :

— pentru întreprinderea „Sinteza”-Oradea, s-a solicitat pentru luna februarie 1980 livrarea a două rezervoare de bioxid de carbon necesare instalației de pigmenți anorganici, dar pînă la 28 august a.c. nu a fost livrată decît parțial documentația tehnică.

Asemenea situații sînt valabile și pentru fabrica de materiale fotosensibile de la C.I.C. Tîrgu Mureș, fabrica de hidrogen (2 răcitoare) de la C.P. Teleajen etc.

De ce o atare situație? În primul rînd, institutule de proiectări nu pot executa la vreme documentația, deoarece, în dese cazuri, beneficiarul nu a precizat din timp soluțiile tehnologice de fabricație. Aceste întîrzieri se reflectă direct în activitatea proiectanților, în sensul că ei nu pot respecta ulterior termenele stabilite. Este adevărat că unele întîrzieri se datoresc însăși proiectanților, ca urmare a faptului că, din anumite considerente, decalază o serie de termene privind fie livrarea integrală a unor proiecte, fie a unor părți din acestea. Se mai poate adăuga și faptul că, îndeosebi pentru obiectivele din industria chimică, **s-a acționat în mică măsură pentru tipizarea instalațiilor și halelor** — lucru ce solicită un proces mai mare de manoperă la proiectant. Asemenea practici sînt, de altfel, cunoscute de ani de zile. Și totuși, furnizorii de utilaje continuă să contracteze comenzi, să consemneze termene precise de livrare, fără să se asigure din vreme cu documentația de execuție necesară.

O altă explicație a nelivrării la termen a unor utilaje tehnologice pentru unele obiective este aceea că, în acest an, în cursul derulării activității întreprinderilor executante, **au survenit și unele priorități** (pentru punerea în funcțiune a unor obiective ale industriei chimice ale căror termene au fost scurtate ori reprogramate, cît și pentru unele livrări suplimentare la export). Fără doar și poate, executantul ar fi trebuit să găsească într-o atare situație soluții care să nu afecteze obligațiile asumate prin contractele încheiate, prioritățile putînd fi realizate pe

seama unei mai bune organizări a producției și a muncii, sporirea productivității, completarea schimburilor 2 și 3 etc.

Realizarea și livrarea la termen a utilajelor tehnologice au fost influențate negativ și de **neritmicitatea în aprovizionarea tehnico-materială**. După cum este cunoscut, legislația în vigoare obligă pe constructorul de utilaje să depună comenzile de materiale pentru aprovizionat la furnizori cu 6 luni înainte de perioada de plan, iar în cazul importurilor de materiale de bază și de completare cu cel puțin 9—12 luni înaintea perioadei de plan. Dar necunoașterea din timp de către executantul de utilaje a cerințelor ferme ale beneficiarilor face ca acesta să nu realizeze o aprovizionare corespunzătoare cu materii prime și materiale. Abia atunci cînd sosește documentația de execuție el constată că o parte din materialele contractate nu sînt corespunzătoare producției programate, sau că este nevoit să facă alte comenzi, cu întîrzierile inerente unei atari practici. Așa se face că așa-numitul program de livrare de utilaje (cunoscut în practică cu prescurtarea L.U.) stabilit la nivelul conducerilor ministerelor de resort (M.I.Ch. și M.I.C.M.) pornește încă din start cu unele carențe de programare, neconcordanțe cu situația de fapt a primirii repartițiilor, a depunerii documentațiilor de execuție și a termenelor de livrare stipulate în contractele dintre întreprinderile executante și beneficiare.

Specialiștii din centrală sînt de părere că, pentru a fi pe deplin viabil, posibil de respectat în datele sale esențiale, **programul de livrări de utilaje trebuie recunoscut și însușit de toți factorii implicați în realizarea prevederilor sale**: beneficiarul — care trebuie să specifice din timp utilajele de care are nevoie pentru punerile în funcțiune și să predea în termene legale documentația de execuție (ca și eventualele elemente de completare la care se angajează); furnizorii de materiale și colaboratorii — care trebuie să livreze ritmic și la termene corelate cu necesitățile fabricației toate sortotipdimensiunile și calitățile contractate (inclusiv întreprinderile de comerț exterior implicate); executanții — care trebuie să-și organizeze producția și aprovizio-

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Situația unor restanțe (la 30 sept. a.c.)

Tabelul nr. 2

Întreprinderea	Total	Restanțe	
		Investiții cu termen de punere în funcțiune acest an	Se livrează în trim. IV 1979
— mecanică de utilaj chimic București	3 228	1 186	1 075
— utilaj chimic și forje Rm. Vilcea	3 185	617	617
— utilaj chimic Ploiești	589	513	480
— utilaj chimic „Grivița Roșie“	837	318	318
— utilaj tehnologic Buzău	1 582	355	355
— mecanică de utilaj tehnologic Moreni	3 246	202	202

narea astfel încât să livreze utilajele contractate în cantitatea, calitatea și la termenele obiectiv stabilite.

Apoi, în domeniul aprovizionării se manifestă numeroase neajunsuri în sensul că unii furnizori de materiale (îndeosebi de laminate) atit din țară cit și din import nu respectă termenele de livrare (Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște și altele). Pînă la începutul trimestrului IV, de exemplu, unele unități ale centralei cum sînt: I.M.U.C. București, I.M.U.T. Moreni, I.U.C. Ploiești, I.U.T. Buzău nu au primit în timp util circa 150 tone materiale din import, ceea ce s-a repercutat asupra neexecutării la termen și în ordinea cerută la montaj a peste 700 tone utilaje tehnologice etc. Dealtfel, totalul neasigurat din import pentru utilajul tehnologic ce trebuie executat pînă la sfîrșitul anului și pentru perioada imediat următoare se ridică la peste 9 000 tone de tablă din oțel inox, aliat sau

placat și țevi din oțel inox, aliat sau carbon etc.

Ațiuni energice, de maximă eficacitate

PENTRU A RECUPERA rămîinerile în urmă în livrarea utilajelor, în general, pînă la sfîrșitul acestui ultim trimestru al anului, la nivelul centralei și al întreprinderilor au fost inițiate o serie de analize, la care au participat și beneficiarii, cu care prilej au fost stabilite și o serie de măsuri. Evident, în marea majoritate a cazurilor, aceste măsuri vor asigura recuperarea restanțelor în primul rînd pentru obiective cu termen de punere în funcțiune (tabelul nr. 2), dar nu pot rezolva unele carențe mai vechi. Ținînd seama de faptul că, concomitent cu eforturile necesare pentru onorarea în totalitate a contractelor pe 1979, se cere făcută și

o pregătire temeinică a producției pentru anul viitor, furnizorii de utilaje își concentrează atenția în cîteva direcții prioritare:

● **nominalizarea responsabilităților pe utilaje** (maiștri, șefi de formații de lucru), coordonate de conducerile întreprinderilor și urmărirea strictă a respectării graficelor de execuție pe faze și operații;

● **programarea și desfășurarea riguroasă a producției**, pe timpul care a mai rămas, astfel încît cele 51 de instalații (capacități) pentru șantierele M.I.Ch., cu punere în funcțiune înîrziată, să fi realizate și predate beneficiarilor;

● **întocmirea și definitivarea**, pînă la sfîrșitul lunii octombrie, pe centrală, a unor **fișe-model** — corelate cu cele existente la întreprinderi — **pentru fiecare comandă în parte ce urmează a fi executată**, pentru utilajele cu termene de punere în funcțiune în 1980 și apoi extinderea lor la toate celelalte comenzi. În aceste fișe se evidențiază stadiul pregătirii fabricației, materialele ce mai trebuie aprovizionate (din țară sau import), cu toate elementele de identificare de la executant pînă la furnizorii de materiale.

Cu prilejul investigației noastre am desprins și alte sugestii care ar putea fi luate în considerație:

— unitățile Ministerului Industriei Metalurgice să ia măsuri de **asimilare grabnică a materialelor din import** care

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 7)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

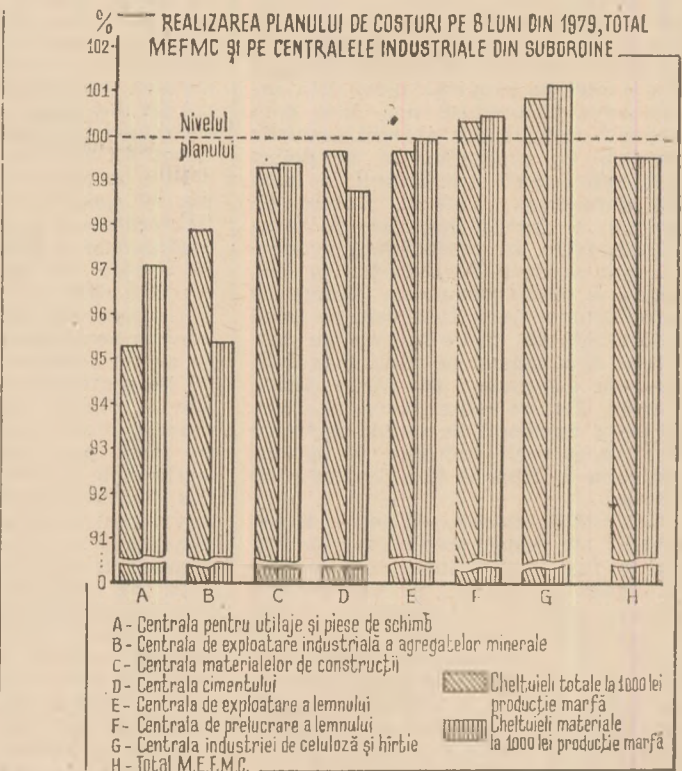
Costurile de producție — între prevederi și realizări

ÎN 1979, unitățile productive aparținînd de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au avut un început slab în ce privește îndeplinirea planului de costuri, înregistrînd depășirea nivelelor planificate la cheltuieli totale. Spre deosebire însă de anii anteriori, în acest an situația s-a redresat, astfel că începînd din luna martie, majoritatea unităților ministerului au îndeplinit sarcinile de plan. Pe primele 8 luni, economiile față de nivelele planificate erau de 170 mil. lei la cheltuieli totale, din care 77 mil. lei la cheltuieli materiale, cele mai mari economii localizînduse la Centrala de utilaje și piese de schimb (116 mil. lei, din care 50 mil. lei la cheltuieli materiale), Centrala materialelor de construcții (28 mil. lei, din care 19 mil. lei la cheltuieli materiale), Centrala de exploatare industrială a agregatelor minerale (23 mil. lei, integral la cheltuieli materiale).

Economiile pe total M.E.F.M.C. ar fi putut fi mai mari dacă două centrale și unele întreprin-

deri nu ar fi înregistrat depășiri la cheltuielile planificate: Centrala prelucrării lemnului (40 mil. lei, din care 33 mil. lei cheltuieli materiale) și Centrala industriei de celuloză și hîrtie (43 mil. lei, integral cheltuieli materiale). Între întreprinderile care nu s-au încadrat în nivelele indicatorilor de costuri se pot menționa C.P.L. Sighet, C.P.L. Tg. Jiu, I.P.L.M. București, C.C.H. Călărăși, C.C.H. Suceava, C.C.H. Tr. Severin etc.

Cauzele cele mai frecvente care au dus la neincadrarea în planul de costuri sînt: depășirea cheltuielilor cu combustibilul și energia, pierderi din rebuturi, depășirea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor (îndeosebi la unitățile Centralei cimentului, Centralei materialelor de construcții, Centralei de prelucrare a lemnului). Pentru încadrarea în cheltuielile normate, este necesar ca centralele și unitățile din subordinea lor să analizeze cauzele ce au determinat această situație, să acorde mai multă atenție realizării prevederilor din progra-

mele întocmite pentru reducerea costurilor de producție, încadrării în normele de consum, atra-

gerii în circuitul economic a tuturor rezervelor de economisire a resurselor materiale.

CORELAREA EFORTURILOR PRODUCĂTOR — EXPORTATOR ÎN REALIZAREA PLANULUI DE EXPORT

Reacție promptă, eficace la dinamica pieței

CONDIȚIILE conjuncturale actuale ale comerțului internațional, caracterizate prin persistența recesiunii economice în țările capitaliste, accentuarea valului de măsuri protecționiste, în special în domeniul industriilor tradiționale, concomitent cu tendințele de creștere a prețurilor materiilor prime și în special a țesăturilor sintetice, pe bază de gaze naturale și petrol, au pus în fața exportului de confecții — care formează profilul de activitate al întreprinderii noastre — noi și dificile probleme.

Nivelul cererii pentru confecții textile, influențat de scăderea puterii de cumpărare a populației în multe țări capitaliste (prin creșterea prețurilor la produsele și serviciile de primă necesitate), are drept rezultat scăderea ponderii produselor de îmbrăcăminte în bugetul de familie. Concomitent — aparent paradoxal — confecțiile de lux, la prețuri ridicate, au o vandabilitate mai bună decât cele de nivel mediu. Scăderea cererii determină importatorii să selecteze mai riguros sursele de aprovizionare.

Pe de altă parte, oferta de articole vestimentare este în continuă creștere, sub influența a trei factori importanți. În primul rând, firmele producătoare din țările capitaliste dezvoltate răspund concurenței pe propriile piețe prin introducerea de produse noi, care prin prețurile ridicate pot absorbi costurile crescînde de producție. În al doilea rând, exportatorii tradiționali — cum sînt Hong-Kong, Taiwan, Coreea de Sud ș.a., cu poziții puternice pe principalele piețe, își reorientează producția spre produse de semi-lux și lux, pentru a evita concurența directă cu țările lumii a treia. În sfîrșit, pe lângă exportatorii din țările în curs de dezvoltare deja lansați pe piața mondială, apar noi exportatori din țările Africii și Asiei. Țări ca India, Mexic și altele, ale căror exporturi de textile se bazează pe fibre naturale indigene, își sporesc producția de fibre și fire chimice și în amestec.

Dificultățile cauzate de aceste transformări ale pieței, amplificate de ritmul tot mai alert de introducere a unor noi tipuri de materii prime, cît și a unor noi elemente de modă (în special la confecțiile pentru femei), impun o preocupare permanentă a producătorilor noștri în direcția alinierii rapide la cerințele pieței, la practicile concurenței. Numai reacționînd prompt, cu eficacitate la tendințele pieței vom putea asigura și în viitor exportul de confecții în condiții de eficiență.

În confruntarea cu această problemă — care în mod inevitabil con-

duce și la ascuțirea concurenței — se impune o revizuire a tuturor factorilor ce contribuie la asigurarea creșterii competitivității pe piața externă, afit ca strategie a produsului, cît și în comercializarea pe piața externă.

Eficiența exportului depinde de eficiența fiecărei trepte de prelucrare

STRATEGIA care stă la baza producției și exportului de confecții, realizat de Centrala Industriei Confecțiilor București (C.I.C.B.) prin întreprinderea sa specializată I.C.E. Confex o constituie canalizarea efortului de creație în direcția reimprospătării nomenclatorului de export în stricta concordanță cu cerințele prezente și, în măsura posibilului, viitoare ale beneficiarilor externi. Dealtfel, nucleele de creație ale întreprinderilor de confecții din structura C.I.C.B. funcționează pe baza unui sistem informațional amplu ce pune la dispoziție informații antropometrice, ergonomice și de modă, esențiale pentru introducerea în fabricație a fiecărui produs. Se au în vedere mutațiile ce au avut loc privind rolul îmbrăcămînții, deci a motivației consumatorilor de pe piețele beneficiare: de la funcțiile primordial biologice (de protecție a corpului uman) și sociale (de asigurare a decenței individului în societate), îmbrăcămîntea jucînd azi un rol tot mai mare în exteriorizarea personalității individului, răspunzînd unor necesități estetice.

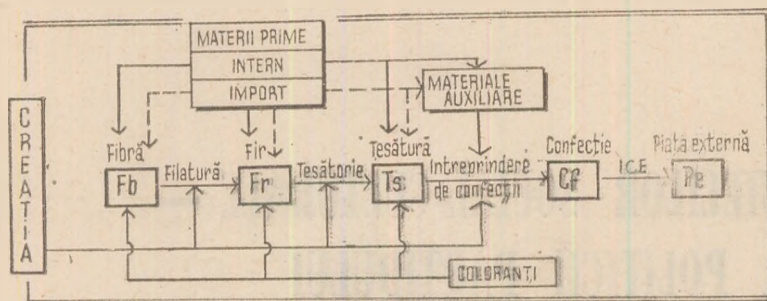
Este necesar totodată să se țină seama de specificul creației în domeniul îmbrăcămînții și anume că „sursele” tradiționale de modă, îndeosebi Parisul și Londra, continuă să genereze elementele definitorii creației prin designeri consacrați, influențînd hotărîtor și cererea beneficiarilor finali. Pornind de la aceste premise producătorul trebuie să fie permanent în contact cu noutățile — condiție esențială în orientarea creației proprii în sensul noului, testat pe piață, prin diverse manifestări expoziționale la care participă I.C.E. Confex. Producția noastră de confecții pentru export poate să trebuie să fie diferențiată prin creație, însă în limitele impuse de tendințele modei mondiale. Așa, de exemplu, întreprinderea de confecții Sighisoara poate crea un model „propriu” de cămașă — dar în mod necesar urmînd linia actuală. Altfel, produsul este o simplă cămașă de duzină, produs standard, cu longevitate în producție, dar cu o eficiență relativ scăzută la export.

Odată creat modelul, executarea lui în producție trebuie să fie ireproșabilă din punct de vedere calitativ. Cel mai mic defect poate deprecia considerabil

valoarea întregului produs și mai mult, poate compromite marca de producător și exportator. Industria românească de confecții a acumulat suficientă experiență pentru a da produse superioare calitativ, apreciate de partenerii străini. În mod evident, se pune problema de a optimiza întregul flux de fabricație al cărui rezultat final este confecția. În integrarea activității economice pe verticală (vezi schema) se cere ca atributele de calitate, ritmicitate și eficiență să se regăsească pe fiecare treaptă de prelucrare a materiei prime (fibre, țesătorie, imprimare, creație, confecție) și la fiecare furnizor de materiale auxiliare: ață, nasturi, întărituri, accesorii, în vederea asigurării unor rezultate economice maxime la export.

Reprezentarea schematică a fluxului pe verticală, ce în ansamblul său concurează la ofertarea la export a unui articol competitiv ilustrează complexitatea factorilor ce trebuie coroborați pentru realizarea unui anumit nivel de eficiență a exportului de confecții. Funcționarea ireproșabilă a acestui mecanism este cu afit mai importantă, cu cît ciclul de viață al unui produs de modă este foarte redus. Perturbarea fluxului într-un anumit punct generează efecte cumulate la punctul terminus, cu efecte evident negative asupra eficienței exportului. Astfel, spre exemplu, asigurarea materiei prime în industria de confecții (țesătură) este supusă anumitor cerințe ale pieței externe, privind compoziția, textura, greutatea și finețea, contractibilitatea, omogenitatea coloristică specifică etc. Or, aceste caracteristici, cu rol hotărîtor în promovarea exportului de confecții, sînt determinate în fazele ce premerg livrarea materialelor către întreprinderea de confecții. La acestea se adaugă desenele și coloritul țesăturii, moda în vestimentație pornind adeseori tocmai de la țesătură. Tendințele modei în materie de țesătură trebuie deci cunoscute nu numai de producătorul de confecții, dar și de cel de țesături, în vederea orientării creației proprii, potrivit cererii fiecărei piețe. La fel, este necesară asigurarea materialelor auxiliare pentru confecții (ață, nasturi, fermoare, catarame, căptușeli, întărituri etc.) care în-deplinesc, pe lângă rolul funcțional, și un tot mai pronunțat rol estetic, creatorii folosindu-se de ele cu fantezie în definirea unei noi linii de modă.

Dacă, în general, întreprinderile furnizoare au livrat industriei de confecții necesarul de materie primă și materiale auxiliare, sîntem datorți să semnalăm — în spiritul responsabilității ce incumbă activității de comerț exterior, că au existat unele greutăți în asigurarea acestora în timpul optim, ceea ce a afectat ritmicitatea producției și livrării la extern, dată fiind exigența extrem de ridicată a beneficiarilor ex-

terni: orice neconcordanță, fie doar și o nuanță coloristică a aței sau a nasturilor, determină respingerea mărfii sau penalizarea. Diferențele de nuanțe în cadrul uneia și aceleași comenzi pot fi determinate fie de aprovizionarea cu coloranți din surse diferite, fie de nerepectarea unui proces unic de vopsire, ceea ce se răsfinge deosebit de negativ în procesul de comercializare.

Flexibilitate prin specializare

SCHEMA prezentată include (marcată cu linie întreruptă) și posibilitatea folosirii de surse de aprovizionare din import. Astfel de soluții pot fi, eventual admise — dar numai în situații cu totul excepționale, de exemplu, cînd pe piața internațională s-ar oferi confecții prezentînd unele accesorii sau tehnologii de prelucrare încă neasimilate de producătorii noștri (fermoare, catarame, sau tehnologii de tratare chimică, imprimare) și a căror lipsă ar împiedica desfacerea la export. În astfel de cazuri factorii de decizie pot analiza oportunitatea recurgerii la importuri pe o perioadă limitată de timp, deci pînă la asimilarea produselor respective în fabricația internă. Importul este oportun dacă permite realizarea unei eficiențe sporite în valorificarea la extern a ansamblului produsului fabricat din materii prime indigene. În același timp, se pot face demersurile necesare scurtării perioadei de import.

Toți acești factori concură la imprimarea unei maxime flexibilități în activitatea de export. Problema flexibilității se pune în dublu plan: a) în timp, flexibilitatea trebuie să permită adaptarea operativă la tendințele modei mereu în schimbare, în realizarea unei sporite viteze de reacție la cerere fiind implicate toate unitățile economice ce concurează pe fluxul vertical; b) în spațiu, flexibilitatea presupune adaptarea la cerințele fiecărei piețe, ale fiecărui segment de piață și chiar ale fiecărui partener extern.

Flexibilitatea în spațiu presupune organizarea procesului de producție de

așa manieră, încît să se asigure posibilitatea realizării de produse de serie scurtă, în condiții de eficiență. Intrucît avem și fabrici mari sau foarte mari, se impune specializarea secțiilor pe produse (sau eventual pe clienți) delimitarea putînd fi revăzută în funcție de necesitățile apărute la un moment dat. Foarte important este însă ca la proiectarea viitoarelor întreprinderi de profil să se aibă în vedere flexibilitatea, prin dimensionarea acestora în vederea unei adaptări rapide la piața externă. Aceasta este de altfel și organizarea industriilor de confecții din alte țări mari producătoare: majoritatea întreprinderilor sînt mici sau foarte mici, ceea ce le conferă o mare flexibilitate în producerea de cantități reduse de articole de modă.

Se poate afirma deci că producția are rolul primordial în asigurarea competitivității exportului unui produs. Dar în valorificarea pe piața externă a produselor create de industrie, desigur că și întreprinderii de comerț exterior îi revin sarcini importante.

Profesionalism în comercializare

TEHNICA COMERCIALĂ constituie unul din instrumentele de bază pentru a transpune potențialului oferit de industrie, în valută de încasat. Calificarea, uneori chiar policalificarea personalului reprezintă o cerință esențială în comerțul exterior. În exportul de confecții, cunoștințele economice, tehnice și de limbă străină, formează un tot necesar, și putem spune că întreprinderea specializată ICE CONFEX este bine dotată în această direcție.

Rezultatele economice ale activității de comerț exterior depind și de tehnica (sau arta) negocierii. O bună bază de negocierii implică obținerea de informații pertinente în timp util, printr-un permanent contact cu piața. Clientul va fi abordat, avînd în vedere interesul lui prioritar: de a obține produsul, de a realiza anumite condiții de livrare

(termen transport, valută, plată, etc.), interese care să fie prezentate astfel încît să demonstreze că se va obține un profit la prețul cotat.

Piețele de export sînt selectate pe baza a două criterii esențiale: cadrul juridic al importurilor în țara respectivă și condițiile de eficiență în care ar avea loc exportul nostru. Aplicînd aceste criterii în dezvoltarea exportului eforturile noastre de promovare s-au orientat în mod specific către principalele piețe din Europa, America de Nord, Africa și Asia. A fost creat astfel un cadru juridic — prin contracte și acorduri pe termen lung — privind exporturile de textile ale țării noastre. Abordarea în continuare a acestor piețe trebuie să fie făcută urmînd dinamica lor: posibilitatea de creștere a exporturilor în ritmul creșterii cererii, diversificarea segmentelor de piață pe care vindem în funcție de posibilitățile industriei producătoare, în perioada respectivă.

Pentru diversificarea canalelor de distribuție în exportul de confecții românești s-a recurs la serviciul importatorilor cu funcții complexe (dispunînd de depozite cu ridicata, lanțuri de magazine, etc); pe măsura penetrării pe piață s-au abordat și forme de distribuție directă, către rețelele de magazine de detaliu, inclusiv societăți mixte de comercializare. Pornind de la principiul că un anumit ambalaj și un program de prezentare corespunzător se pretează doar la segmentele de piață pentru care a fost conceput și, deci la anumite rețele de distribuție, prin modificarea și diversificarea produsului devine posibilă și diversificarea modalităților de promovare a exporturilor.

Amintind în acest cadru problematica ce confruntă curent pe producătorii de mărfuri pentru export, ca și întreprinderile de comerț specializate, dorim să subliniem că realizarea sarcinilor de plan depinde în mare măsură de modul de cooperare între întreprinderile ce participă la realizarea exportului de confecții, de perfecționarea continuă a acestei cooperări, găsindu-se noi căi de creștere a performanțelor pe întregul angrenaj al relațiilor producător-exportator — piața externă. Noul mecanicism economic este de natură a stimula îmbunătășirea substanțială a acestor relații, a produselor oferite la export, în sensul asigurării înnoirii rapide și flexibilității producției în vederea valorificării superioare pe piețele externe a produselor românești.

GH. ZDRENGHEA
I.C.E. Confex

Soluții de perfecționare a activității furnizorilor de utilaje

(Continuare din pag. 5)

ar putea fi fabricate pe utilaje și instalații mai mici din țară. În același timp, ar fi de dorit ca proiectanții să caute și să găsească soluții pentru utilizarea acelor materiale, înlocuitori, care prezintă siguranță în exploatare și au durabilitate corespunzătoare sau tehnologii de proces perfecționate, astfel încît obiectivele programate a intra în func-

țiune să fie conectate la timp în circuitul economic;

— pe baza extinderii tipizării, să se reducă gama de tipuri de utilaje ceea ce, implicit, ar facilita diminuarea substanțială a sortofundimensiunilor și calităților de materiale folosite, în special a celor ce necesită importuri. O astfel de acțiune este de așteptat prin efortul coordonat al proiectanților de utilaje și al celor de procese tehnologice

(de exemplu la unele categorii de schimbătoare de căldură, coloane de sinteză, distilare fracționare, utilaje cu mecanisme, reactoare etc.);

— elaborarea și instituirea unei metodologii de percepere a unei taxe de urgență în cazul unor comenzi de execuție peste prevederi (cazuri neprevăzute, neglijență etc.). Din aceste taxe ar urma să fie suportate eforturile suplimentare justificabile în execuție (tehnice și de muncă) de schimbarea unor priorități în aprovizionare și transportul de materiale și utilaje ș.a.

SPORIREA CHELTUIELILOR SOCIAL-CULTURALE — EXPRESIE A POLITICII PARTIDULUI DE RIDICARE A STANDARDULUI DE VIAȚĂ AL POPORULUI

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al întregului popor, sporirea gradului său de civilizație, reprezintă una din caracteristicile fundamentale ale orînduirii noastre socialiste, scopul suprem al întregii activități politice a Partidului Comunist Român.

Progresele realizate în perioada construcției socialiste în România în domeniul ridicării nivelului de trai al poporului constituie o încununare a eforturilor depuse de oamenii muncii pentru îndeplinirea și depășirea planurilor de dezvoltare economică, socială și culturală a țării.

Înfăptuind consecvent politica de dezvoltare a forțelor de producție, de utilizare superioară a resurselor economice ale țării, de creștere a eficienței muncii, statul a asigurat sporirea continuă a avuției naționale. În același timp, **venitul național, indice expresiv al sporirii potențialului economic, a crescut an de an în ritmuri rapide, ceea ce a creat posibilități sporite pentru acumulare și pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.** După cum rezultă din proiectul de Directive, venitul național va fi mai mare în anul 1985, față de planul pe anul 1980, cu 38-43 la sută, rezultînd un ritm de creștere în medie de 6,7—7,4 la sută anual. Faptul că **venitul național prezintă o dinamică mai rapidă decît cea a produsului social** — ritmul mediu anual de creștere al acestuia în perioada 1981—1985 este prevăzut să fie de 6,0—6,6% — reflectă, în forma cea mai sintetică, ridicarea eficienței activității productive.

Una din căile importante de creștere a nivelului de trai, o constituie **mărirea, an de an, a cheltuielilor ce se efectuează de la bugetul de stat pentru realizarea acțiunilor social-culturale**, respectiv pentru învățămînt, sănătate și asistență socială, cultură și artă, sport, plata drepturilor de pensii, a ajutoarelor pentru copii etc.

Prin efectuarea de la buget a acestor cheltuieli statul asigură, întregii populații, un anumit volum de bunuri materiale, servicii și drepturi, care, împreună cu veniturile obținute din muncă și celelalte venituri provenite din fondul social de consum, **concură nemijlocit la creșterea veniturilor reale ale fiecărei familii.** Fondurile ce se cheltuiesc de la buget pentru acțiunile social-culturale sînt menite să rezolve sarcinile cu caracter social și spiritual ce revin societății, pentru dezvoltarea personalității omului și lărgirea orizontului său cultural-artistic, pentru creșterea și educarea tinerei generații,

pentru asigurarea unei pregătiri corespunzătoare calitativ, prin îmbunătățirea instruirii practice în cadrul unui complex proces educativ, modernizat, la nivelul cerințelor etapei actuale de dezvoltare economică și socială. În același timp, efectuînd aceste cheltuieli, statul lărgeste permanent aria de rezolvare a sarcinilor sale cu caracter social: îmbunătățirea stării de sănătate a întregii populații, lupta împotriva îmbolnăvirilor care duc la pierderea capacității de muncă, prelungirea duratei vieții, grija pentru familiile cu copii și în mod deosebit pentru cele cu mulți copii, încurajarea natalității, funcționarea unui sistem de asigurări sociale ample pentru toți oamenii muncii în perioada activității și după aceea.

FĂCÎND aceste cheltuieli, statul asigură, potrivit programelor elaborate de partid, acoperirea unitară a unor nevoi generale, în raport de cerințele fiecărui cetățean, împletindu-se astfel principiul repartiției după muncă cu cel al repartiției după nevoi. Se are în vedere, sub acest aspect, un ansamblu de măsuri care să acționeze pe multiple planuri, vizînd toate laturile vieții materiale și spirituale și ridicarea continuă a calității vieții.

Astfel, comparativ cu cincinalul actual, în care alocațiile de la buget pentru acțiunile social-culturale totalizează **circa 320 miliarde lei**, pentru cincinalul următor sînt prevăzute fonduri mai mari cu peste 36 la sută, respectiv **aproximativ 437 miliarde lei**, la care se adaugă circa 42 miliarde lei cît se alocă pentru aceste acțiuni din fondurile proprii ale întreprinderilor și ale organizațiilor cooperatiste și obștești. Toate aceste fonduri vor asigura, în anul 1985, un nivel al cheltuielilor social-culturale pe o familie, de **14 200 lei.**

Examinată numai sub aspectul sumelor acordate de la bugetul de stat, **cheltuielile social-culturale pe o familie și pe un locuitor prezintă, în anii construcției socialiste, o evoluție permanent ascendentă** (vezi tabelul nr. 1).

Desigur că repartiția după muncă va constitui și în viitorul cincinal elementul de bază pentru formarea resurselor necesare traiului și creșterii bunăstării materiale și spirituale. Cu cît însă, fiecare familie, fiecare cetățean al țării, va beneficia, într-o formă sau alta, în raport de vîrstă, cerințe, domeniu de activitate, de gratuități, facilități și drepturi pe calea cheltuielilor pe care le face bugetul de stat pentru acțiunile social-culturale, cu atît nivelul de trai va fi mai ridicat. Cifrele prezentate mai înainte demonstrează această creștere, de la o perioadă la alta și ele reflectă cheltuielile sporite ale statului în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, alocațiilor pentru copii, asigurărilor sociale, culturii și artei etc.

Și modul de repartizare pe destinații a fondurilor social-culturale, care reprezintă peste 20% din totalul cheltuielilor bugetului de stat, este de natură să scoată în evidență grija permanentă pentru om, pentru satisfacerea nevoilor sale materiale și spirituale (vezi tabelul nr. 2).

INTREAGA ISTORIE a societății noastre socialiste ilustrează faptul că, în concepția Partidului Comunist Român și a statului nostru, edificarea unei economii puternice, de înaltă eficiență, reprezintă în esență **o economie pentru om, capabilă să-i creeze condiții tot mai bune de viață.** Sînt relevante, sub acest aspect, unele dintre principalele prevederi ale Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în cincinalul următor, menite să asigure sporirea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, a întregului popor. Astfel, populația ocupată în economia națională va fi în anul 1985 de aproape 11,5 milioane persoane față de 9,7 milioane în anul 1965. În condițiile dezvoltării susținute, complexe, a economiei naționale, se vor asigura încă 930 mii locuri de muncă, ceea ce va face ca ponderea personalului muncitor în totalul populației ocupate să ajungă în anul 1985 la 73,2 la sută față de 71,3 la sută în anul 1980. Concomitent se vor produce mutații calitative în structura popu-

Tabelul nr. 1

	1950	1960	1965	1970	1975	1980	1985
— Lei anual pe o familie	760	2 450	3 600	5 500	7 400	circa 10 000	12 950
Creștere față de anul 1950	—	3,2 ori	4,7 ori	7,2 ori	9,7 ori	13,2 ori	17 ori
— Lei anual pe un locuitor	211	720	1 100	1 680	2 397	3 125	4 030— 4 100
Creștere față de anul 1950	—	3,4 ori	5,2 ori	8,0 ori	11,4 ori	14,8 ori	19,1—19,4 ori

Tabelul nr. 2

	Prevederi 1981—1985	
	— % —	
TOTAL CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE		100
din care pentru :		
— învățămînt, cultură și artă	circa	28
— sănătate, asistență socială și sport	circa	20
— ajutorul de stat pentru copii	circa	15
— pensii, indemnizații de maternitate, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și alte drepturi de asigurări sociale	circa	37

lației ocupate, în sensul că în ramurile neagricole populația ocupată va reprezenta peste 78 la sută. Veniturile totale reale ale populației vor fi în anul 1985 cu 23—25 la sută mai mari față de anul 1980. Vor crește retribuțiile personalului muncitor, precum și veniturile țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodării individuale. Programul prevede totodată, indicatori substanțial îmbunătățiți pentru desfacerea de mărfuri și prestările de servicii, construcții de locuințe, etc.

În cadrul acestui complex și multilateral program de creștere a nivelului de trai, un rol însemnat revine cheltuielilor de la bugetul de stat pentru acțiunile social-culturale. Astfel **pensiile nominale de asigurări sociale de stat** vor crește în anul 1985 față de anul 1980 în medie cu 23%, prin majorarea generală a pensiilor care, ca și în cincinalul actual, se va realiza în două etape. Corespunzător se vor majora și celelalte categorii de pensii. Majorarea pensiilor va constitui, ca și în cincinalele precedente, una dintre modalitățile de creștere a veniturilor populației.

Alocațiile de stat ce se acordă pentru copiii personalului muncitor vor fi majorate astfel încît la sfîrșitul anului 1985, alocația medie nominală pe un copil să fie mai mare cu 27% față de anul 1980, rezultînd astfel un rol crescînd al acestor alocații pentru formarea veniturilor bănești ale populației.

Ca efect al majorărilor de retribuții aplicate în acest cincinal, precum și a celor ce se vor efectua în cincinalul viitor, va crește în mod corespunzător și nivelul drepturilor care se acordă pentru maternitate, incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau accident. În sectorul de **învățămînt** fondurile prevăzute pentru cincinalul 1981—1985 vor fi mai mari cu peste 36% față de cele din actualul cincinal ceea ce va asigura condiții tot mai bune de pregătire a tinerei generații, în peste 30 000 unități, dotate astfel încît să poată răspunde sarcinii de legare tot mai strînsă a procesului de învățămînt cu activitatea productivă, de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

ÎN CONDIȚIILE asigurării depline a gratuității învățămîntului se va acorda, în continuare, un număr important de burse pentru elevi și studenți, se vor acorda, ca și în prezent, manuale școlare gratuit pentru elevii din învățămîntul general; circa 400 mii persoane — cadre didactice și alte ca-

tegorii — își vor desfășura activitatea în unitățile de învățămînt, asigurînd procesul instructiv educațional și activitățile administrativ-gospodărești.

Toate acestea sînt de natură să definească ce reprezintă anii socialismului pentru tinăra generație. Dacă în anul 1950 din bugetul de stat se cheltuiau pentru învățămînt circa 1 300 milioane lei, în anul 1985 se vor cheltui circa 23 600 milioane lei, adică de **18 ori mai mult**. La aceste cheltuieli se adaugă cele care se suportă din fondurile de investiții ale statului pentru construirea de noi localuri destinate învățămîntului, pentru dotarea claselor, laboratoarelor, internatelor etc. Iată de ce, ținînd seama de volumul mare al acestor fonduri, pe prim plan trebuie să se situeze și preocuparea pentru utilizarea cu economisitate a acestora, pentru prevenirea risipei, pentru utilizarea cît mai judicioasă a bazei materiale și a personalului, orice formă de risipă conducînd la diminuarea surselor de finanțare a necesităților reale din acest sector. Paralel cu preocuparea pentru o cît mai eficientă utilizare a fondurilor ce se alocă de la bugetul de stat pentru finanțarea învățămîntului, trebuie să crească interesul pentru obținerea unor venituri proprii sporite, care să fie utilizate, potrivit legislației în vigoare, direct de către unitățile de învățămînt, pentru dezvoltarea bazei lor materiale. Realizarea într-o mai mare măsură a unor asemenea venituri conduce, totodată, dată fiind natura activităților din care se pot obține aceste venituri, la o mai bună pregătire practică a elevilor și studenților, astfel încît, la absolvirea cursurilor, să poată avea cunoștințele și deprinderile necesare încadrării lor direct în producție.

În sectorul ocrotirii sănătății fondurile ce se alocă în cincinalul 1981—1985 vor fi mai mari cu circa 32% față de actualul cincinal. În anul 1985 Programul prevede că vom avea 9,5 paturi de spital la 1 000 locuitori, ca urmare a dării în funcțiune a unor noi capacități, însumînd 15 000 paturi de spital. În același timp este prevăzută construirea unor noi dispensare urbane și rurale, a noi stații de salvare și darea în funcțiune a noi locuri în creșe.

În timp ce în anul 1950 se cheltuiau de la bugetul statului circa 644 milioane lei pentru ocrotirea sănătății, în anul 1985 se vor cheltui circa 17 150 milioane lei. Sînt create astfel condițiile materiale pentru îndeplinirea prevederii constituționale care garantează dreptul la ocrotirea sănătății și accesul neîngrădit, al tuturor cetățenilor, la asis-

tență medicală gratuită, în condițiile prevăzute de lege. Alocarea de către societate a unei părți importante din mijloacele sale materiale pentru înlăturarea complexului de măsuri menite să asigure prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea continuă a sănătății, refacerea capacității de muncă, scoate în evidență, o dată mai mult, umanismul politicii partidului și statului nostru.

Ca și în cazul unităților de învățămînt, utilizarea judicioasă a fondurilor și folosirea optimă a bazei materiale prezintă o importanță majoră și în acest domeniu social, al ocrotirii sănătății. Această cerință trebuie să preocupe permanent cadrele de conducere ale unităților sanitare, organele financiar-contabile din aceste unități, personalul medical de toate categoriile. Buna organizare a activității în conformitate cu normele stabilite, dezvoltarea continuă a simțului gospodăresc, repartizarea, potrivit necesităților reale din fiecare unitate, a mijloacelor terapeutice și profilactice, sînt de natură să determine un grad sporit de eficiență a fondurilor prevăzute pentru asistența sanitară, pentru ocrotirea sănătății, pentru acordarea unei asistențe medicale de calitate, prompte și eficiente, care să conducă la apărarea și refacerea, în termen cît mai scurt, a sănătății cetățenilor.

În domeniul **culturii și artei**, se vor aloca de la bugetul de stat, în perioada 1981—1985, fonduri cu circa 26 la sută mai mari față de cele din actualul cincinal. Sînt finanțate din aceste fonduri circa 12 000 unități — cămine culturale, biblioteci, muzee, instituții artistice. Pe lîngă fondurile ce se alocă de la bugetul de stat, unitățile de cultură și artă folosesc, potrivit legii, pentru finanțarea curentă și dezvoltarea bazei lor materiale, veniturile pe care le realizează din activitatea proprie. Iată de ce — pornind de la ideea că resursele de la bugetul de stat sînt stabilite în cadrul unor parametri posibili pentru etapa următoare, în corelare cu cerințele de dezvoltare a tuturor sectoarelor de activitate — se impune o preocupare susținută pentru gospodărirea cu simț de răspundere a sumelor ce se acordă de la bugetul de stat cît și a celor realizate din venituri proprii și, totodată, pentru **creșterea sistematică a veniturilor proprii**.

REALIZAREA prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai, în domeniul acțiunilor social-culturale finanțate de la bugetul de stat, prevederi care au la bază ansamblul de măsuri cuprinse în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, constituie o expresie a grijii permanente a partidului pentru ridicarea standardului de viață al populației.

Arhibald POPESCU
Ministerul Finanțelor

Opinii și propuneri în sprijinul realizării unui salt calitativ și al creșterii eficienței

IMPERATIVE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI POTENȚIALULUI TEHNIC-PRODUCTIV

ÎN TRE CAPACITĂȚILE de producție de care dispune economia națională și prevederile înscrise în planul național unic privind sporirea producției de bunuri și servicii există, după cum se știe, o strânsă interdependență. Sarcinile de producție înscrise în plan țin seama de o evaluare riguroasă a întregului potențial tehnic-productiv, precum și de necesitatea folosirii intensive și cu randament maxim a acestuia.

Economia noastră națională dispune în prezent de un puternic potențial tehnic, care se va lărgi și moderniza și mai mult în viitorul cincinal. La începutul anului 1979 valoarea fondurilor fixe în economia națională se ridică la peste 1 580 mld. lei, marea majoritate a acestora fiind realizate în ultimii 10 ani. Calculele arată că dacă s-ar organiza și desfășura mai bine activitatea în direcția folosirii integrale a mașinilor, utilajelor și instalațiilor într-o perioadă relativ scurtă s-ar putea realiza ușor o dublare a producției industriale.

Situind pe un prim plan folosirea deplină a capacităților de producție existente, a tuturor mijloacelor fixe din economie, proiectul de Directive prevede că prin creșterea eficienței fondurilor fixe în industrie se va asigura în anul 1985 o producție globală industrială de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei, la 1 000 lei fonduri fixe. De aceea, este absolut necesar să se asigure sporirea continuă a gradului său de utilizare, să se obțină de la fiecare leu investit și materializat în fonduri fixe un volum cât mai mare de producție fizică și netă. Numai acționând hotărât în direcția utilizării depline și cu înalt randament a tuturor capacităților de producție se vor asigura condițiile recuperării la timp a fondurilor importante avansate de societate pentru înregistrarea continuă a fiecărei unități productive cu noi și moderne mașini și utilaje, se vor putea obține însemnate sporuri de producție fizică fără investiții suplimentare.

Rezerve de sporire a indicilor de utilizare

ÎN ACTIVITATEA de producție numeroase unități economice au înregistrat, mai ales în ultimii ani, rezultate superioare în direcția utilizării mașinilor, utilajelor și instalațiilor, s-au preocupat intens de atragerea în circuitul productiv a celor care stau nefolosite. Citeva date sînt concludente în această privință. În anul care a trecut indicile de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor pe ansamblul întreprinderilor industriale de stat a crescut față de 1977 cu circa 1,5%, iar față de 1976 cu aproape 10%. Acest proces intensiv s-a accentuat și în prima parte a acestui an, cînd o serie de unități, în special cele

aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerului Industriei Ușoare, au obținut indici superiori în utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare.

Cu toate rezultatele pozitive obținute, se mai întîlnesc încă rămăneri în urmă în acest domeniu. Deși în acest an s-a prevăzut ca peste două treimi din sporul producției industriale să se realizeze pe seama capacităților de producție existente, nu în toate cazurile unitățile economice acționează hotărît în această direcție. Astfel, sînt numeroase întreprinderi care în perioada scursă din acest an au raportat indici de utilizare

Fiecărei persoane ocupate în
economia națională îi va reveni
în anul 1980 o zestre tehnică de
peste 190 mii lei comparativ cu
circa 120 mii lei în 1975 și circa
75 mii lei în 1970

a capacităților de producție ce se situează sub nivelul planificat sau înregistrat în perioadele anterioare (unități din metalurgie, construcții de mașini, chimie, economie forestieră și materiale de construcții, unde o serie de mașini-unelte complexe nu au fost încărcate și utilizate în mod corespunzător).

Numai în prima parte a anului, la un număr de 24 întreprinderi ale industriei constructoare de mașini, indicele de folosire a mașinilor și instalațiilor s-a situat sub 80%, cu implicații directe asupra randamentului general al fondurilor fixe. La generarea acestei situații au contribuit în special neajunsuri legale de: deficiențe manifestate în programarea lucrului în schimburi; goluri în aprovizionarea cu materii prime și materiale; lipsa unor muncitori calificați în anumite meserii; slaba preocupare pentru întreținerea, repararea și exploatarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor ș.a.

Necesitățile prezente și viitoare ale economiei impun, înlăturarea acestor situații, valorificarea superioară a întregului potențial productiv constituind o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm susținut a producției, pentru realizarea producției fizice și nete, pentru îndeplinirea ritmică și integrală a tuturor sarcinilor de plan. Importanța deosebită pe care o prezintă ridicarea gradului de utilizare a potențialului productiv este sintetic reliefată de citeva date potrivit unor calcule:

sporirea cu numai un procent a indicelui de utilizare intensivă și exten-

sivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a tuturor capacităților de producție din industrie, echivalează în prezent cu un spor al producției globale industriale, de peste 9 miliarde lei.

Căile și direcțiile de acțiune pentru îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor sînt numeroase și în același timp larg cunoscute. Esențialul este ca în funcție de situațiile existente să se acționeze operativ, astfel încît perioadele de stagnare sau utilizare incompletă a fiecărei mașini sau instalații să fie reduse la minimum posibil.

Cerințe pentru grăbirea intrării în funcțiune a noilor capacități

UNA DIN SARCINILE majore ce revin tuturor beneficiarilor de investiții și constructorilor o constituie intrarea în funcțiune la termenele planificate și la toți parametri proiectați a noilor capacități de producție. Aceasta pentru că fiecare obiectiv, prin producția ce trebuie să o dea, condiționează nemijlocit realizarea sarcinilor înscrise în planul național unic, gradul de satisfacere a nevoilor generale ale economiei naționale. Pentru importanța intrării în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități de producție sînt grăitoare următoarele date:

prin intrarea în circuitul productiv cu o lună mai devreme a noilor capacități de producție ce urmează a fi realizate în viitorul cincinal, s-ar putea obține un spor al producției globale industriale de aproape 15 miliarde lei și o producție netă de peste 5 miliarde lei.

Ca urmare beneficiarii noilor capacități, proiectanții, constructorii, furnizorii de utilaje au sarcina de a conlucra strîns în vederea punerii în funcțiune la termenele planificate și chiar în devans a noilor capacități. Iată, în continuare, cîteva măsuri și acțiuni ce trebuie asigurate și urmărite în scopul atingerii ritmurilor prevăzute de creștere a producției:

— respectarea termenelor de intrare în funcțiune a noilor capacități de producție, care depinde în primul rînd de aportul ce trebuie să-l aducă beneficiarii de investiții. Aceștia sînt chemați să organizeze, la rîndul lor formații, de lucru proprii, care să concure nemijlocit la execuția unor lucrări, la montarea mai rapidă a unor mașini și utilaje. Pe șantierul Combinatului chimic Tîrnăveni, în vederea devansării termenului scadent de punere în funcțiune a liniilor de fabricație, de pildă, beneficiarul a luat pe cont propriu unele lucrări, printre care executarea căii ferate uzi-

nale, recrutarea și pregătirea din timp a unui număr însemnat de operatori chimici, electricieni, lăcătuși și alți lucrători. De asemenea, pe platforma Combinatului de utilaj greu din Iași, constructorii au fost ajutați de proiectanți, furnizorii de utilaje și beneficiarii să desfășoare în flux continuu lucrările. Peste 20 filiale și institute de proiectare care au colaborat la proiectarea combinatului au asigurat, încă din primul trim. al acestui an, 90—95% din proiecte atât pentru construcții, cât și pentru utilaje. La rândul său beneficiarul a realizat în halele pe care le-a luat în primire un mare volum de construcții metalice și stâlpii de rezistență;

— **intensificarea și asigurarea montajului utilajului tehnologic.** Unele analize efectuate arată că în economie, pe șantierele de investiții, se găsește stocuri de utilaje nemontate care se ridică la câteva miliarde lei, ele aflându-se îndeosebi pe șantierele din industria chimică, metalurgică, economia forestieră și materialelor de construcții. Această stare de lucruri este determinată, în principiu, de neasigurarea de către constructori a fronturilor de lucru corespunzătoare, precum și de alte defecțiuni în organizarea lucrărilor. Pe unele șantiere nu este asigurat lucrul în două schimburi, nu sînt completate efectivele de lucrători, nu este asigurată aprovizionarea ritmică a fiecărui punct de lucru cu materiale, scule și dispozitive ș.a., ceea ce influențează negativ ritmul de execuție și de realizare a lucrărilor;

— **asigurarea unor fronturi de lucru corespunzătoare de către constructori.** În multe cazuri se constată că unii constructori nu asigură fronturile de montaj, lucrările nu sînt egalizate corespunzător și într-o strînsă corelare cu montarea utilajelor, creîndu-se perturbații în executarea succesivă a montajelor. Pentru a preveni și înlătura asemenea situații este necesar ca constructorii să accelereze ritmul de montaj (aceasta îndeosebi acolo unde se constată rămîni în urmă), să se urmărească cu strictețe respectarea întocmai a graficelor de montaj;

— **livrarea ritmică și de calitate a fiecărui utilaj, de către furnizori în strînsă concordanță cu graficele de montaj constituie și ea o cale de realizare în termenele prevăzute a investițiilor, un mijloc de recuperare a unor întârzieri ce pot apărea în execuția lucrărilor pe diferitele fronturi de lucru.** Consemnăm că numai în asemenea condiții vor putea fi respectate termenele de punere în funcțiune la capacitățile de pe platformele industriale cum sînt cele de la Combinatul de fire sintetice Vaslui, platforma siderurgică din Călan, Combinatul petrochimic Borzești ș.a., și anume: dacă furnizorii de utilaje (întreprinderile: constructoare de mașini din Reșița, de utilaj chimic din Ploiești, „Independența” — Sibiu și „Unio” — Satu Mare) vor lichida restanțele și vor livra încă în acest an utilajele contractate;

— **lărgirea și adîncirea cooperării în execuția unor mașini și utilaje este o cale care concurează la punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție.** Rezultatele unor astfel de cooperări sînt direct condiționate de atenția ce se acordă gradului de asigurare a documentațiilor tehnice, analizei stadiului executării cooperărilor.

În procesul de valorificare superioară a potențialului tehnic productiv o im-

portanță deosebită va trebui acordată atingerii la termen și în timp cit mai scurt a tuturor parametrilor tehnico-economici proiectați, pe această cale urmînd să se obțină sporuri de producție fizică și de producție netă suplimentare.

Pregătirea temeinică a forței de muncă

UTILIZAREA RAȚIONALĂ a fondurilor fixe și sporirea randamentului general al acestora este strîns legată și de **pregătirea temeinică a forței de muncă a tuturor lucrătorilor** chemați să asigure exploatarea la parametrii maximi a întregului potențial tehnic din dotarea unităților economice. În conformitate cu orientările înscrise în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. în toate întreprinderile este imperios necesar să se acționeze pentru perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor și cadrelor tehnice, astfel ca acestea să poată asigura funcționarea continuă la parametrii maximi a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Va trebui întărit controlul asupra gospodăririi fondurilor fixe, instaurîndu-se în toate întreprinderile o ordine și disciplină desăvîrșită în buna întreținere și exploatarea a tuturor fondurilor fixe.

La procesul de formare a muncitorilor calificați, capabili să asigure exploatarea eficientă a mijloacelor tehnice din dotare, un aport însemnat îl pot aduce comisiile constituite în scopul de a se ocupa de pregătirea profesională a personalului muncitor, de ridicarea nivelului de cunoștințe tehnice. În această direcție un accent mai mare trebuie pus pe asigurarea reciclării lucrătorilor, pe însușirea mai multor meserii, pe policalificare, cunoscut fiind faptul că forța de muncă calificată constituie unul din factorii hotărîtori ai funcționării întreprinderii și exploatarea la parametrii maximi a fondurilor fixe.

Realizarea întocmai a sarcinilor ce revin pe linia perfecționării calificării personalului muncitor trebuie subordonată extinderii într-o perioadă cit mai scurtă a lucrului la mai multe mașini. Din acest punct de vedere este semnificativ următorul calcul:

prin introducerea polideservirii, numai la 6 grupe de mașini-unele, s-ar putea obține un important disponibil de forță de muncă care ar echivala cu nu mai puțin de 7000 de strungari și frezori.

Pentru a asigura premisele extinderii polideservirii mașinilor, utilajelor și instalațiilor, organele de conducere colectivă — în strînsă concordanță cu cerințele și particularitățile fiecărei unități productive — sînt chemate să ia o serie de măsuri printre care se pot înscrie: reorganizarea unor procese de producție; perfecționarea unor scule și utilaje care, potrivit caracteristicilor lor tehnice și funcționale, pot permite polideservirea lor; reorganizarea unor linii tehnologice și reamplasarea unor mașini și utilaje; asigurarea dotării unităților cu toate dispozitivele și sculele necesare locurilor de muncă; trecerea la lotizarea pieselor executate; introducerea în fabricație și realizarea unor dispozitive prin autoutilare, precum și executarea unor echipamente de automatizare; trecerea la reducerea timpului de pregătire a fabricației pentru a permite extinderea polideservirii; organizarea unor cursuri speciale de ridicare a calificării muncitorilor ș.a.

Organizarea riguroasă a activității de întreținere și reparații

O ALTĂ CALE de sporire a eficienței fondurilor fixe o constituie organizarea cit mai corespunzătoare a activității de întreținere și reparații a tuturor mașinilor și utilajelor. În acest scop proiectul de Directive a prevăzut măsuri concrete în stare să contribuie la o îmbunătățire a activității de întreținere și reparare a fondurilor fixe aflate în dotarea unităților economice. Se are în vedere o dezvoltare corespunzătoare a sectoarelor de întreținere în toate unitățile economice, extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de mașini și utilaje, efectuarea centralizată (pe zone geografice, ministere, centrale industriale sau grupe de întreprinderi) a reparațiilor mașinilor și utilajelor. De aceea, este absolut necesar să se respecte riguros prevederile ca prin planurile anuale să fie nominalizate reparațiile capitale necesare, conform normativelor de funcționare și întreținere a fondurilor fixe, să se precizeze necesarul de piese de schimb și costurile fiecărei lucrări, să se respecte cu strictețe termenele de realizare a reparațiilor prevăzute și graficele privitoare la reviziile tehnice și reparațiile curente. Elaborarea și respectarea întocmai a planului de reparații a capacităților de producție, a normelor tehnice de întreținere și exploatare, organizarea și desfășurarea fiecărei reparații în condiții de bună calitate trebuie să constituie, ca și planul de producție, o sarcină obligatorie de executat pentru fiecare unitate economică, orice mașină, orice utilaj și orice instalație urmînd să fie scoasă un timp cit mai redus din procesul de producție, din circuitul economic.

Vor trebui de asemenea luate măsuri pentru a se înlătura acele situații care duc la nerespectarea intrării în reparații sau revizii generale a mașinilor și utilajelor, examinate cu atenție amănunțite de acest gen, prevenite opririle accidentale. Din acest punct de vedere un exemplu este cit se poate de concludent: în anul care a trecut, din cauza întreruperilor accidentale (generate în principal de defecțiuni în organizarea muncii, de defecțiuni mecanice etc.), pe ansamblul industriei constructoare de mașini, pierderile datorate întreruperilor au echivalat cu 7300 mii ore-mașină, provocînd astfel importante minusuri de producție. Totodată, trebuie înlăturate tendințele de a obține o producție suplimentară, sau de a recupera unele restanțe, pe seama nerespectării graficelor de reparații ale mașinilor.

Este de datorită fiecărei unități productive, a fiecărui colectiv de muncă și a fiecărui lucrător în parte să utilizeze și să gospodărească cit mai bine baza de producție, să asigure funcționarea ireproșabilă și cu maximum de randament a acesteia, în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și sarcinilor de bază ale dezvoltării noastre economico-sociale în prezent și în cincinalul 1981—1985, a transpunerii în viață a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră.

Gheorghe OBREJA
drd. **Stelian MILITARU**
C.S.P.

OPTIMIZAREA FLUXULUI RECOLTARE-TRANSPORT-DEPOZITARE PRIN ORGANIZARE DE TIP INDUSTRIAL

LUCRĂRILE campaniilor agricole (în special ale celei de toamnă) necesită concentrări masive de mijloace mecanice și forțe umane în timp și spațiu pentru realizarea în perioada optimă și la nivelul maxim a producției sau a operațiunilor respective. Dacă în ceea ce privește asigurarea nivelurilor cerute pentru mijloacele mecanice și forța de muncă nu se ridică probleme deosebite, în ceea ce privește efortul organizatoric, pe baze științifice verificate, de tip industrial există încă multe lucruri de perfecționat.

În condițiile unei agriculturi moderne, dotată corespunzător dar și cu sarcini mari de producție și eficiență economică, organizarea lucrărilor și a muncii pentru executarea acestora nu se mai pot folosi metode și procedee „clasice”, învechite, care nu dau rezultate superioare. Abandonarea unor asemenea metode și procedee, înlocuirea lor cu cele moderne, pe baze strict științifice, de tip industrial, constituie un imperativ major, indispensabil, al etapei ce o parcurge întreaga dezvoltare a economiei și societății noastre.

O campanie agricolă bine pregătită, care să conducă la rezultate maxime pentru toate lucrările și culturile, nu se poate desfășura ca atare decât printr-o abordare complexă, științifică a organizării și desfășurării sale, prin luarea în considerare nu numai a nivelurilor de factori necesari ci și, mai ales, a legăturilor dintre aceștia, dintre verigi (de exemplu, recoltare-transport-depozitare) a repartiției lor optime în timp și

spațiu, pe lucrări și culturi, ținând cont de suprapunerea în timp a unora dintre lucrări și operațiuni. Se impune ca la toate nivele dar mai ales la nivelul consiliilor unice și al unităților de producție să prevaleze o atitudine nouă, cu adevărat modernă, în ce privește organizarea științifică a campaniilor agricole, elaborând modele și programe de acțiune în baza celor mai adecvate metode științifice ale organizării și conducerii (analiza factorială, metodele cercetării operaționale, analiza de sistem, metodele de simulare pe calculatoare etc.), în baza cărora, odată testate și verificate (dar continuu îmbunătățite), să se desfășoare fluxurile de operații și lucrări.

Evident că, o asemenea programare pe baze științifice a campaniilor de lucrări agricole trebuie făcută din vreme, adică în perioadele de timp ce preced desfășurarea propriuzisă a campaniilor respective. Specialiștii, cadrele de conducere din unitățile agricole, ca și cei de la eşaloanele superioare au rolul capital în această direcție, mobilizarea lor plină vizând trecerea la o nouă calitate în întreaga noastră agricultură, fiind nu numai o obligație profesională ci și una mai înaltă, patriotică și politică totodată. Că acest lucru este realizabil o demonstrează unele exemple concrete cum este experiența Înreprinderii viei și vinului din Iași în organizarea campaniei de recoltare-transport-depozitare a strugurilor pentru vin, rezultatele obținute fiind grăitoare pentru valoarea practică a concepției și pregătirii campaniei agricole.

CARACTERISTICĂ definitorie în dezvoltarea actuală a economiei viticole este interferența continuă a factorilor timp și cost, ceea ce implică estimarea și corelarea celor două dimensiuni la nivele optime. Soluțiile folosite în atingerea acestui scop nu pot face abstracție de influențele din interiorul sau din afara subsistemelor analizate și apoi generalizate pentru întreaga producție (sistem).

Restricțiile generate de analiza fenomenelor care au loc în sistem au condus, prin estimare și corelare, la soluții avantajoase din punct de vedere tehnic și economic.

Cazul studiat prezintă particularități distincte, propunându-și corelarea aprovizionării unităților de vinificație cu struguri pentru vin, într-un ansamblu cu funcționalitate continuă.

Recoltarea strugurilor pentru vin este o lucrare cu periodicitate anuală, care trebuie să se desfășoare în perioada biologică optimă din punct de vedere cantitativ și calitativ, cu respectarea parametrilor stabiliți de știința viticolă.

Dacă recoltarea se află sub impact biologic, în schimb transportul, depozitarea și prelucrarea strugurilor pentru vin reprezintă exclusiv o problemă de organizare și conducere a producției și a muncii, deci o problemă de analiză sistemică — căutarea și optimizarea soluțiilor fiind de resortul competenței și preocupării specialiștilor din unități. Considerăm că siste-

mul este complex tocmai datorită influențelor din exterior și interior — condițiile atmosferice, starea de bună funcționare a tuturor secvențelor sale componente, etc.

Fluxul analizat aici (recoltare-transport-prelucrare a strugurilor de vin) comportă structura și relaționarea din schema nr. 1.

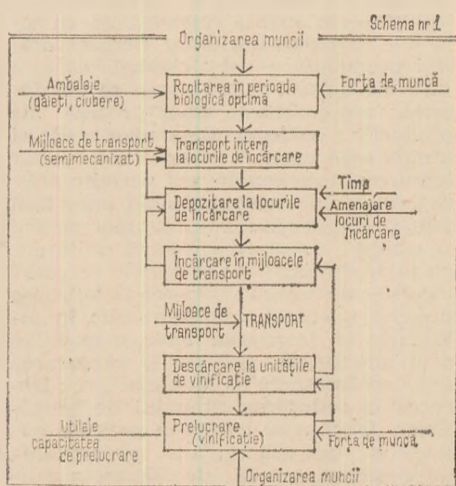
În analiza primei părți a fluxului respectiv, corelarea recoltării cu transportul s-a făcut în așa fel încât capacitatea de prelucrare să fie folosită la maximum.

Studiul efectuat se referă la Unitatea viei și vinului Șipote, jud. Iași, care primește anual din fermele specializate ale celor 6 cooperative din zonă o cantitate de 3 100 t struguri pentru vinificație.

Repartiția suprafețelor de vie pe rod și a producțiilor furnizate de cele 6 cooperative sînt cele din tabelul nr. 1.

Conform cerințelor agrotehnice și economice, perioada de recoltare trebuie să dureze maximum 20 de zile.

În această perioadă, sistemul supus analizei (cu toate implicațiile interioare sau exterioare) trebuie să funcțio-

Tabelul nr. 1

Cooperative agricole	Suprafața de vie pe rod (ha)	Producția de struguri (t)
Andrieșeni	27	220
Chișcăreni	73	454
Plugari	90	385
Spîneni	37	267
Șipote	117	846
Vlădeni	133	928
Total :	477	3 100

neze cât mai aproape posibil de nivelul optim.

Recoltarea trebuie, în cazul concret analizat, să se desfășoare după succe-

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

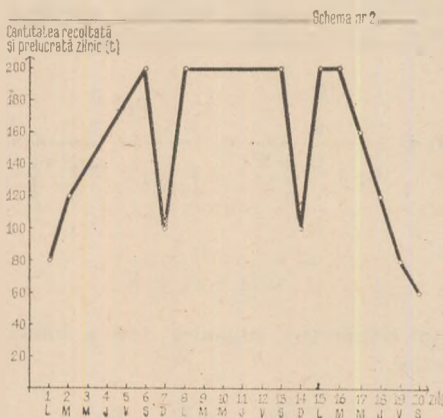
siunea calendaristică indicată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Ziua	Cantitatea recoltată	Ziua	Cantitatea recoltată
1	80	11	200
2	120	12	200
3	140	13	200
4	160	14	100
5	180	15	200
6	200	16	200
7	100	17	160
8	200	18	120
9	200	19	80
10	200	20	60

În stabilirea cantității de struguri ce trebuie recoltată zilnic s-a pornit atît de la capacitatea maximă de prelucrare a unității de vinificație (200 t), cît și de la posibilitățile efective de recoltare zilnică. Factorul transport s-a luat în calcul considerîndu-se asigurat la nivelul recoltărilor zilnice stabilite, deci nu pune condiții restrictive.

Graficul de recoltare prezintă următoarea formă :

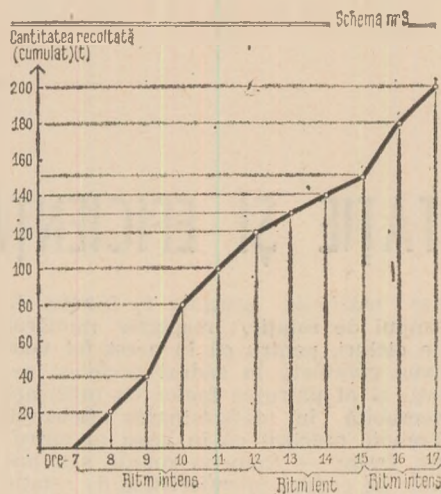

În ce privește graficul transportului în perioada de recoltare, el trebuie să urmeze graficul recoltării, pentru ca sistemul să funcționeze optim — bineînțeles aceste două prime secvențe ale fluxului trebuind să fie corelate și cu capacitatea zilnică de prelucrare a unității de vinificație.

Totodată trebuie subliniat că recoltarea este o operațiune cu variații în cadrul aceleiași zile de lucru. În condiții normale meteorologice, de asigurare a forței de muncă și de organizare a muncii, graficul unei zile de recoltare (se consideră o zi cu posibilitate de recoltare a 200 t de struguri pentru vin) se prezintă ca în schema nr. 3.

Repartizarea mijloacelor de transport în orele cu ritm intens de recoltare va trebui să respecte și restricțiile impuse de distanțele „pînă la” și „de la” cele 6 unități producătoare de struguri, aspect ce-l vom analiza mai detaliat în finalul studiului.

Lucrarea propriu-zisă de recoltare a strugurilor se execută manual, în coșuri sau găleți din material plastic,

după care strugurii se așază în buncăre de 500 kg, pentru a fi transportați la locurile de încărcare în vederea expedierii la unitatea de vinificație.

Transportul intern (în cadrul parcelelor de vie) se execută pe distanțe medii de 400 m, recomandîndu-se folosirea, în această operațiune, atît a tractorului viticol (cu capacitate medie de 1,5 t), cît și a tiranților.

Se impune o supraveghere atentă, ca acest transport să nu afecteze cei doi parametri esențiali ai strugurilor recoltați : cantitatea și calitatea.

Problemele de organizare a recoltării pe soiuri, în vederea obținerii de vinuri calitativ superioare, sînt rezolvate de cadrele de specialitate din C.A.P.-uri, cooperativele fiind interesate în obținerea unui preț de vânzare ridicat (prețul este funcție de concentrația în zahăr, soiul recoltat, gradul de puritate).

În atenția întreprinderii viei și vinului stă problema modernizării locurilor de încărcare a strugurilor, modernizare ce vizează următoarele aspecte :

- amplasarea acestora,
- capacitatea de depozitare,
- gradul de dificultate a operațiilor (descărcare + încărcare).

Amplasarea locurilor de încărcare a strugurilor trebuie să respecte distanța medie de 400 m, ca rază de desfășurare a operațiunii de cules. Prin realizarea acestei amplasări raționale va scădea timpul de transport intern și se va asigura, totodată, o ritmicitate sporită a transportului spre unitățile de vinificație.

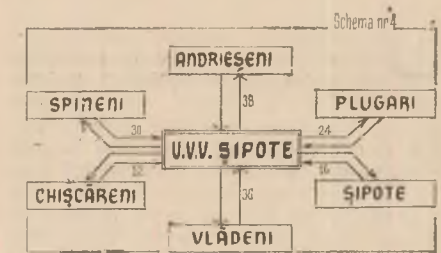
În cazul modernizării rampelor de încărcare se poate mări raza de activitate, însă avîndu-se în vedere ca depozitarea în vrac să nu depășească 50 cm înălțime, iar în strat — timpul de 60 min.

Capacitatea de depozitare este în funcție de considerentele prezentate anterior și de dotarea C.A.P.-urilor cu astfel de rampe de încărcare. Avem în studiu două variante realizabile în condițiile existente în C.A.P.-uri, urmînd să optăm pentru una dintre ele.

Prin realizarea măsurilor de modernizare a încărcării strugurilor în cîmp, se va reduce timpul de încărcare în mijloacele de transport cu circa 5—10 minute/tonă.

Realizarea în flux a operațiunilor de recoltare a strugurilor și de depozitare a lor la rampele de încărcare impune ca transportul la unitățile de vinificație să se programeze în ritmul condiționat de desfășurarea primelor două operațiuni.

Distanțele de parcurs (dus + întors) de la parcelele cu vie ale celor 6 cooperative la unitatea de vinificație sînt prezentate în schema nr. 4.

Pentru transportul strugurilor către unitățile de vinificație se folosesc mijloacele de transport indicate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Mijlocul de transport	Capacitate nominală (t)	Capacitate reală de transport struguri (t)
Tractor + remorcă	4	2
Autocamion	5	3
Autobasculantă	6,5	5
Autobasculantă	8	6
Autobasculantă	12	8

Timpul normat pentru operațiunea de încărcare este de 0,85 ore-om/tonă. Din punctul de vedere atît al unității furnizoare, cît și al celei beneficiare interesează ca acest timp să fie cît mai redus, pentru ca staționarea mijlocului de transport să fie diminuată, asigurîndu-se folosirea lui la capacitatea reală, în ritmul cerut de producția recoltată.

Sistemul de transport la I.V.V. Iași, inițial proiectat și testat pentru cantitatea de 3100 (U.V.V. Șipote), a fost extins ulterior la întreaga producție (34000 tone) a întreprinderii noastre.

Numărul necesar de mijloace auto a scăzut de la 280, folosite la transport în anul 1975, la 89 în 1978, prin adoptarea noului sistem economisindu-se 191 mașini pe campanie și 160 tone benzină/an.

Numărul de ore pentru transportul și prelucrarea mecanizată a strugurilor a scăzut de la 42 la 16, iar productivitatea muncii a crescut cu 15%.

Din punct de vedere tehnologic, timpul între recoltare și prelucrare a scăzut de la 5—6 ore, la o medie de 1,6 ore.

Eficiența maximă se obține prin folosirea tipului de transport basculat, cu mijloace auto de 8 tone capacitate.

Credem că atît analiza organizării fluxului respectiv, cît mai ales a efectelor economice obținute prin aplicarea sa sînt suficient de grăitoare pentru a proba imperativul major al abordării științifice a proceselor tehnice și economice din agricultură.

Șt. PETCOVICI
C. BOTEZATU

Întreprinderea viei și vinului Iași

TIMPUL DE ROTAȚIE ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

URMĂRIND analiza numeroșilor factori care concură la creșterea eficienței, în investigații anterioare (nr. 31 și 37/1979 ale revistei) ne-am referit la influența productivității și a compoziției fondurilor asupra beneficiului, precum și la raportul dintre factorul timp și sporirea eficienței. În articolul de față, utilizând o serie de raționamente deja avansate, vom aborda un alt aspect al sporirii eficienței în activitatea productivă: timpul de rotație sau numărul de cicluri calendaristice de rotație. Dar să vedem mai întâi cum se conturează condiționarea respectivă.

În cadrul stabilirii nivelului eficienței utilizării fondurilor fixe, o mare importanță are raportul ce se stabilește, în funcție de specificul fiecărui proces de producție și circulație, între timpul calendaristic normat de funcționare al mijlocului fix și timpul calendaristic de rotație; practic, acest raport este reprezentat de numărul de cicluri până la consumarea totală a mijlocului fix. Avem, de asemenea, în vedere că pe baza schemei marxiste $c+v+p=1$, factorii cantitativi și calitativi participă la formarea valorii

conform relației: $\frac{m+1}{w-1} = 1$.

În relația de mai sus, ca de altfel și în relația $c+v+p=1$, timpul calendaristic normat de funcționare este considerat egal cu timpul calendaristic de rotație; în consecință, numărul ciclurilor de rotație este egal cu unitatea. În aceste condiții, deși rata beneficiului se calculează corect potrivit unui ciclu de rotație, trebuie avut în vedere că mărimea acesteia se modifică în funcție de mărimea timpului de rotație, deci în funcție de numărul de cicluri. Așadar, dacă pentru un proces ce se desfășoară într-un ciclu de rotație, rata beneficiului este dată de relația:

$$r_b = \frac{p}{c+v} \quad (\text{pentru că } c+v \text{ reprezintă}$$

mărimea avansată), pentru un proces care se desfășoară într-un număr de cicluri n , rata beneficiului este:

$$r_b = \frac{p}{c+v} \cdot n$$

În consecință, pentru variabilele care

intră în relația $\frac{m+1}{w-1}$ se impun stabi-

lite mărimile acestora în funcție de timpul de rotație, respectiv numărul de cicluri, pentru că în acest fel vom avea cumulate în cadrul aceleiași relații și al patrulea factor cu influență deosebită în determinarea eficienței. Trebuie precizat că în acest al patrulea factor — timp de rotație sau număr de cicluri calendaristice de rotație — sînt cumulate influențele ce provin din tot ceea ce presupune mărirea timpului de producție și circulație, începînd de la factorii organizatorici ai producției și circulației, pînă la factorii calitativi ai desfășurării întregii activități dintr-o unitate, care determină un anumit timp de producție și un anumit timp de circulație.

Dar să urmărim concret această problemă. Avînd drept scop să stabilim influențele amintite vom porni de la același exemplu, luat în schemele de producției și circulației pentru anul de bază: $4\ 000\ C + 1\ 000\ V + 1\ 000\ P = 6\ 000\ P_t$

Vom presupune că timpul calendaristic normat de funcționare este de un an de zile — format din $330\ \text{zile} \times 24\ \text{ore} = 7\ 920\ \text{ore}$, iar timpul de rotație este de $7\ 920 : 12 = 660\ \text{ore} = 27,5\ \text{zile} \times 24\ \text{ore}$. Ca urmare numărul de cicluri de

rotație este de $N_t = \frac{T_n}{T_r} = \frac{7\ 920}{660} = 12$.

Totodată, să presupunem că pentru produsul final, pentru cei $6\ 000\ P_t$ se consumă $1\ 000\ C_v$, fonduri constante circulante formate din materii prime, materiale, utilități etc. Astfel că formarea valorii respective este reprezentată prin schema: $3\ 000\ C_f + 1\ 000\ C_v + 1\ 000\ V + 1\ 000\ P = 6\ 000\ P_t$.

Numărul de rotații fiind 12, înseamnă că pentru începerea producției se vor avansa:

$$A_t = 3\ 000\ C_f + \frac{1\ 000\ C_v + 1\ 000\ V}{12} =$$

$= 3\ 000\ C_f + 83\ C_v + 83\ V$. Valoarea obținută în primul ciclu va fi deci,

$$\frac{P_t}{T_r} = \frac{6\ 000}{7\ 920} = 0,757 \text{ unități la ora ca-}$$

lendaristică de funcționare. Ca urmare

$$\frac{P_t}{T_n} \cdot T_r = \frac{6\ 000}{7\ 920} \cdot 660 = 500$$

unități obținute într-un ciclu de rotație.

*) Vezi Studiul aceluiaș autor „Considerații privind definirea și calculul raportului dintre factorul timp și eficiența economică”, Revista economică nr. 37/1979.

Din relația:

$$3\ 000\ C_f + 1\ 000\ C_v + 1\ 000\ V + 1\ 000\ P = 6\ 000\ P_t \text{ rezultă că formarea valorii unitare are loc după schema:}$$

$$\frac{3}{6} c_f + \frac{1}{6} c_v + \frac{1}{6} v + \frac{1}{6} p = 1$$

În consecință, schema pentru primul ciclu de rotație va fi:

$$500 \left(\frac{3}{6} c_f + \frac{1}{6} c_v + \frac{1}{6} v + \frac{1}{6} p \right) = 500;$$

$$\text{sau } 250\ c_f + 83\ c_v + 83\ v + 83\ p = 500.$$

Rezultă că la un avans de $3\ 000\ C_f + 83\ C_v + 83\ V$ -s-a obținut un plusprodus în valoare de 1 000 unități.

În aceste condiții **) pentru un ciclu de rotație, principalele elemente ce ne interesează vor avea următoarele valori (a) rata beneficiului:

$$r_b = \frac{\frac{p}{n}}{C_f + \frac{C_v + V}{n}} = \frac{P_t \cdot \frac{p}{n}}{P_t \left(c_f + \frac{c_v + v}{n} \right)} = \frac{p}{n \cdot c_f + c_v + V}$$

(b) compoziție organică (m) a fondurilor:

$$m = \frac{C_f + \frac{C_v}{n}}{\frac{V}{n}} = \frac{P_t \left(c_f + \frac{c_v}{n} \right)}{P_t \cdot \frac{v}{n}} = \frac{n \cdot c_f + c_v}{v}$$

(c) productivitatea (w):

$$w = \frac{\frac{P_t}{n} (v + p)}{\frac{P_t}{n} \cdot v} = \frac{v + p}{v}$$

Cunoscîndu-se influențele timpului de producție și a timpului de circulație (cumulate în numărul de rotații pînă la consumarea completă a fondului fix) asupra mării ratei beneficiului, compoziției și productivității, să introducem aceste mărimi în relația stabilită și folosită în studiul anterior pen-

**) Cunoaștem că $C_f = c_f \cdot P_t$; $C_v = c_v \cdot P_t$; $V = v \cdot P_t$; $P = p \cdot P_t$ pentru că $C_f + C_v + V + P = P_t$; iar: $c_f + c_v + v + p = 1$

tru determinarea eficienței, potrivit căreia : $e = \frac{1}{m} \cdot r_b \cdot w$

Așa cum este cunoscut, analiza relațiilor stabilite pentru rata beneficiului și compoziția fondurilor, în care este inclus numărul de rotații, arată că structura fondurilor constante are deosebită influență asupra eficienței. În formula ratei beneficiului, dacă se presupune că numărul de rotații este constant și egal cu n , mărimea lui C (adică a sumei $C_f + C_v$), precum și a lui V și P sînt de asemenea constante; rezultă, deci, că de raportul ce se stabilește între C_f și C_v depinde mărimea ratei beneficiului. Cu cît este mai mare C_f , acesta fiind multiplicat la numitor de n ori față de C_v numitorul fracției va fi mai mare, iar rata beneficiului evident mai mică.

Notînd, deci, $C_f + C_v = C =$ fonduri constante ;

$\frac{C_f}{C_v} = K =$ compoziția fondurilor constante, rezultă că :

$$C_v = \frac{1}{K+1} \cdot C \text{ sau } c_v = \frac{1}{K+1} \cdot c$$

$$\text{și } C_f = \frac{K}{K+1} \cdot C \text{ sau } c_f = \frac{K}{K+1} \cdot c$$

Introducînd aceste relații în formula ratei beneficiului pentru un număr de cicluri mai mare decît unitatea, dar în care c , v , p sînt constante, rezultă :

$$r_b = \frac{n \cdot p}{n \cdot c_f + c_v + v} =$$

$$= \frac{n \cdot p}{n \cdot \frac{k}{k+1} \cdot c + \frac{1}{k+1} \cdot c + v} =$$

$$= \frac{n \cdot p}{c \left(n \cdot \frac{k}{k+1} + \frac{1}{k+1} \right) + v}$$

Corelînd compoziția fondurilor constante și a rapoartelor $\frac{k}{k+1}$ și $\frac{1}{k+1}$

rezultă că creșterea liniară a lui k nu este însoțită de variații liniare ale rapoartelor. Faptul că, de exemplu, la o creștere a lui k de la 3 la 4 îi corespunde lui $\frac{k}{k+1}$ o creștere de la 0,75

la 0,8, adică cu 0,05 unități, iar pentru $\frac{1}{k+1}$ îi corespunde o scădere

de la 0,25 la 0,20, adică tot cu 0,05 unități, trebuie să conducă la concluzia că valoarea numitorului și în primul caz, adică pentru $k=3$, și în al doilea caz, adică pentru $k=4$, a rămas constantă — aceasta deoarece creșterea de

0,05 unități a lui $\frac{k}{k+1}$ este multipli-

cată de atîtea ori de cîte ori indică n , adică numărul de rotații.

CONCLUZIILE sînt și mai evidente dacă, așa după cum am presupus, considerăm constante numărul de rotații, totalul fondurilor constante, plus produsul ca și fondurile variabile. Rezultă de aici că cu cît raportul dintre fondurile fixe și fondurile constante variabile este mai mic, cu atît crește rata beneficiului. Rezultă în al doilea rînd că la compoziții joase ale fondurilor constante, creșterea numărului de rotații are un efect mai mare asupra creșterii ratei beneficiului decît la compoziții înalte.

Ca atare, funcționarea sub capacitate maximă a utilajelor presupune prelucrarea unei cantități mai mici de materii prime și auxiliare în consecință, cantitatea de fonduri constante

variabile (cv), fiind mai mică, iar fondurile constante fixe (cf) rămînd constante, compoziția acestora crește, iar rata beneficiului scade, pentru că în timpul de rotație corespunzător se rotește o cantitate mai mică de fonduri decît cea inițială.

Trebuie, deci, avut în vedere ca prin introducerea unui nou proces de producție și circulație, prin promovarea progresului tehnic, să se asigure un volum de fonduri fixe cît mai mic, paralel cu o capacitate de prelucrare cît mai mare și o viteză de rotație cît mai mare. Nu trebuie neglijat, de asemenea, că și compoziția fondurilor fixe (productive și neproductive, instalații și mașini sau construcții) are efecte directe asupra nivelului de eficiență. Nu la orice fonduri fixe se impune a se renunța pentru a scădea compoziția fondurilor constante; considerăm că trebuie renunțat doar la acelea care nu servesc creșterii vitezei de rotație, scăderii timpului de producție și a timpului de circulație. Scăderea compoziției fondurilor constante poate fi asigurată, de asemenea, printr-o continuitate a proceselor de producție și circulație, evitarea opririlor accidentale, îmbunătățirea capacității de prelucrare a mașinilor și instalațiilor. Desigur, factorii de influență asupra măririi compoziției fondurilor constante, ca și asupra numărului de rotații, inclusiv posibilitatea prelungirii timpului calendaristic normat de funcționare a mijloacelor fixe, sînt factori care determină un anumit nivel de eficiență. Se poate astfel aprecia că exprimînd rata beneficiului și compoziția organică a fondurilor, nu numai prin intermediul numărului de rotații, așa cum s-a făcut pînă în prezent, ci și prin intermediul compoziției fondurilor constante, vom cumula și influențele mai sus stabilite.

drd. Ștefan BRAȘOVEANU
Rm. Vilcea

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNĂȘTI

Unități de pompare de înaltă eficiență economică

NOILE unități de pompare — pentru sonde forate — cu așa-zisa „geometrie în față” sînt realizate de către întreprinderea „Vulcan”-București, pe baza unor soluții constructive noi care le conferă, comparativ cu unitățile în construcție convențională, caracteristici tehnice de înaltă competitivitate și o mare eficiență economică. Printre acestea se numără : adîncimea de pompare mai mare și debitul sporit, în medie, cu 10%, consumul de energie electrică

sau termică diminuat cu circa 20—30%, anduranță sporită în exploatare, fundații de gabarit mai mic — deci economii de materiale și de timp pentru executarea lor, soluții tehnico-construcitive sigure în exploatare.

Toate aceste caracteristici determină mari economii materiale și energetice la beneficiar, ceea ce face ca noua familie de unități de pompare să fie larg solicitată nu numai pe plan intern, dar și în peste 20 de țări ale lumii.

Prestații

MINISTERUL Transporturilor și Telecomunicațiilor a avizat favorabil reorganizarea activității de transport și concentrarea parcului auto din cadrul anumitor ministere pe baza principiilor aplicate de I.T.A., (Conform Decretului nr. 468/1977) fără ca acestea să fie preluate efectiv, ele urmînd să rămînă în administrarea ministerelor respective. Ca urmare a acestei situații, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au dat indicații întreprinderilor în subordine ca la fiecare sfîrșit de lună să evalueze prestațiile făcute de mijloacele de transport pentru secțiile proprii, cu folosirea tarifelor republicane practicate de I.T.A.

Consecința acestei situații este aceea că se majorează în mod artificial valoarea producției marfă vindută și încasată raportată de către întreprinderi prin dările de seamă contabile, cu sume care nu s-au încasat în realitate între costul transporturilor evaluate – în ipoteza cînd acestea ar fi facturate și plătite întreprinderilor de transport auto – și cheltuielile efective mai mici făcute cu mijloacele proprii auto.

Avînd în vedere implicațiile asupra corectării producției nete raportate, cu repercusiuni negative asupra fondului de retribuție cuvenite, propun ca organele centrale respective să ia măsuri de corectare a acestor anomalii.

Dumitru DRUMEN
inspector principal,
Banca Națională Cluj

Policalificare

ÎN condițiile actuale consider că policalificarea poate contribui la asigurarea necesarului de muncitori, de anumite calificări, la sporirea productivității muncii. Astfel, la mijloacele de transport dotate cu aparatură pentru intervenții, este posibil ca unul din muncitori să fie și conducătorul auto. De exemplu, un electrician sau mecanic, sau strungar poate să aibă și calificarea de conducător auto. Sînt necesare acțiuni de policalificare în formațiile de lucru, din construcții-montaj, instalații, la lucrările de reparații căi ferate etc. Brigăzile de instalatori să aibă electricieni policalificați, sudori etc. Aceste cerințe sînt tot așa de eficiente și în procesul de producție, la întreținere uzinală etc.

Ținînd seama de importanța care revine policalificării, propun a se legisla la nivelul economiei naționale condițiile de realizare a acesteia pe ramuri.

L. GHEORGHE
Cluj-Napoca

Transporturi

ÎN ACEASTĂ perioadă sute de mașini încărcate cu legume și fructe, ca să mă limitez doar la acest domeniu, sînt descăr-

cate la complexele comerciale și pleacă goale pentru o nouă aprovizionare. Acum, cînd se ridică cu acuitate problema economisirii carburanților și lubrifiantilor, nu înțeleg de ce merceologii care răspund de transporturi nu se gîndesc și la preluarea navetelor și lăzilor rămase goale, în stocuri mari, pe lingă complexele comerciale.

Pentru folosirea rațională a mijloacelor de transport și pentru economisirea carburanților, propun organelor TRANSCOM și celor de la Întreprinderea de transporturi auto să impună conducătorilor auto și merceologilor (după efectuarea aprovizionării), preluarea lăzilor rămase goale pentru a le returna unităților furnizoare.

Dan NUCU
București

ECOURI

Ritmicitate

ÎN articolul „Ritmicitate în realizarea și livrarea produselor”, apărut în nr. 27 al „R. E.”, erau evidențiate diferențele mari de producție pe decade, în cadrul unei luni. Menționăm că ritmul pe decade la fontă și oțel este bun, ca urmare a fluxului de producție care se desfășoară în întregime în aceeași întreprindere. Pentru laminate finite pline și îndeosebi pentru produse cu prelucrare avansată, țevi din oțel, sîrmă din oțel trasă la rece etc., materia primă, țagtele și sîrma laminată sînt livrate de alte întreprinderi din sectorul nostru, iar alte cantități sînt aduse din import.

Pentru îmbunătățirea ritmicității decadale și asigurarea necesarului de laminate al beneficiarilor s-au luat măsuri deosebite în vederea intrării în funcțiune a laminorului de semifabricate nr. 2 de la C. S. Hunedoara, eliminării deficiențelor în funcționarea laminoarelor degrositoare de la Combinatul de oțeluri speciale Tirgovîște și Combinatul metalurgic Cimpia Turzii.

Eleodor POPESCU
director în Ministerul Industriei
Metalurgice

Piese de schimb

REFERINDU-NE la articolul publicat în „Revista economică” nr. 22, sub titlul „Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb”, menționăm că în acest an vor fi realizate 15 000 repere. Au mai rămas totuși nerezolvate un număr de circa 100 repere, dar foarte importante, în special pentru autovehiculele de mare capacitate, echipate cu motoare Diesel. La aceasta se mai adaugă și nelivrarea în termen a unor repere de bază, tot de principalii producători, respectiv Întreprinderea de autocamioane din Brașov, Întreprinderea de piese auto din Sibiu, Întreprinderea mecanică – Plopeni.

Pentru asigurarea într-o măsură mai mare a pieselor de schimb pentru anii următori în vederea folosirii mai bune a

parcului de mijloace de transport, ministerul nostru a făcut propuneri și a supus spre aprobare ca ministerele producătoare să ia măsuri de: contractare în expresie fizică a întregului necesar de piese de schimb justificat; reanalizare a livrărilor de piese de schimb contractate cu fiecare întreprindere producătoare și adoptare de măsuri concrete pentru asigurarea integrală a obligațiilor, întocmindu-se în acest scop grafice concrete de recuperare; repararea unor agregate singulare de către întreprinderile specializate de reparații auto din cadrul M.T.C.; dezvoltarea sectorului producției pieselor de schimb în cadrul unităților Centralei industriale de reparații auto; crearea de capacități pentru întreținerea tehnică a mijloacelor de transport la deținători etc.

În lucrările de plan pe perioada 1981 – 1985 sînt avute în vedere nivele de producție care, în măsura în care se vor realiza efectiv în producție, vor asigura integral necesarul.

P. FLORESCU
director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

Conturi

ÎN nota intitulată „Actualizare”, publicată în nr. 27 al „R. E.”, arătăm că se ridică în mod just problema actualizării instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi pentru cooperația meșteșugărească. Pornind de la această cerință se va multiplica și difuza macheta planului de conturi sintetice pentru cooperația meșteșugărească, lucrare care va ajuta personalul contabil în activitatea sa.

N. DRIJMAN
director în UCECOM

Suplimentare

ÎN LEGĂTURA cu nota intitulată „Ceară de albine”, publicată la rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 32 al „R. E.”, vă facem cunoscut următoarele:

Pentru acoperirea necesarului de aprovizionat cu ceară de albine pe anul 1979 s-a suplimentat repartiția inițială cu 3 tone. În ceea ce privește propunerea de includere în nomenclatorul de balanțe a produsului ceară de albine, întrucît nu se încadrează în prevederile art. 13 din HCM nr. 1270/1975 – republicată, a fost discutată cu conducerea Asociației crescătorilor de albine din R.S.R. și va fi avută în vedere la elaborarea noului nomenclator de balanțe, ce va fi supus aprobării Consiliului de Miniștri, conform art. 35 din Legea nr. 14/1971.

M. GRĂJDAN
director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

STILUL ȘI METODELE DE MUNCĂ ALE CADRELOR DE CONDUCERE — factori hotărâtori pentru calitatea activității

DEZVOLTAREA largă a democrației și autoconducerii muncitorești, întărirea conducerii colective, participarea tot mai activă a oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor în care lucrează vor constitui, potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., o trăsătură esențială a cadrului social-politic în care colectivele unităților economice vor înfăptui accelerarea trecerii la o nouă calitate a activității.

În contextul acestui proces cu profunde semnificații pe planul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, **conținutul și modul de manifestare a muncii cadrelor de conducere, poziția acestora în sistemul autoconducerii** dobândesc noi dimensiuni decizionale, informaționale, structurale etc., care se cer aprofundate pentru a se putea sesiza și dirija în sensul optimului social și organizațional corela-

țiile ce se dezvoltă. O importanță revelatoare prezintă, sub acest aspect, regulamentul de organizare și funcționare a consiliilor oamenilor muncii, elaborat la indicația secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și adoptat de plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna mai a.c. — regulament în care sînt definite global responsabilitățile organelor de conducere colectivă și atribuțiile specifice președintelui C.O.M., vicepreședinților, celorlalți membri. De asemenea, în practica activității curente a consiliilor oamenilor muncii, a cadrelor de conducere la diferitele nivele din sistemul întreprinderii se multiplică inițiativele, stilul și metodele de muncă proprii unei integrări organice a conducerii științifice cu democrația muncitorească.

Factori care condiționează eficiența muncii de conducere

MODUL de a concepe și realiza procesul de conducere, acțiunile și comportamentul utilizat cu precădere de către cadrele de conducere din unitățile economice sînt, într-o anumită măsură, diferite, în raport cu ansamblul variabilelor endogene și exogene întreprinderilor, care condiționează cu necesitate soluționarea eficientă a multiplelor obiective din ce în ce mai solicitante.

Tipul cadrelor de conducere, ca și stilul de conducere al acestora au o determinare largă, ce implică luarea în considerare a ansamblului elementelor principale care condiționează modul lor de a gândi și de a acționa. Concret, apreciem că factorii determinanți sînt cei prezentați în continuare.

a) Tipul sistemului de conducere al unității industriale

În condițiile autoconducerii, ale sistemului de conducere colectiv, bazat pe o planificare permanentă a obiectivelor și pe o rezolvare de tip participativ a acestora, **aspectele umane ale conducerii, cooperarea, colaborarea** tind să treacă pe primul plan la toate nivelurile conducerii, indiferent de ceilalți parametri implicați.

Pe măsură ce, în largul cadru instituționalizat, se dezvoltă formele de participare a oamenilor muncii la conducere, pe măsură ce crește calitatea și, deci, impactul acestei participări, se restrînge cîmpul de manifestare a schelelor — pe plan de mentalitate — ale conducerii unipersonale, în care impunerea autorității cadrelor de conducere era forma dominantă de realizare a procesului de conducere, prioritatea o dețineau aspectele formale ale relațiilor ierarhice, iar consultarea, delegarea etc. erau utilizate numai sporadic.

De reținut, că în raporturile cu sistemul de conducere, cadrele de conducere nu au un rol pasiv, ci dimpotrivă, prin decizii și acțiuni îi influențează

caracteristicile. Potrivit evaluării componentelor unui eșantion de 130 de cadre de conducere, principalele variabile care condiționează caracteristicile sistemului de conducere, ierarhizate în funcție de amploarea condiționării, se prezintă în succesiunea următoare (între paranteze este dat indicele mediu al influenței (considerind 1 = maxim): **1** — complexitatea producției (2,59), **2** — dimensiunea unității (2,86), **3** — dispersia teritorială a subdiviziunilor componente (3,62), **4** — caracteristicile procesului tehnologic (4,00), **5** — actele care reglementează activitățile unităților (5,16), **6** — nivelul dotării tehnice (5,20), **7** — capacitatea personalului de conducere (6,50), **8** — concepția cadrelor de conducere asupra sistemului de conducere (7,27), **9** — parametrul organizării informale (7,68), **10** — „tradiția“ unității (8,82)*).

Rezultă că cele două variabile referitoare la personalul de conducere — **capacitatea și concepția asupra sistemului de conducere** — au o influență de nivel mediu asupra configurației sistemului de conducere, manifestată pe fondul condiționării mai puternice, cu caracter „obiectiv“, pe care o exercită complexitatea producției, dimensiunea unității etc. De fapt, nivelul de mărime al influenței lor se explică (paradoxal, la prima vedere) în bună măsură tocmai prin pronunțatele interdependențe dintre cadrele de conducere și sistemul de conducere, cu valori net superioare relațiilor cu acesta al celorlalte variabile de conducere, ceea ce se reflectă în adaptări reciproce, succesive, mai dificil sesizabile și evaluabile.

b) Personalitatea cadrului de conducere

În mod firesc, măsura în care cadrele de conducere posedă acele **calități, cu-**

*) Ierarhia prezentată diferă sensibil de ierarhia variabilelor de conducere în funcție de măsura luării lor în considerare, în prezent, la realizarea sistemelor de conducere din unitățile economice. În ordine, variabilele de conducere menționate ocupă următoarele locuri: 2, 3, 5, 4, 1, 7, 9, 8, 10, 6.

noștințe și aptitudini ce se intrinsec în capacitatea decizională se reflectă asupra conceperii și realizării procesului de conducere.

c) Amploarea competențelor acordate cadrelor de conducere, mijloacele de motivare pe care le pot utiliza

Competențele decizionale, multitudinea mijloacelor de motivare de care dispun favorizează formarea și dezvoltarea la cadrele de conducere a unor **modalități participative de conducere**, bazate pe consultarea largă a colaboratorilor, pe asocierea lor strînsă la exercitarea unei părți apreciabile a procesului de conducere. O asemenea abordare se manifestă atunci cînd procesul de conducere se fundamentează cu prioritate pe motivații pozitive, proprii unităților și contextelor socio-economice în care valorile social-umane se află pe primul plan.

d) Potențialul și personalitatea colaboratorilor

Toate celelalte elemente fiind egale, concepția și manifestările cadrului de conducere sînt marcate și de **calitatea personalului cu care colaborează**. Fierște, eventuala prezență în rîndul colaboratorilor a unor persoane insuficient pregătite, cu un nivel politico-ideologic mai scăzut, care au rețineri în participarea intensă la acțiuni comune, impune cadrului de conducere și întregului colectiv implicat o atitudine fermă față de aceștia, o delimitare foarte riguroasă a sarcinilor de executat, o impulsivitate și un control permanent, în vederea schimbării mentalității și comportamentului în conformitate cu cerințele trecerii la o nouă calitate. Dimpotrivă, existența unor colaboratori temeinic pregătiți politic și profesional, care dovedesc o ridicată responsabilitate, al căror comportament corespunde pe deplin principiilor eticii și echității socialiste incită la o **largă conlucrare între conducători și colaboratorii lor, la folosirea pe scară largă a metodelor și tehnicilor specifice autoconducerii**.

Tocmai de aceea, în repetate rânduri secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat necesitatea ca în mod permanent și organizat, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, cadrele de conducere de la diferite nivele să sprijine și să participe la **educarea întregului personal muncitor în spiritul atitudinii noi față de muncă, al responsabilității personale și colective**, să asigure funcționarea eficientă a sistemului de perfecționare profesională a tuturor oamenilor muncii.

e) Natura proceselor de muncă implicate

Fără îndoială că specificul proceselor de muncă, al activităților realizate condiționează într-o proporție sensibilă caracteristicile procesului de conducere. Astfel, în cazul proceselor de muncă în care pe primul plan se situează creativitatea (situația activităților de cercetare-dezvoltare), **cooperarea și consultarea** de către cadrele de conducere a personalului implicat condiționează sensibil obținerea unor rezultate superioare din toate punctele de vedere. Dacă procesele de muncă sînt simple, cu caracter repetitiv, ordonate într-un sistem tehnologic și organizatoric bine reglat (cazul activității de fabricație), atunci între principalele coordonate ale conducerii se situează pe un loc mai important acțiunile pentru **formarea și întărirea disciplinei liber consimțite, controlul**, bazate deopotrivă pe autoritatea cadrului de conducere și pe munca colectivă, pe spiritul de echipă.

Evoluții în stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere

REZULTANTA acțiunii factorilor menționați o reprezintă existența mai multor tipuri de cadre de conducere și, implicit, a mai multor stiluri de conducere.

Prin tip de cadru de conducere desemnăm ansamblul de caracteristici principale referitoare la **calitățile, cunoștințele și aptitudinile proprii unei categorii de personal de conducere** (ce le conferă, în esență, aceeași abordare în ceea ce privește aspectele de bază ale procesului de conducere), **la elementele de comportament**, deosebite de cele ale altor cadre de conducere.

Sub raportul modului în care concep și realizează relațiile lor cu colectivul condus, deosebim trei tipuri de cadre de conducere: **participativ, participativ-autoritar, autoritar**.

Cadrele de conducere de tip participativ corespund în cea mai mare măsură autoconducerii. În general, astfel de conducători au ușurința contactelor umane, tact și atașament, delegă pe scară largă ori de câte ori este nevoie realizarea unor acțiuni, acordă o atenție deosebită asigurării unui climat de muncă destins, favorabil emiterii de idei noi, cooperării în muncă și dezvoltării personalității subordonaților. De asemenea utilizează cu precauție competențele acordate, doar ca un suport pentru realizarea obiectivelor atribuite. **Pregătirea în domeniul conducerii con-**

tribuie, în multe cazuri, la adoptarea unui astfel de comportament sau la dezvoltarea trăsăturilor lui preexistente; totodată, se constată că un cadru de conducere de tip participativ este, de regulă, mai deschis spre însușirea a ceea ce este nou, avansat în metodele de conducere, ca și spre propria perfecționare profesională în domeniul în care se înscrie activitatea colectivului condus.

Spre deosebire de precedentele, cadrele de conducere de tip autoritar situează în prim plan relațiile ierarhice de subordonare, utilizează doar pe scară redusă delegarea și consultarea colaboratorilor (uneori și pentru a masca unele lacune în propria lor pregătire), ceea ce, de regulă, se răsfinge nefavorabil asupra climatului de muncă și asupra rezultatelor obținute.

Tipul de conducător participativ-autoritar îmbină caracteristici proprii tipurilor precedente. În general, conducătorii participativ-autoritari promovează destul de intens consultarea, delegarea și, în general, cooperarea în conducere, însă într-o optică adesea cu tentă autoritară. Ca urmare, în relațiile cu colaboratorii se constată adesea un exces de îndrumări și controale, ceea ce diminuează într-o anumită măsură creativitatea și inițiativa acestora. În general însă, cadrele de conducere din această categorie se dovedesc eficiente, deși nu valorifică încă integral posibilitățile proprii autoconducerii.

Analizele efectuate în unitățile economice relevă că în cadrul tipologiei prezentate are loc o evoluție ce se manifestă în principal pe două planuri:

- pe de o parte, **crește puternic ponderea cadrelor de conducere de tip participativ**, consecință a amplelor mutații calitative survenite în ultimul deceniu în activitatea economică, în special ca urmare a instituționalizării conducerii colective, a dezvoltării autoconducerii muncitorești și a aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar;

- înseși **trăsăturile caracteristice cadrelor de conducere de tip participativ evoluează sensibil**, atît în ceea ce privește mentalitatea, cît și aptitudinile decizionale, organizatorice și informaționale, în sensul extinderii, diversificării și dezvoltării abordărilor noi specifice autoconducerii, al creșterii responsabilității colective, al utilizării de metode și tehnici de conducere cu caracter democratic.

De reținut că aceste evoluții, cu ample rezonanțe politice, sociale și economice, se desfășoară pe fondul **diminuării diferențelor dintre munca cadrelor de conducere și a colaboratorilor acestora**, al împlinirii ei sub multiple forme, instituționalizate sau informale, în cadrul autoconducerii.

Abordarea complexă a perfecționării

ACCELERAREA evoluțiilor în direcțiile menționate impune **intensificarea perfecționării concomitente a cadrelor de conducere și a principalelor componente ale sistemelor de conducere ale unităților economice.** Din studiile întreprinse a rezultat că este posibil și

necesar să se acționeze printr-un ansamblu de măsuri, între care menționăm:

- a) **intensificarea activității comisiilor pe probleme**, organizate conform Legii nr. 5/1978 — colective intercompartimentale și cu participarea unor lucrători din producție, avînd un rol major în antrenarea celor mai bune cadre la conducerea unităților economice, la soluționarea unora din cele mai importante probleme cu care acestea sînt confruntate;

- b) **perfecționarea abordărilor decizionale**, îndeosebi cu caracter strategic și tactic, în direcția implicării crescînde a **oamenilor muncii** la stabilirea direcțiilor de dezvoltare a unităților economice, a utilizării de către cadrele de conducere a unor modalități moderne, eficiente de realizare a sarcinilor cuprinse în planurile unităților economice;

- c) **extinderea folosirii de către cadrele de conducere și colaboratorii lor, a metodelor și tehnicilor de conducere cu caracter participativ**, cum ar fi delegarea, diagnosticarea, panelul, tehnica Delphi, analiza valorii, brainstormingul, Delbecque ș.a.;

- d) **adaptarea într-o măsură crescîndă a sistemelor informaționale la necesitățile informării rapide și concise a unui mare număr de oameni ai muncii** în cadrul unității economice, prin extinderea fluxurilor informaționale oblice și orizontale, prin crearea de noi fluxuri de informații, cu punct terminus la componenții organelor de conducere colectivă;

- e) **intensificarea modelării stilurilor de muncă ale cadrelor de conducere în direcția amplificării consultării oamenilor muncii, a receptivității la nou, a concentrării asupra aspectelor esențiale**, prin prisma necesității de a accelera trecerea la o nouă calitate în activitatea unităților economice;

- f) **amplificarea organizării de cursuri de perfecționare a membrilor organelor de conducere colectivă a cadrelor de conducere, a celorlalți oameni ai muncii**, care să reflecte la înalt nivel necesitățile și modalitățile de decizie și acțiune specifice autoconducerii muncitorești în concordanță cu conținutul noului mecanism economico-financiar, contribuind într-o măsură superioară la **creșterea profesionalismului în domeniul conducerii**, a nivelului ideologic și politic al cadrelor.

Evoluțiile și perfecționările menționate nu au un caracter exhaustiv. Scopul prezentării lor este de a puncta cîteva din elementele importante care contribuie la trecerea la o nouă calitate în domeniul — complex și cu multiple efecte — al conducerii colective. Edificatoare, în acest sens, sînt cele subliniate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna septembrie a.c.:

„Nu se poate concepe o bună conducere și desfășurare a activității fără funcționarea corespunzătoare a organelor de conducere colectivă, fără întărirea răspunderii colective în adoptarea hotărîrilor colective și, apoi, în realizarea practică”.

dr. Ovidiu NICOLESCU

ÎNVĂȚĂMÎNTUL — FORȚĂ DE PRODUȚIE A SOCIETĂȚII (1)

TEZA CĂ ÎNVĂȚĂMÎNTUL devine o importantă forță de producție, susținută de noi în ultimele numere ale „Revistei economice”, are numeroase implicații teoretice și practice. Ea necesită regindirea unui mare număr de concepte ale economiei politice și filozofiei, printre care și categoriile de existență socială și conștiință socială. Vom încerca să demonstrăm, în cele ce urmează, că noul statut al învățămîntului, de „importantă forță de producție”, face ca locul și rolul său în corelația dintre existența socială și conștiința socială să se modifice radical.

1. Ansamblul structural complex

AȘA CUM A ȘI DOVEDIT experiența practică, învățămîntul devine o importantă forță de producție în cadrul unui amplu proces, în care se creează atât condițiile materiale cît și cele care permit acțiunea conștientă a societății în această direcție. Fiind un proces și nu un act, transformarea învățămîntului în forță de producție are loc în timp și este favorizată pe de o parte, de tot ceea ce este progresist și înaintat în societate, iar, pe de altă parte, trebuie să învingă fenomene de rutină și conservatism, precum și alte manifestări ale vechiului, care nu părăsesc automat scena vieții nici în acest domeniu.

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea, subliniind importanța dezvoltării întregului învățămînt în concordanță cu însemnatele cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, necesitatea organizării de platforme comune de cercetare, proiectare, învățămînt, producție, pun un accent deosebit pe caracterul de **continuitate** al acestui proces, astfel încît, așa cum se prevede în Programul partidului, **FIECARE ȘCOALĂ SĂ DEVINĂ, ÎN ACELAȘI TIMP, ȘI O UNITATE DE PRODUȚIE**. În acest scop, pe lângă măsurile organizatorice de așezare pe baze noi, revoluționare a învățămîntului, menite să contribuie la perfecționarea școlii românești de toate gradele, statul nostru face mari eforturi materiale, financiare. Astfel, în anii 1950—1979, cheltuielile de la buget pentru învățămînt au crescut de 13,9 ori, iar investițiile destinate învățămîntului au sporit, în aceeași perioadă, de 32,6 ori. Suprafața desfășurată a învățămîntului, construită în ultimii 25 de ani, echivalează cu cea a 14 orașe de cîte 100 000 locuitori fiecare.

Învățămîntul devine — în condițiile transformării lui într-o importantă forță de producție a societății — un **ansamblu structural complex**, care nu mai are vechile coordonate ale școlii tradiționale, de tip clasic. Elementul fundamental al acestui nou ansamblu structural îl constituie legătura lui organică cu dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

Odată cu lărgirea diviziunii sociale a muncii, cu adîncirea specializării diferitelor activități umane, **învățămîntul capătă o structură complexă și diversificată**, care îmbracă forme concrete de manifestare de la o țară la alta. Dar, indiferent de aceste forme specifice, ca importantă forță de producție el intră într-o serie de legături și raporturi de influențare reciprocă care nu existau anterior, sau care se manifestau în forme incipiente. **Noile conexiuni sînt o dovadă elocventă a schimbării locului și rolului învățămîntului în viața socială**, a faptului că el a căpătat o nouă dimensiune economică și socială.

Învățămîntul modern, așezat pe baze științifice, **intră, într-o nouă conexiune cu ramurile economiei naționale**, și numai în acest cadru are loc atât avîntul impetuos al instrucției și educației tinerelor generații, cît și manifestarea concretă a puternicei forțe motrice pe care o reprezintă școala asupra producției bunurilor materiale. În această nouă conexiune, **învățămîntul acționează ca o componentă esențială a planului național unic și, totodată, ca factor de dezvoltare proporțională, armonioasă, a întregii activități productive**.

În condițiile afirmării plene a revoluției tehnico-științifice în țara noastră, învățămîntul — principalul izvor de cadre pentru toate domeniile, inclusiv pentru activitatea de cercetare — reprezintă o vastă rețea de creație științifică și practică — productivă, care cuprinde, așa cum se arată în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică care va fi dezbătut la Congresul al XII-lea al partidului, „toate ramurile științei, tehnicii și culturii”¹). De aceea, **conexiunea cu toate aceste ramuri și domenii de activitate are o cu totul altă fizionomie față de trecut, pentru că ia naștere și se manifestă nu din afara învățămîntului ci din lăuntrul lui, în procesul mecanismului propriu de funcționare a școlii moderne**.

Așa cum se subliniază în Programul partidului, „perioada

istorică următoare va marca amplificarea și modernizarea forțelor de producție, ridicarea lor la nivelul celor din țările avansate economic și, totodată, perfecționarea continuă a relațiilor de producție socialiste, atât în industrie cît și în agricultură”²). Învățămîntul, prin noile lui funcții economico-sociale, intră în acest proces nu ca un apendice al dezvoltării, ca un element adiacent și întâmplător, ci ca un **factor propulsor permanent, care se află într-o strînsă conexiune cu ansamblul relațiilor sociale și în primul rînd cu relațiile de producție**.

Ca ansamblu structural complex, învățămîntul așezat pe baze științifice și strîns legat de producție exprimă, așadar, multiplele lui conexiuni economice, sociale și politice, precum și mecanismul nou de funcționare ca importantă forță de producție a societății.

2. Se modifică componentele determinismului social

CA IMPORTANTĂ FORȚĂ DE producție a societății și ansamblu structural complex, ÎNVĂȚĂMÎNTUL DEVINE O COMPONENTĂ, UNICĂ ÎN FELUL EI, A EXISTENȚEI SOCIALE ȘI A CONȘTINȚEI SOCIALE, PRECUM ȘI A INTERACȚIUNII DIALECTICE DINTRE ELE. Aceasta constituie, după opinia mea, o mutație adîncă în plan teoretic, pentru că vizează schimbări ale unor categorii fundamentale ale materialismului istoric, care exercită o influență determinantă asupra înțelegerii juste a vieții sociale și a modalităților de acțiune ale oamenilor pentru transformarea societății, pentru progresul ei.

Faptul că învățămîntul constituie un factor de progres este bine cunoscut, iar în prezent unanim recunoscut și apreciat, chiar și atunci cînd modalitățile de organizare și scopurile școlii sînt concepute, în diverse țări ale lumii, de pe poziții politice și ideologice diferite. Dar „factor de progres” nu a însemnat întotdeauna și nu înseamnă nici acum neapărat element al vieții materiale. Ca forță de producție, însă, **învățămîntul devine un element important al raporturilor care alcătuiesc VIAȚA MATERIALĂ a societății**. În primul rînd, pentru că învățămîntul se integrează și potențează raporturile obiective care se stabilesc între om și natură în procesul de producție. În al doilea rînd, pentru că învățămîntul influențează determinant aspectele materiale ale modului de trai al oamenilor. În al treilea rînd, pentru că învățămîntul exercită o puternică înrîurire asupra ansamblului relațiilor sociale și, înainte de toate, asupra relațiilor de producție.

Tocmai pentru că devine o componentă a existenței sociale, învățămîntul este chemat să joace cel mai important rol pe care l-a avut vreodată, în decursul istoriei, asupra societății și a evoluției acesteia. Datorită caracterului său **anticipativ**, angajînd — prin formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor — viitorul națiunii, învățămîntul ocupă un loc aparte, specific, printre elementele componente ale existenței sociale.

Din faptul că învățămîntul devine o importantă forță de producție, un element al vieții materiale, nu decurge cîtuși de puțin că acest sector de activitate se tehnicizează și se detașează de sistemul general de evoluție. Învățămîntul rămîne, oricîte alte modificări s-ar produce în viitor pe baza revoluției în știință și tehnică, un domeniu esențial al vieții social-politice.

Viața spirituală a societății ar fi nu numai sărăcită, dar și de neînțeles fără învățămînt. Pentru că învățămîntul nu înseamnă numai instrucție, dar și **EDUCAȚIE**: aceste două laturi, instrucția și educația, formează un tot unitar pe diferite trepte de dezvoltare socială și, în funcție de orientările pe care le dă clasa (sau clasele dominante) ele imprimă tinerilor, viitorii cetățeni ai țării, anumite idei, teorii, concepții politice, juridice, filozofice, morale, artistice, științifice (și chiar religioase în țările unde învățămîntul nu este laic). **Învățămîntul, prin cadrele sale și prin cercetările tot mai ample pe care le asigură, contribuie activ la dezvoltarea vieții spirituale a societății**. De asemenea, prin acțiunile pe care le întreprinde, **învățămîntul participă nemijlocit la menținerea unor mentalități și stări de spirit sau la modificarea lor în pas cu evoluția generală a societății**. Toate acestea sînt argumente în favoarea tezei că învățămîntul, în

¹ Vezi: „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000”, București, Editura politică, 1979, p. 39.

² „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism”, București, Editura politică, 1975, p. 102.

sens larg — de învățămînt și educație, sau de educație și învățămînt — **CONSTITUIE UN ELEMENT DE BAZĂ AL CONȘTIINȚEI SOCIALE.**

Din perspectiva de factor esențial al conștiinței sociale, partidul și statul nostru a pus și pune în fața învățămîntului sarcini de covârșitoare importanță. Aceste comandamente ale formării omului nou, înarmat cu o conștiință înaintată, au fost subliniate în mod strălucit de secretarul general al partidului nostru cu prilejul deschiderii anului școlar 1979/1980 : „Este necesar — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — să intensificăm activitatea politico-educativă de ridicare a conștiinței socialiste, a gradului de cunoaștere al tuturor cetățenilor patriei. Așa cum am menționat, ceea ce facem nu se poate realiza decît pe baza a tot ceea ce este avansat în lume — și trebuie să facem totul pentru a ridica nivelul de pregătire profesională, tehnică și politică al oamenilor, pentru a-i ajuta să înțeleagă sensul dezvoltării istorice, faptul că socialismul reprezintă singura societate a viitorului.“³⁾

Desigur, ar fi simplist să ne imaginăm că învățămîntul, ca forță de producție și element al existenței sociale, ar determina învățămîntul (în sens larg) ca element al conștiinței sociale. Interacțiunea dintre existența socială și conștiința socială nu se produce „pe feli“, compartimentat, ci ansamblul existenței sociale determină ansamblul conștiinței sociale. **Învățămîntul, ca forță de producție a societății, produce însă schimbări în mecanismul intern de constituire și de funcționare al existenței sociale, în sensul că toate celelalte elemente ale acesteia intră în alte raporturi, ceea ce face să se stabilească noi corelații, și deci nu mai pot funcționa ca mai înainte.**

Învățămîntul (în sens larg) amplifică considerabil forța de irinuire a conștiinței sociale, în ansamblu ei, asupra existenței sociale, dar exercită, totodată, — pe lângă influența menționată mai sus, și o influență asupra învățămîntului ca forță de producție a societății. În esență, aceasta își găsește expresia în **cerința conștientizării** tineretului, a tuturor celor ce lucrează în învățămînt, asupra cerințelor realizării unei tot mai strînse legături a învățămîntului cu producția, cu viața, a integrării organice a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

Pentru a evita o înțelegere deformată a punctelor de vedere exprimate mai sus, credem că n-ar fi de prisos să arătăm că aceste considerațiuni sînt seama de faptul că, deși învățămîntul este organic legat de societate și nu există un învățămînt atemporal, el are, totodată, o anumită **independență relativă.** Învățămîntul realizează o anumită **continuitate** și se bazează pe anumite tradiții în dezvoltarea sa; acesta are și o serie de **legi interne proprii** de dezvoltare, a căror acțiune se intersectează — fără să coincidă întotdeauna — cu legile de ansamblu ale dezvoltării sociale; ca element al conștiinței sociale, **se poate detașa, în anumite limite, de determinările materiale,** ceea ce poate să creeze pericolul rămîinerii în urmă a unor mentalități și concepții despre învățămînt în raport cu cerințele obiective ale dezvoltării societății. De aici necesitatea de a veghea ca, în dezvoltarea învățămîntului, să nu-și facă loc subiectivismul și tendința de a ignora specificul acestui sector de activitate, de a nu-l alinia forțat altor domenii. Măsurile care se iau pentru perfecționarea organizării și desfășurării învățămîntului își vădesc eficiența în forme proprii, în timp; de aceea, transpunerea mecanică a unor măsuri — bune în alte domenii — este posibil să aibă efecte nedorite, să nu servească creșterii eficienței învățămîntului și procesului devenirii lui ca forță de producție a societății.

3. Reflectarea cerințelor obiective, a tendințelor și legităților

CEA MAI REVELATOARE cerință obiectivă a învățămîntului, ca și a tuturor celorlalte domenii de activitate, înscrisă la loc de frunte în documentele de partid și subliniată cu toată forța de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este trecerea obligatorie la o nouă calitate, superioară, pe baza acumulărilor cantitative din cinci-șase anterioare, din întreaga evoluție de pînă acum a societății noastre. Ea își găsește expresia în ansamblul de măsuri luate pentru perfecționarea tuturor laturilor vieții economice și sociale, în principal în orientările stabilite prin proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al partidului, iar pentru învățămînt și în așezarea pe baze noi. revoluționare a instrucției și educației, în prevederile noii Legi a educației și învățămîntului.

Trebuie spus însă deschis că, deși se vorbește mult despre noua calitate, ca trăsătură caracteristică ce trebuie să marcheze pregnant acțiunile imediate și de perspectivă, se face încă puțin pentru a descifra ce înseamnă practic o asemenea opțiune. Nu de

puține ori, sensurile noii calități sînt parțial deturnate de evaluări cantitative, pentru că lipsesc analize de fond profunde, care să angajeze realmente toate forțele pentru trecerea la o calitate superioară.

Cum se exprimă și în ce se materializează noua calitate, superioară, în învățămînt ?

Cea mai sintetică și cuprinzătoare apreciere, în acest sens, a fost dată recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea ținută la Timișoara în care a subliniat că „trebuie să acționăm pentru ca fiecare facultate, fiecare institut, fiecare liceu, fiecare școală să-și desfășoare activitatea pe bazele științei celei mai avansate, să asigure însușirea în cele mai bune condiții a noilor cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în toate domeniile. Numai prin înarmarea lor cu cele mai înalte cunoștințe, tinerii de astăzi, viitorii constructori ai socialismului și comunismului își vor putea îndeplini în bune condițiuni misiunea ce le revine, răspunderea față de patrie, față de socialism. Este nevoie să aplicăm cu fermitate măsurile stabilite privind practica și participarea la muncă a studenților și elevilor împreună cu cadrele didactice; numai așa tinerii vor putea — la terminarea școlii, a universității sau institutului politehnic — să se încadreze activ în muncă, să-și îndeplinească rolul important în procesul de producție, așa după cum este necesar să ridicăm la un nivel tot mai înalt întreaga cercetare științifică“⁴⁾

Realizarea în practică a acestor exigențe presupune cel puțin patru grupe de măsuri.

În primul rînd, este necesară o nouă calitate, superioară, a documentelor care asigură orientarea fundamentală a învățămîntului și anume planurile de învățămînt și programele de studiu :

PLANURILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT să realizeze consecvent principiul centralismului democratic, fără să uniformizeze, să „niveleze“ — mai ales în învățămîntul superior — procesul instructiv; Ministerul Educației și Învățămîntului să asigure parametrii fundamentali ai specializărilor, iar instituțiile de învățămînt superior să realizeze unitatea în diversitate a instrucției. Pentru a asigura o stabilitate îndelungată în domeniul școlii de toate gradele, așa cum cere conducerea partidului nostru, sînt necesare — în continuare — studii aprofundate, multilaterale, care să țină seama de cerințele perspectivei ample conturată de proiectele de documente ale Congresului al XII-lea, precum și de tendințele care se manifestă pregnant, și au o justificare științifică, în învățămîntul modern internațional. Fiecare ciclu de învățămînt să asigure — în funcție de specificul lui — unitatea instrucției și educației, precum și timpul necesar pentru studiu individual (în acest sens ar trebui reexaminată cerința ca, la toate disciplinele, prelegerea să dureze 2 ore; în condițiile în care există manuale, cursuri și tratate tipărite, poate — cel puțin în unele cazuri — predarea să dureze doar o oră, iar timpul astfel economisit să fie afectat studiului individual și participării la cercurile tehnico-științifice studentești). Așezarea pe temelii solide a planurilor de învățămînt să înceapă cu precizarea clară a scopurilor și destinației absolventului (asigurîndu-se pregătirea în profil larg), să continue cu perfecționarea programelor de studiu pe baza unei selecții riguroase a vastului material ce trebuie însușit și, ținînd seama de toate acestea, să se stabilească numărul de ore necesar. Deci, ar trebui desființată optica cantitativă, care domină de cele mai multe ori, măsurile bine intenționate de perfecționare a planurilor de învățămînt.

PROGRAMELE DE STUDIU și manualele sau cursurile ce se realizează pe baza lor, ar trebui să fie cu mult mai selective și să asigure continuitatea procesului instructiv prin trecerea tînarului de la un ciclu la altul. Aceasta necesită un studiu atent și concret al profilelor și specializărilor, astfel încît să se poată asigura însușirea temeinică a ceea ce este strict necesar, precum și eliminarea cu desăvîrșire a numeroaselor repetări inutile (care în prezent încarcă nejustificat mintea copiilor, elevilor și studenților și le răpește timpul prețios necesar studiului individual). **Noile achiziții ale științei să fie incluse într-un mod adecvat în programe și numai prin eliminarea a ceea ce este depășit;** pentru că experiența a arătat ca fiind total dăunătoare simpla adăugare a ceea ce este nou în știință și tehnică, fie și pentru faptul că a dus la programe și manuale „mamut“, iar elevii și studenții sînt supuși unor mari eforturi pentru însușirea nu atît a ceea ce trebuie să facă ei în viitor, cît mai ales a problemelor care au avut importanță în trecut. În același sens, ar fi util ca tehnologiile de ramură și ale meseriilor să fie predate în cadrul orelor de practică, evitîndu-se astfel repetările, suprapunerile sau consecvențele.

În al doilea rînd, este necesară o nouă calitate, superioară, a rezolvării practice a indicațiilor și măsurilor care se iau în domeniul învățămîntului. Se pare că marea problemă nu este ce să se întreprindă, ci cum să se realizeze practic măsurile și ho-

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

(Continuare în pag. 24)

³⁾ Nicolae Ceaușescu : „Cuvîntare la marea adunare populară din Timișoara“ („Știința“, nr. 11328 din 16 septembrie 1979).

⁴⁾ Ibidem.

Convorbiri economice

cu

Johan GALTUNG

DIRECȚII NOI ÎN CERCETAREA VIITORULUI

P RINTRE NUMEROASELE manifestări științifice internaționale desfășurate în țara noastră în acest an s-a numărat și reuniunea pe tema „Viziuni asupra lumilor dezirabile”, organizată sub egida Universității Naționale Unite în cadrul proiectului „Obiective, procese și indicatori ai dezvoltării”. (G.P.I.D.). Revista noastră s-a adresat coordonatorului acestui proiect, profesorul norvegian JOHAN GALTUNG, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, doctor honoris causa al Universității din Cluj-Napoca, cu rugămintea de a-i acorda un interviu.

— Afirmați într-una din lucrările dv. că ceea ce contează într-o discuție științifică este un bun dialog, nu realizarea unui consens. Sintetiți satisfăcut de dialogul purtat aici la București?

— Distanța pe care o fac între dialog și consens derivă dintr-un punct de vedere care pentru mine este fundamental și ține de epistemologie. Există o concepție adinc înrădăcinată în gândirea occidentală potrivit căreia, ar exista undeva, în istoria mondială, o stare finală, care în germană se numește „Endzustand”, și care va fi atinsă atunci când suficient de mulți oameni vor fi ajuns la un consens suficient de larg, într-un domeniu sau altul. Tot ce cunosc eu din istoria mondială pare să indice că nu există așa ceva. Dacă ar exista, ar fi trebuit să apară deja. Un aspect fundamental pentru societatea omenască este ceea ce Hegel și Marx, ca și taoismul și unii filozofi greci, au subliniat și anume contradicția. În orice fenomen există două laturi contrare, între care se desfășoară o luptă. Pentru a facilita acest proces, dialogul este esențial: pentru a vedea ce este nou, ce apare, pentru a facilita nașterea noului și — așa adăuga — într-un mod neviolent. Sint extrem de satisfăcut de dialogul purtat la București. În ce privește alegerea Bucureștiului ca gazdă a reuniunii, ea este perfect justificată dacă ținem seama

că a avut pe ordinea de zi probleme ale dezvoltării, ale viitorului și ale politicii globale. Or, este greu de imaginat o altă țară care să fie mai adinc implicată în toate cele trei domenii decît România.

— Poate că acest consens larg care s-a realizat la reuniune se explică prin înalta valoare practică a proiectului pe care îl coordonați?

— El se adresează într-adevăr în foarte mare măsură problemelor vieții reale. Spre deosebire de proiectele Clubului de la Roma, de modelul Bariloche, de proiectul RIO al lui Tinbergen, avem înainte de toate ceva mai mult timp (cinci ani), mai mulți cercetători, provenind din mult mai multe regiuni ale lumii. Proiectul de față implică cel puțin 300 persoane din 40 de țări, care colaborează cu noi într-un mod sau altul. În plus, sîntem profund convinși că într-o muncă cum este aceasta trebuie să pătrundem mai adinc în subiectul abordat. Acesta este motivul pentru care explorăm lucruri pe care alți cercetători ai viitorului nu le-au luat deloc în considerare. De pildă, în proiectele menționate nu apare nimic despre cultură, aproape nimic despre structura socială și structura mondială, în afara unor generalități. Există ceva despre natură și ecologie, dar foarte superficial. Majoritatea se ocupă de producție și repartiție, ceea ce este bine, dar nu este nimic despre identitate, libertate și aspirațiile umane. Ne ocupăm deci de o gamă largă de probleme concrete, dorind în același timp să le cercetăm în mod atent.

Reuniunile ca cea de la București încearcă să contribuie cu idei la soluționarea problemelor care ne confruntă. Oamenilor de știință le revin, după părerea mea, două sarcini. Una este de a critica în mod documentat, fundamentat, anumite evoluții în curs, cealaltă este de a încerca să dezvolte idei, în special în domeniul unor moduri de viață alternative, al noilor surse de energie, al unor noi metode

de conducere și organizare la scara unor comunități mai mici etc., relevante atît pentru țările dezvoltate cît și pentru cele în curs de dezvoltare.

— De aici probabil și combaterea viziunii pe care ați denumit-o „contabilicească” asupra lumii...

— Ar trebui să explic puțin acest lucru. Din punct de vedere istoric, știința economică aplicată (economics) s-a dezvoltat din contabilitate. Aceasta din urmă presupune situarea undeva într-un punct al ciclului economic, în care „intră” ceva și „iese” ceva. Sarcina celui care stă în punctul respectiv este de a vedea ce trebuie plătit pentru intrările respective și ce se primește sub formă de venituri, ca urmare a ieșirilor. Acesta mi se pare modelul de bază care a dat configurația științei economice practice. El este greșit în mai multe privințe foarte importante. În primul rînd, el nu ia în suficientă măsură în calcul influența celorlalți oameni, este oarecum izolaționist, rupt de ansamblul ciclului economic, iar contabilitatea națională se bazează exact pe acest tip de gîndire. Or, trebuie ținut exact seama de economia mondială în ansamblul său.

În al doilea rînd, el ține seama, din toate activitățile omenestii, numai de un aspect foarte îngust și anume de ceea ce este exprimabil în bani. Nu interesează de exemplu dacă oamenii sînt fericiți, sau dacă produsele respective sînt realmente necesare. Cu astfel de erori încorporate în ea de la început, nu mi se pare straniu că o asemenea viziune asupra științei economice distorsionează în mare măsură activitatea umană. De aceea, „umanizarea economiștilor”, reșcolarizarea lor, mi se pare o sarcină de importanță majoră, care trebuie luată foarte în serios.

— Spuneți la Dubrovnik că sintetiți în căutarea unei teorii a dezvoltării dincolo de criteriul produsului național brut pe locuitor. Cit de departe ați ajuns pe acest drum?

— Proiectul nostru este foarte mare, este împărțit între 27 de echipe (11 din țări în curs de dezvoltare, între care și România ca membru al Grupului celor 77, 11 din țări dezvoltate, 5 din principalele organizații internaționale), pe care le coordonează de la Geneva. Proiectul este divizat în 29 de subproiecte, semănînd cu o mare matrice. El presupune o imensă muncă de cercetare și cred că este prea devreme să facem aprecieri. Se poate însă afirma cu certitudine că un aspect fundamental este orientarea lui spre trebuințele de bază ale omului. Orientarea include și trebuințe nemateriale și nu are un caracter universal. Noi nu credem că trebuințele sînt aceleași pe întreg globul și sîntem foarte atenți la modul cum oamenii înșiși își formulează trebuințele. Din acest motiv credem foarte mult în abordarea cu ajutorul dialogului.

— Proiectul acesta este un proces, afirmați dv. În ce sens?

— Într-adevăr, el este un proces chiar și în sensul că eu, în calitate de coordonator al proiectului, nu pot să prezic cum se va dezvolta. Eu îmi văd sarcina nu în aceea de a direcționa pe seful unei echipe, de exemplu pe cel al echipei românești, pentru care am

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 24)

FENOMEN COMPLEX, cu implicații care depășesc granițele unei singure țări, extinderea acțiunii și dominației societăților transnaționale a captat, în ultimii ani, interesul economiștilor de cele mai diverse orientări — marxisti, radicali, socialiști ș. a. — dar și al politologilor, sociologilor, oamenilor de stat, al unor organizații și instituții internaționale, inclusiv al organismelor O.N.U. Antrenați în dialogul deschis dintre diferitele curente de gândire, economiștii francezi, de orientare comunistă, se remarcă prin atenția aparte pe care o acordă efectelor multiple ale companiilor multinaționale, influențelor acestora asupra tuturor laturilor vieții economice-sociale și politice din statele intrate în raza operațiunilor lor, și în special din Franța. De aceea, în analiza pe care o localizează asupra unor fenomene și procese cum sînt creșterea economică și mutațiile structurale, ocuparea forței de muncă și condițiile de securitate a munci, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, evoluția veniturilor și modelul de consum, integrarea vest-europeană, relațiile economice interstatale etc., problematica societăților transnaționale, denumite cel mai frecvent „multinaționale” este omniprezentă. Aceasta se datorește, evident, și faptului că Franța este în același timp „fară de origine” și „fară gazdă” pentru unele din aceste societăți și, ca atare, economia

Repere ale unei analize critice asupra societăților multinaționale

franceză relevă incidente decurgînd din ambele ei poziții.

În viziunea unor economiști francezi una din trăsăturile epocii actuale o constituie criza capitalismului monopolist de stat și dominația societăților multinaționale¹⁾. Dar ce se înțelege în gândirea respectivă prin „multinaționalizarea capitalului” și prin „societăți multinaționale”? Care este resortul dezvoltării acestora în ultimele decenii? Așa cum consenmează J. Cl. Poulain „multinaționalizarea capitalului” este procesul prin care „concentrarea, centralizarea și supraacumularea capitalurilor se efectuează la scară internațională, conferind astfel un caracter multinațional tuturor activităților monopolurilor, atît din punct de vedere industrial, cît și din punct de vedere bancar și comercial”²⁾. Are loc, astfel, „o depășire a cadrului național” de către marile monopoli-

luri private care transformă diferitele țări în „zone”, în vederea „unei mai bune concentrări dincolo de frontierele naționale cu scopul obținerii unor profituri înalte”, creîndu-se totodată „un sistem care se situează deasupra statelor”.

Pentru autorii francezi, multinaționalizarea capitalului nu se poate confunda cu problema dezvoltării forțelor de producție, cu colaborarea și cooperarea între state procese obiective și legice ale evoluției societății omenitești, care presupun dezvoltarea reală a națiunilor și a economiilor și care conduc la ridicarea condițiilor de viață ale popoarelor³⁾. Se apreciază că multinaționalizarea capitalului se înscriseră, după cum afirmă J. Gh. Dubart, într-o „mișcare de capturare și pervertire” a dezvoltării forțelor productive.

Podus legic al concentrării și centralizării capitalului ca și al procesului de supraacumulare de capital, societățile multinaționale constituie, în opinia gânditorilor amintiți, forma actuală pe care o îmbracă monopolurile internaționale, în accepțiunea leninistă a acestei categorii. După cum scrie H. Claude ele reprezintă o modalitate de „asigurare a unui profit satisfăcător la capitalurile supraacumulate”⁴⁾. „Unicul lor scop — subliniază și J. Cl. Poulain în studiul deja citat — este de a asigura o rată a profitului suficient de mare la capitalurile lor supraacumulate la scară internațională și de a face față antagonisme-

FIȘE

Orașele în mișcare

● În colecția „Idei contemporane” a Editurii politice, a apărut nu de mult lucrarea istoricului englez Arnold Toynbee „Orașele în mișcare”. Spre deosebire de opera sa fundamentală — *A Study of history (Studiul istoriei)* — în care pot fi frecvent întâlnite după cum afirmă acad. Emil Condurachi în prefața sa la volum, elemente de idealism și chiar de misticism „Orașele în mișcare”, dovedește o serie de calități: spirit critic, utilizarea unui vast material informativ și ample comparații în timp și spațiu.

Reputatul istoric englez își propune să analizeze actuala „explozie urbană” în contextul transformărilor neconținute ce au afectat dezvoltarea orașelor în diferite momente istorice. Dacă trăsătura fundamentală comună a orașelor înființate în decursul primilor 5000 de ani ai istoriei modului urban de așezare era imobilismul, apariția orașelor „mecanizate” a imprimat un dinamism sui generis naturii orașelor, care a permis să se întrevadă în ultimul deceniu apariția unui oraș de tip nou: megalopolisul, format prin contopirea unor mari aglomerații urbane. Aceste megalopolisuri, afirmă autorul, tind, la rîndul lor, să se

unească. Potrivit concepției lui A. Toynbee Investigarea tuturor aspectelor pe care le pune în fața omului dezvoltarea dinamică a orașelor, antrenînd discipline diverse — arhitectura, planificarea orașelor, studiul comunicațiilor, economia, sociologia, biologia, psihologia, medicina — subsumate unei interpretări temporale, se dovedește a fi în tot mai mare măsură o cale rodnică pentru studiul unificat al istoriei problemelor omenirii.

Calitatea activității turistice

● Recent, secția de turism a Institutului de Economia Comerțului Interior și a Turismului a organizat o sesiune de comunicări științifice pe tema „Direcții principale ale ridicării calității activității turistice din țara noastră”. Această sesiune a reunit cercetători, cadre didactice, specialiști din diverse unități ale ministerului de resort, dezbaterile purtate asigurînd aprofundarea unor elemente însemnate pentru dezvoltarea turismului românesc: marketingul și ridicarea calității turismului; îmbunătățirea concepției de dezvoltare a rețelei hoteliere în teritoriu; amenajarea pentru vizitare a obiectivelor turistice; asimilarea elementelor de progres tehnic în procesul modernizării serviciilor turistice. Cu prilejul amintit au fost deopotrivă, investigate posibilitățile valorificării superioare a diferite zone turistice din țară

— Dobrogea, Munții Semenicului, Băile Buziaș etc. — ca și măsurile ce se impun în vederea protejării mediului, a conservării patrimoniului turistic.

Energia geotermală: posibilități și spectru larg de utilizare

● Putem utiliza căldura solului în condiții economice? Poate deveni această utilizare o contribuție semnificativă la acoperirea necesităților energetice locale sau naționale? — Iată ce se întrebă Jay F. Kunze în studiul său „The heat from beneath” (Căldura din adîncuri) publicat în numărul din iulie a.c. al revistei U.S.A. Today. Problema, opinează autorul, este la fel de complexă ca cea a utilizării energiei solare: amîndouă sînt surse difuze, captarea lor ridicînd însemnate probleme tehnice. Pentru localitățile aflate în vecinătate, utilizarea energiei geotermale poate asigura încălzirea urbană precum și desășurarea unor procese industriale; dacă temperatura este suficient de ridicată se poate produce energie electrică în condiții economice avantajoase.

În aprecierea calității economice a recuperării acestor resurse intervin mai multe criterii: temperatura, adîncimea, permeabilitatea rocilor. Energia geotermală totală generală în întreaga lume, afirmă J.F.K., ar putea satisface necesitățile unui

oraș american de un milion de locuitori (de altfel, așa cum se remarcă în studiu, S.U.A., cu o producție de 500 MW anual, față de 420 în Italia și 200 în Noua Zeelandă, se află pe primul loc în producerea de energie electrică — la costuri competitive cu cea obținută pe cărbune sau combustibil nuclear — prin utilizarea energiei geotermale). Nivelul de utilizare a energiei geotermale, considerat de autor foarte scăzut, este determinat de mai multe cauze: riscul și costurile ridicate ale explorărilor geologice; experiența tehnologică limitată; cuantumul redus al investițiilor, toate aceste impedimente putînd fi depășite în contextul preocupării pentru soluționarea crizei energetice mondiale.

Comparații internaționale

● Sub titlul „De la comparașion internaționale des niveaux de vie” (Cu privire la comparașia internațională a nivelurilor de trai), revista franceză CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S. (nr. 17, 15 septembrie 1979) publică, sub semnătura lui Régis Platel, un articol, consacrat dificultăților pe care le comportă majoritatea comparașionilor nivelului de dezvoltare și de trai din diverse țări. Autorul remarcă faptul că majoritatea comparașionilor utilizează cursurile valutare pentru a converti într-o singură

or interimperialiste care le opun unele alora".

În acest cadru teoretic, extinderea dominației societăților multinaționale, din eceniul al șaptelea îndeosebi, este interretată de către unii economiști francezi e orientare comunistă în legătură cauzală u adaptarea capitalului monopolist la ondițiile crizei mondiale și la tendințele e coborîre a ratei profitului; ca un răsuns și o manifestare a luptei de concurență pentru deubșeu, pentru implantări industriale rentabile, pentru supremație în omeniul tehnologiilor și produselor de irt, pentru surse avantajoase și sigure de aterii prime, și energie, pentru mina de icru mai susceptibilă de a fi supraexplotată¹⁾.

Din relevarea naturii de monopoluri internaționale a societăților multinaționale, în perspectiva obiectivelor lor, în nalizele menționate se desprind mijloacele caracteristice utilizate de multinaționale pentru menținerea și lărgirea sferii lor de acțiune, mijloacele corespunzătoare însăși rațiunii lor de a fi. Astfel, e vădește „transferarea în afara țării a unei părți importante din activitatea națională, spre acele regiuni care permit obținerea de profituri mai ridicate” și „ilicit” „supraexploatarea popoarelor din ările în curs de dezvoltare, determinind a forța de muncă să se concureze pe cară internațională.”²⁾ În același timp, oncentrind în sînul lor (și anume, în ță-

rile de origine, activitatea de cercetare-dezvoltare, ca și tehnologiile moderne și produsele de vîrf, aceste societăți, așa cum precizează Ch. Fitterman, impun filialele din străinătate, și, în consecință industriilor din alte țări, din lumea a treia în special, activități dependente, de „subfurnizare”, „la comandă”, dezintegrate de ansamblul economiei naționale.

În mai multe studii se insistă, de asemenea, asupra faptului că multinaționalele păstrează în beneficiul lor, cele mai favorabile condiții de producție în tradiționale de energie și de materii prime, ca și contrariu asupra supraexploatarea. După opinia lui M. Verlet și a lui J. L. Fath „favorizarea la maximum și organizarea jafului neocolonial al Lumii a treia” fac parte integrantă din strategia multinaționalelor, o strategie prin care ele încearcă să realizeze în anumite zone, sub direcția și în profitul lor, integrarea economiilor naționale.”³⁾ Ele utilizează, „organismele financiare, instabilitatea monedei, specula, inflația”, „presiunile politice și imperialiste”, fără să neglijeze nici un mijloc pentru a-și atinge țelul. „Formele noi ale monopolismului, a căror latură financiară se întărește, apreciază J. Fabre, le permit să deplaseze cu rapiditate capitalul, furnizind ocazii ieftine de profit.”⁴⁾

În viziunea economiștilor francezi de orientare comunistă, practicile folosite de multinaționale, de o largă varietate, au o

eficiență mai mare sau mai mică în măsura în care sînt favorizate și susținute de către stat (statul de origine, în speță, dar și statele „gazdă” supuse, prin metode rafinate, intereselor lor). În numeroase cazuri societățile multinaționale solicită garanții statelor în care își desfășoară activitatea pentru reorientarea utilizării noului capital privat potrivit intereselor lor și, mai ales, împotriva naționalizărilor. Se subliniază astfel că strategia multinaționalelor are în același timp o dimensiune economică și o dimensiune politică; această din urmă dimensiune vizează, odată cu creșterea forței economice a societăților amintite, extinderea influenței politice asupra statelor în care își desfășoară activitatea.

Eufrosina IONESCU

¹⁾ Vezi de exemplu: J. Flavien: Economie et politique, nr. 20, 1978, p. 57; M. Gremetz: Cahiers du communisme nr. 1, 1979, p. 11.

²⁾ J. Cl. Poullain: Economie et politique, nr. 251-253, 1975, p. 119.

³⁾ Ch. Fitterman: Economie et politique, nr. 8, 1978, p. 24.

⁴⁾ H. Claude, Economie et politique, nr. 20, 1978, p. 12.

⁵⁾ J. Fabre: Economie et politique 251-253, 1975, p. 25; Ch. Fitterman, op. cit. p. 23; P. Bourgues; Economie et politique nr. 12/1978, p. 51; M. Dominique; Economie et politique nr. 25, 1979, p. 42 ș.a.

⁶⁾ L'Humanité, 14 mai 1979.

⁷⁾ M. Verlet: Economie et politique, nr. 6-7, 1978, p. 83; J. L. Fath; Economie et politique nr. 17, 1978, p. 42.

⁸⁾ J. Fabre, op. cit. p. 27.

ionedă națională produsul intern brut al țărilor avute în vedere. În legătură cu aceasta se subliniază că metoda în cauză nu realizează egalitatea puterilor de umparare ale monezilor pe plan intern. Or, această paritate este ondiția necesară a unei compații efective a nivelurilor de trai, vchele privind nivelul prețurilor fectuate într-un eșantion de țări flate în diferite stadii de dezvoltare, notează R.P., au scos în vidență amplitudinea decalajului dintre cursurile valutare și aritateea puterilor de cumpărare, amplitudine cu atât mai tare cu cît nivelurile de trai sînt oi deosebite.

Atuurile adaptării la exigențe

● Într-un articol publicat în revista LE NOUVEL OBSERVATEUR numărul din 30 septembrie ș.a., sub titlul „Allemands: pourquoi ca marche chez eux?”, Jacques Morand și Gerard Sandoz vestighează principalele cauze entru care, într-o Europă aflată n criză, R.F.G. progresează economic. Un prim element îl constituie, după opinia autorilor, ajutorul pe care l-a primit R.F.G. upă cel de al doilea război ondiar pentru reconstrucție și are s-a concretizat, printre altele, într-un parc de mașini-unelte odern. De asemenea, concenarea capitalurilor a cunoscut în această țară un nivel ridicat — e exemplu, cifra de afaceri a

cartelului Hoechst se ridică la cincizeci de miliarde de franci — ceea ce s-a reflectat într-o rentabilitate sporită, un preț de revenire mai scăzut și o mare competitivitate pe piața internațională.

Are R.F.G. atuurile speciale care o pun în această situație favorabilă? — se întreabă J.M. și G.S. Din această perspectivă se evidențiază structurarea, încă de timpuriu, a industriei prin dezvoltarea construcțiilor mecanice și a industriei de echipament. Succesul pe piețele străine s-ar explica și printr-o înaltă productivitate, o veche tradiție de exportatorilor, o adaptare rapidă la schimbări și asigurarea unor servicii de calitate după vânzarea produselor — ceea ce a determinat ca în 1978 nivelul exporturilor să depășească cu 16% pe cel al importurilor. Autorii remară că faptul că în obținerea rezultatelor pozitive concură în mod deosebit o gestiune riguroasă a întreprinderilor, organizarea eficientă a acestora, un stil de lucru care încorporează tehnica de avangardă cît și munca stăruitoare și răbdătoare a personalului.

Dimensiuni ale dezvoltării Poloniei

● Remarcabilele realizări pe plan economic și social obținute de poporul polonez în perioada construcției socialiste sînt evocate pe larg de Bronislaw Gole-

biowski într-un articol inserat în revista PERSPECTIVES POLONAISES (nr. 6/1979) sub titlul „L'echelle et la dynamique des transformations polonaises 1944-1979” (Dimensiunea și dinamica transformărilor poloneze 1944-1979). Autorul face referiri la creșterea susținută a producției industriale, la evoluția rapidă a procesului de urbanizare: față de 39% din populația totală cît reprezenta populația urbană în 1950, ponderea acesteia se ridică în 1970 la 52,2%, creștere realizată cu deosebire prin migrarea populației rurale spre orașe, proces care a antrenat circa 3,5 milioane persoane; se estimează că la sfîrșitul actualului deceniu populația urbană va ajunge la 60 la sută. În studiul citat se relevă atenția deosebită acordată în toți acești ani dezvoltării învățămîntului; roadele unei asemenea orientări, care constituie în fapt, una din modalitățile principale de a deschide tinerei generații posibilități largi de afirmare, s-a concretizat în constituirea unui mare număr de cadre cu o pregătire ridicată — un milion de persoane la nivelul întregii țări, factor decisiv în asigurarea progresului.

C.E.E. și schimbările din economia mondială

● În colecția „Tendințe în economia mondială”, Consiliul științific ungar pentru economia mondială publică în limba engle-

FISE

ză studiul lui András Inotai The EEC at the end of seventies (C.E.E. la sfîrșitul anilor '70), Budapesta, 1979, 111 pag. Autorul își concentrează atenția asupra reacției Pieței comune la schimbările substanțiale — și care se anunță de durată — în mediul economic exterior, petrecute după 1973-1974; în acest cadru A.I. se ocupă în special de politica energetică și de recentele tendințe protecționiste din țările vest-europene. Un alt obiectiv al lucrării îl constituie analiza modificărilor pe care le va produce în comerțul mondial (în care Piața comună deține o pondere importantă) procesul de aderare a noi state la C.E.E.

Subliniind necesitatea unor negocieri comerciale concrete între fiecare din țările socialiste interesate și C.E.E., ca o condiție a promovării în continuare a exporturilor, în special de produse industriale, autorul trece în revistă diferite opinii existente pe plan internațional în această problemă, opinii care au în vedere diferențele existente de la țară la țară în ce privește dotarea cu resurse naturale, structura producției, a exporturilor și importurilor ș.a.

Cercetarea viitorului

(Urmare din pag. 21)

o înaltă considerație, ci în a-l face „să se simtă acasă” în proiect și să înțeleagă că acesta este un loc în care el poate crea și da ce are mai bun în el, în care poate stimula și poate fi stimulat de alții. Deci, ceea ce eu încerc să fac este de a iniția acest imens proces creator al dialogului care este acum în curs de desfășurare, concentrat asupra dezvoltării umane și sociale.

— Unul din obiectivele de care aminteați este apropierea studiilor asupra dezvoltării de cele ale viitorului...

— În urmă cu zece ani sau chiar nu-mai cu cinci ani, studiile asupra dezvoltării se ocupau de „lumea a treia”, iar cele ale viitorului de primele două, adică de țările capitaliste și socialiste industrializate. Aceasta era o mare eroare, pentru că se admitea existența unor teorii separate, una pentru țările sărace și alta pentru cele bogate. Într-o perioadă și mai veche, acum vreo 15 ani, chiar cercetările asupra dezvoltării erau făcute de specialiști din țările bogate despre țările sărace, iar cercetarea viitorului era făcută de specialiști din țările bogate, cu privire la țările bogate. Noi am respins această separare. În proiectul G.P.I.D. există oameni din țările în curs de dezvoltare care cercetează probleme ale țărilor dezvoltate. Astfel, grupul suedez a cerut unor studenți din „lumea a treia” să spună cum le apare lor Suedia și cum le-ar place să arate această țară. Avem nevoie de teorii aplicabile tuturor țărilor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare.

— Sinteți oare un adversar al modelelor globale, așa cum păreți?

— Nu sînt împotriva modelelor globale, dar sînt împotriva modelelor facile, universalizate după model occidental. În lumea mea ideală nu ar exista exploatare prin schimburi inechitabile, s-ar manifesta o mare diversitate pe baza tradițiilor culturale... Europa Evului Mediu era, din acest punct de vedere mai simetrică, mai echilibrată, pe cînd odată cu nașterea capitalismului în Europa și în special

odată cu revoluția industrială, spre sfîrșitul secolului 18, Europa a început să fie dominată de colțul ei de nord-vest. Deci, nu sînt împotriva viziunii unei lumi bune, dar noțiunea de model mondial are conotația a ceva computerizat, detașat de ființele umane, a ceva matematico-mecanic care poate fi o unealtă folositoare, dar adeseori vinde să devină un scop în sine.

— Vă referiți într-un studiu recent la un calcul potrivit căruia în perioada de după cel de al doilea război mondial, au existat în medie 11,5 conflicte armate pe zi. Considerați că un progres în direcția satisfacerii trebuințelor umane de bază ar putea conduce la diminuarea frecvenței acestor conflicte?

— Este o întrebare foarte bună. În ce privește calculul, nu l-am făcut eu, ci Istvan Kende, cercetător al problemelor păcii de la Universitatea economică „Karl Marx” din Budapesta. Este un fapt că actualele conflicte din lume au loc între țări în curs de dezvoltare. După opinia mea, războaiele se datoresc unor cauze foarte diferite. Chiar dacă se elimină orice dominație a unei țări de către alta nu se înlătură toate cauzele războaielor. Țările care comit agresiuni pot fi bogate sau sărace. Știm încă prea puțin în legătură cu cauzele războaielor. Cred că satisfacerea trebuințelor umane de bază va înlătura unele din cauzele războaielor, dar în mod cert nu pe toate.

— Ați avut cuvinte foarte frumoase de apreciere la adresa echipei de oameni de știință români cu care colaborați.

— Am afirmat despre echipa românească faptul că este extrem de productivă, lucrează într-adevăr ca o echipă, are originalitate, are un instrument matematic pe care alte grupuri nu îl au și are un apetit extraordinar pentru toate genurile de probleme.

— Care sînt proiectele dv. științifice de viitor?

— În primul rînd îmi propun să duc la bun sfîrșit acest proiect, pînă în 1982. După aceea, pur și simplu nu știu. Am încercat să-mi impun ca regulă să mențin viitorul deschis. Aceas-

tă regulă o aplic și în gîndirea despre viitorul lumii: să nu închid viitorul într-un model predefinit. În primul rînd, pentru că orientarea mea dialectică îmi spune că acest lucru nu ar fi posibil. În al doilea, ar fi împotriva întregii idei de libertate de a nu avea posibilitatea de opțiune în viitor, cu alte cuvinte ca viitorul să fie absolut predefinit.

— De ce v-ați orientat spre problemele sociale, după ce ați studiat matematica?

— Ca student am căpătat interes pentru problemele sociale și politice. Ca elev de liceu mă interesau în mod deosebit matematica și fizica, așa încît a fost natural să continui să le studiez. Apoi m-a atras foarte puternic cealaltă direcție. Mi-am luat doctoratul în matematică și fizică la Universitățile din Oslo și Bergen, ceea ce mi-a permis acum să înțeleg ce face echipa românească, acest lucru fiind o rațiune suficientă de satisfacție pentru a fi studiat matematica!

În încheiere, profesorul Johan Galtung ne-a declarat:

— Am urmărit întotdeauna cu mare interes politica externă a României, tocmai pentru că cunosc foarte bine această țară și mă simt foarte legat de ea. Deși este situată în Europa de Est și este membră a Tratatului de la Varșovia, ea este în același timp membră a Grupului celor 77, dînd dovadă de o mare flexibilitate și capacitate de construire de punți. Sînt puține în lume țările care să aibă relații cu atît de multe cu alte state. Din acest punct de vedere, Bucureștiul devine un fel de centru de importanță mondială, nu în sensul tradițional de centru de putere, ci în acela de a avea legături, care îi dau posibilitatea de a acționa constructiv pe plan diplomatic pentru soluționarea multor conflicte.

Anul acesta este pentru poporul român anul celei de a 35-a aniversări a revoluției. Deoarece mă simt profund atașat de România, țară în care am fost de atîtea ori, aș dori să-mi exprim speranța că această revoluție va continua, că spiritul revoluționar nu va muri niciodată și că poporul român — cu marea sa originalitate și creativitate — va fi întotdeauna capabil să găsească noi soluții numeroaselor probleme noi care vor apărea.

Învățămîntul — forță de producție

(Urmare din pag. 20)

țările care se iau. Noua calitate ține aproape exclusiv de răspunsul concret la întrebarea **cum?** Chiar și cele mai bune planuri de învățămînt și cele mai judicioase programe de studiu, devin formale dacă nu sînt însoțite de modalități adecvate de realizare a lor. Astfel, corelațiile interdisciplinare pe tot sistemul școlar, pe care învățămîntul, ca element al forțelor de producție ale societății, le face absolut necesare, se înfăptuiesc doar parțial. Lipsesc metodologii corespunzătoare abordării problemelor pe termen lung. Așa cum este organizat și cum se desfășoară învățămîntul în prezent, în majoritatea țărilor lumii, el nu reușește să formeze la elevi și studenți o gîndire sistemică interdisciplinară, ceea ce îi lipsește pe aceștia de posibilitatea de a acționa eficient în viitor, cînd vor fi chemați să-și aducă contribuția la dezvoltarea socială. Omenirea este confruntată, în prezent, cu probleme grave la nivel planetar, între care un loc deosebit îl ocupă criza energetică și de materii prime, crizele valutare, discrepanțele care se adîncesc tot mai mult între țările dezvoltate din punct de vedere economic și cele în curs de dezvoltare. În aceste condiții, învățămîntul ar trebui să facă mai mult pentru formarea la elevi și studenți a gîndirii globale.

În al treilea rînd, este necesară o calitate nouă, superioară, a

celor care instruiesc și educă. Pentru că noțiunea de calitate nu este o abstracție, ci o componentă și o rezultantă a calității acțiunilor personalului didactic. Chiar și în cel mai modern sau sofisticat învățămînt nu se poate face abstracție de faptul că rolul de conducător al procesului instructiv-educativ revine cadrului didactic. De aici și grija și atenția cu care trebuie să fie el înconjurat, ajutat să se desăvîrșească în pregătirea lui multilaterală, stimulat să depună o muncă plină de pasiune. Experiența arată că învățămîntul este ceea ce sînt oamenii lui. De aceea partidul și statul nostru pune un accent atît de mare pe creșterea rolului cadrelor didactice în întreaga lor activitate instructiv-educativă, cu deosebire însă în ceea ce privește realizarea unei strînse legături a învățămîntului cu practica, cu producția.

În al patrulea rînd, noua calitate, superioară trebuie să se manifeste în îmbunătățirea radicală a stilului de muncă a administrației învățămîntului. Problema este de a înlătura cu desăvîrșire formalismul și tendința de a mima activitatea pusă în slujba școlii, de a înlătura — sub orice formă — incompetența, diletantismul și superficialitatea.

Teza că învățămîntul devine o importantă forță de producție a societății constituie o expresie sintetică a cerințelor trecerii la o nouă calitate, superioară în domeniul pregătirii cadrelor în pas cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei moderne.

PRINCIPIUL TRATAMENTULUI PREFERENȚIAL ÎN RELAȚIILE COMERCIALE CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: EVOLUȚII NOI ȘI PERSPECTIVE (I)

APLICAREA PRINCIPIULUI tratamentului preferențial în relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare reprezintă o premisă importantă pentru accelerarea programului lor economic, pentru eliminarea decalajelor care le despart de țările dezvoltate. În mesajul adresat celei de-a doua Conferințe generale a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială de la Lima, președintele Nicolae Ceaușescu arăta: „.....apreciem că este necesar ca și statele puternic industrializate să sporească substanțial mijloacele destinate sprijinirii procesului de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare, să le acorde un tratament preferențial în toate domeniile economice...”¹⁾.

Rezoluțiile adoptate de Adunarea generală a O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale au proclamat unul din principiile de bază ale acestei ordini aplicarea de către țările dezvoltate a unui tratament preferențial pe bază de nerez reciprocitate și nediscriminare în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în toate sectoarele relațiilor economice internaționale în care acest lucru este posibil și adecvat. Aplicarea acestui principiu de către țările dezvoltate are o dublă justificare. În primul rând, este inechitabil a se stabili drepturi și obligații egale între parteneri inegali. În consecință, se impune acordarea de către țările dezvoltate a unui tratament preferențial nerez reciproc în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, destinat să compenseze poziția dezavantajoasă a acestor din urmă țări în economia mondială. În al doilea rând, facilitând creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare și sporirea încasărilor lor din export, tratamentul preferențial este de natură să favorizeze lărgirea importurilor acestor țări din țările dezvoltate.

Principiul tratamentului preferențial este aplicabil nu numai în relațiile dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, ci și între înseși țările în curs de dezvoltare, lucru subliniat și în rezoluțiile O.N.U. privind noua ordine economică internațională. Aplicarea acestui principiu în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare, pe bază de reciprocitate, reprezintă un factor important pentru promovarea relațiilor economice reciproce, ca o componentă esențială a noii ordini economice internaționale.

Unul din domeniile principale ale aplicării principiului tratamentului preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare îl constituie comerțul internațional. În ultimii ani s-au realizat unii pași în direcția traducerii în viață a acestui principiu în materie de politici comerciale internaționale, în special prin instaurarea sistemului generalizat de preferințe (SGP) și încheierea unor acorduri comerciale preferențiale între țări în curs de dezvoltare. Recent, în cadrul negocierilor comerciale multilaterale (N.C.M.) de sub egida GATT („Runda Tokio”) au fost de asemenea obținute unele rezultate în acest sens, care sînt însă departe de a răspunde cerințelor țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatele „Rundej Tokio” sînt supuse spre aprobare guvernelor țărilor participante la N.C.M. Aceste rezultate vor fi examinate și de către Părțile contractante la GATT, intrucît ele comportă amendamente și completări ale regulilor stabilite în cadrul GATT.

Declarația de la Tokio, adoptată la reuniunea ministerială din septembrie 1973, consacrată deschiderii oficiale a negocierilor comerciale multilaterale, prevede, între alte obiective ale acestor negocieri, „asigurarea de avantaje suplimentare pentru comerțul internațional al țărilor în curs de dezvoltare” și recunoaște „importanța aplicării de măsuri diferențiate țărilor în curs de dezvoltare, potrivit unor modalități care să le asigure un tratament special și mai favorabil, în sectoarele de negociere unde acest lucru este realizabil și indicat”.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. politică, 1979, p. 59

Rezultatele obținute în cadrul N.C.M. în ce privește aplicarea acestor prevederi ale Declarației de la Tokio sînt însă foarte modeste.

Cu prilejul revizuirii unor reguli ale GATT, la care s-a procedat cu prilejul N.C.M. s-a ținut seama într-o anumită măsură de cerința aplicării unui tratament preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, s-a elaborat o bază juridică permanentă pentru aplicarea tratamentului preferențial și s-au prevăzut unele dispozițiuni preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în acordurile negociate multilateral privind atît unele măsuri netarifare, cît și măsurile de salvagardare adoptate în vederea asigurării dezvoltării economice și echilibrării balanței de plăți.

Baza juridică

ÎN cadrul N.C.M. s-a convenit un text care asigură o bază juridică permanentă pentru tratamentul preferențial acordat țărilor în curs de dezvoltare și între aceste țări în domeniul tarifelor și netarifare. Acest text este cunoscut și sub numele de „clauza de abilitare” („enabling clause” sau „clause d'habilitation”). Ea permite părților contractante la GATT ca, făcînd abstracție de prevederile articolului I al GATT privind aplicarea clauzei națiunii cele mai favorizate, să acorde un tratament preferențial, mai favorabil, țărilor în curs de dezvoltare, fără să implice însă un angajament ferm al țărilor dezvoltate de a aplica un astfel de tratament acestor țări. Cerința țărilor în curs de dezvoltare de a li se aplica un regim preferențial, cu caracter obligatoriu, nu a fost satisfăcută, acordarea sau nu a unui atare regim rămînînd la latitudinea țărilor dezvoltate.

Clauza sus menționată permite părților contractante la GATT să acorde un tratament preferențial în formele în care se aplică **de facto** și anume:

- a) preferințele tarifare acordate în cadrul Sistemului generalizat de preferințe;
- b) tratamentul diferențiat și mai favorabil acordat țărilor în curs de dezvoltare în cadrul acordurilor privind măsurile netarifare, negociate multilateral sub egida GATT;
- c) preferințele tarifare și, în anumite condiții care pot fi stabilite, preferințele netarifare pe care țările în curs de dezvoltare le convin între ele în cadrul acordurilor comerciale regionale sau globale;
- d) tratamentul special acordat țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate.

Dacă aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, conform articolului I al GATT, este necondiționată, acordarea tratamentului preferențial este subordonată unor condiții și restricții. Astfel, „clauza de abilitare” prevede că aplicarea acestui tratament nu trebuie să creeze dificultăți comerțului altor țări membre GATT și nici să împiedice continuarea reducerii barierelor din calea comerțului pe baza principiului națiunii celei mai favorizate.

În ceea ce privește reciprocitatea, dispozițiile „clauzei de abilitare” reafirmă angajamentul țărilor dezvoltate de a nu urmări să obțină, în cursul negocierilor comerciale, concesiuni incompatibile cu nevoile partenerilor lor în curs de dezvoltare. Menționăm că un astfel de angajament figurează deja în partea a IV-a a GATT (articolul XXXVI, paragraful 8), adăugată textului GATT în 1965.

Aplicarea tratamentului preferențial este concepută ca temporară și degresivă. În clauza menționată se arată că se aș-

teaptă ca țările în curs de dezvoltare, pe măsura dezvoltării economiei lor și îmbunătățirii situației lor comerciale, să își amelioreze capacitatea de a aduce contribuții, de a face concesiuni negociate sau de a adopta alte acțiuni, convenite reciproc, conform prevederilor GATT, beneficiind mai deplin de ansamblul de drepturi și obligații stipulate de GATT. Potrivit acestor prevederi, cunoscută sub denumirea de principiul „aplicării graduale”, tratamentul preferențial acordat de către țările dezvoltate ar putea fi suprimat, în funcție de progresul economic realizat de diverse țări în curs de dezvoltare. Aplicarea acestui principiu ar permite țărilor dezvoltate să facă o discriminare între țările în curs de dezvoltare într-un mod arbitrar și unilateral, fapt pentru care Grupul celor 77 a respins conceptul „aplicării graduale”. Reprezentanții unor țări în curs de dezvoltare au subliniat că nu acceptă acest concept, întrucât el implică privirea țărilor în curs de dezvoltare mai avansate de tratamentul special, mai favorabil în relațiile economice internaționale.

„Clauza de abilitare” prezintă avantajul că suprimă necesitatea de a se obține în fiecare caz în parte o derogare specială de la articolul I al GATT pentru aplicarea unui tratament preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și între aceste țări, prevăzând o derogare cu caracter general de la acest articol. După cum se știe, pînă în prezent, aplicarea S.G.P. și a acordurilor comerciale preferențiale a necesitat obținerea de astfel de derogări speciale de la articolul I al GATT în fiecare caz în parte. Valoarea clauzei în chestiune este însă considerabil diminuată de restricțiile și limitările la care este supusă aplicarea tratamentului preferențial pentru țările în curs de dezvoltare (caracter neobligatoriu, temporar și regresiv, acordarea condiționată, sferă restrînsă de aplicare etc.).

Preferințe netarifare

ACORDURILE și aranjamentele multilaterale negociate în cadrul „Rundei Tokio” privind o serie de măsuri netarifare (subvențiile și taxele compensatorii, obstacolele tehnice din calea comerțului, evaluarea vamală, achizițiile guvernamentale, procedurile în materie de licențe de import) denumite și coduri, conțin unele prevederi preferențiale limitate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, pe baza „clauzei de abilitare”.

Codul privind subvențiile și taxele de compensație are drept scop să asigure ca folosirea subvențiilor de către o țară să nu afecteze interesele comerciale ale altor țări, iar contramăsurile adoptate să nu împiedice în mod nejustificat comerțul internațional. El prevede obligația de a nu subvenționa exportul de produse manufacturate și minerale și limitează subvențiile de export acordate la produsele primare (produse agricole, piscicole și forestiere). Subvențiile interne sînt admise, cu condiția de a nu cauza un prejudiciu serios intereselor altor țări.

În cazul țărilor în curs de dezvoltare, codul recunoaște dreptul acestor țări de a recurge la subvenții pentru favorizarea dezvoltării și industrializării lor; aceste țări nu sînt supuse interdicției de a folosi subvențiile la exportul de produse industriale și minerale. Dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a folosi subvențiile este totuși supus unor restricții. În primul rînd, ele sînt obligate să utilizeze subvențiile astfel încît să nu producă un prejudiciu serios altor țări. În caz contrar, exporturile subvenționate ale țărilor în curs de dezvoltare pot fi supuse la taxe de compensație. În al doilea rînd, în conformitate cu conceptul „aplicării graduale” codul prevede că țările în curs de dezvoltare ar trebui să subscrie la angajamente de reducere sau eliminare a subvențiilor de export, atunci cînd recurgerea la aceste subvenții este incompatibilă cu nevoile lor în materie de competitivitate și dezvoltare.

Țările în curs de dezvoltare au solicitat ca țările dezvoltate să nu subvenționeze mărfurile care concurează produsele lor de export. În ce privește subvențiile acordate de țările dezvoltate, codul se limitează însă să prevadă numai în mod vag că aceste țări vor ține seama de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Codul prevede că, în cazul în care o țară în curs de dezvoltare s-a angajat să reducă sau să elimine subvențiile la export, celelalte țări nu vor lua contramăsuri față de aceste subvenții.

Acordul privind obstacolele tehnice din calea comerțului (codul privind standardele) vizează evitarea aplicării nejustificate de bariere în acest domeniu. Pentru a permite țărilor în curs de dezvoltare să adere la acest cod, se prevede posibilitatea de a li se acorda, la cerere, derogări, specificate și limitate în timp, pentru o parte sau totalitatea obligațiilor rezultate din cod. De asemenea, se prevede acordarea de asistență tehnică acestor țări în domeniul aplicării codului. Acest cod permite țărilor în curs de dezvoltare să introducă în reglementările lor tehnice norme vizînd păstrarea tehnicilor și metodelor de producție indigene, conforme nevoilor lor.

Codul privind valoarea în vamă urmărește să elimine folosirea evaluării vamale în scopuri protecționiste. Acest cod prevede posibilitatea de a se amîna aplicarea diferitelor dispozițiuni ale codului de către țările în curs de dezvoltare și acordarea de asistență tehnică acestor țări în domeniul aplicării codului.

Codul privind achizițiile guvernamentale vizează eliminarea discriminării în favoarea furnizorilor interni sau între furnizorii străini în acest domeniu, în scopul asigurării unei concurențe internaționale sporite și folosirii mai eficiente a resurselor publice. În acest sens, codul prevede aplicarea principiului nediscriminării și tratamentului național față de furnizorii din alte țări în materie de legi, proceduri și practici privind achizițiile guvernamentale. Cu alte cuvinte, furnizorii străini li se va aplica același tratament ca și furnizorii interni.

Acest cod prevede în mod vag că, în cadrul elaborării legilor, regulamentelor și procedurilor privind achizițiile publice, se va avea în vedere facilitarea importurilor din țările în curs de dezvoltare. Propunerile țărilor în curs de dezvoltare în sensul ca la examinarea ofertelor acestor țări în cadrul achizițiilor guvernamentale să se elimine incidența cheltuielilor de import și a taxelor vamale asupra restului produselor lor nu a fost reținută.

Codul prevede posibilitatea de a excepta, în anumite condiții, țările în curs de dezvoltare de la obligația de a aplica principiul tratamentului național în cadrul achizițiilor guvernamentale pe care le efectuează, în scopul favorizării furnizorilor interni sau din alte țări în curs de dezvoltare. Excepțiile de la prevederile codului consimțite țărilor în curs de dezvoltare vor face obiectul unei examinări periodice, în scopul restabilirii progresive a regimului normal. De asemenea, se prevede acordarea de către țările dezvoltate de asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare pentru facilitarea soluționării problemelor acestor din urmă țări în materie de achiziții guvernamentale.

Codul preconizează aplicarea unui tratament special în materie de achiziții guvernamentale țărilor cel mai puțin avansate. Aceste țări vor putea să beneficieze unilateral de avantajele prevăzute de codul privind achizițiile guvernamentale, fără să participe la acest cod.

Acordul privind procedurile în materie de licențe de import vizează ca aceste proceduri să nu constituie un mijloc de restrîngere a importurilor. Acest acord nu conține dispozițiuni semnificative privind tratamentul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Propunerea acestor țări vizînd eliminarea de către țările dezvoltate a regimului de licențe automate la importurile provenind din țările în curs de dezvoltare nu a fost acceptată.

În cadrul Rundei Tokio nu s-a realizat nici un acord multilateral în domeniul restricțiilor cantitative la import, domeniu care preocupă în cel mai înalt grad țările în curs de dezvoltare. Realizarea cît mai curînd a unui acord multilateral în acest domeniu, prevăzînd eliminarea pe o bază preferențială a restricțiilor cantitative la importul din țările în curs de dezvoltare rămîne o necesitate imperioasă.

Victor ALDEA

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1979

INDICELE SINTEZIC I.E.M. ÎN ANII 1977-1978
18 SEPTEMBRIE 1979

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Aug.	Sept.
INDICE GENERAL				
	1977	230,1	224,5	223,8
	1978	247,7	250,3	255,9
	1979		245,3	253,3
1. Produse alimentare				
	1977	180,7	166,9	170,7
	1978	191,8	190,4	196,8
	1979		227,5	235,9
- cereale				
	1977	161,6	136,2	142,9
	1978	187,7	182,7	186,4
	1979		242,4	245,3
- semințe oleag. și carne și grăs. aniș.				
	1977	189,1	165,1	171,5
	1978	201,6	207,5	211,7
	1979		247,9	253,7
- animale și produse aniș.				
	1977	158,7	159,6	162,1
	1978	175,5	175,1	180,8
	1979		191,3	209,9
- zahăr și produse tropicale				
	1977	253,3	246,9	244,7
	1978	228,8	220,3	236,8
	1979		245,4	262,0
2. Combustibili				
	1977	398,4	396,8	394,3
	1978	442,0	435,9	441,9
	1979		782,5	805,1
- cărbuni și coca				
	1977	289,1	288,9	287,9
	1978	350,2	357,0	361,5
	1979		396,4	403,9
- țifet				
	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
	1979		925,6	925,6
- produse petroliere				
	1977	439,1	434,6	429,9
	1978	479,6	459,1	475,2
	1979		1069,6	1111,2
3. Materii prime industriale				
	1977	199,2	195,3	193,5
	1978	211,5	211,2	223,2
	1979		261,2	264,8
- minereuri				
	1977	149,4	149,4	143,8
	1978	139,1	138,0	140,6
	1979		157,8	160,0
- metale				
	1977	192,1	191,0	192,2
	1978	202,8	212,0	215,6
	1979		257,4	255,4
- cauciuc				
	1977	231,0	234,8	242,2
	1978	279,2	293,9	310,4
	1979		369,8	365,9
- lemn și prod. din lemn				
	1977	227,9	226,9	226,4
	1978	249,9	254,9	260,3
	1979		303,1	327,3
- fibre animale și vegetale				
	1977	212,3	188,6	180,8
	1978	215,1	218,9	221,7
	1979		253,4	235,0
- piei				
	1977	186,6	177,2	171,8
	1978	247,7	269,0	284,9
	1979		369,4	338,5

*) Date provizorii pentru ulei de ricin, porci, viș, carne de vită, miere, bulă, coca de furnal, minereu de fier, crosită, minereu de fier, feromangan, ferossilicium, oțel comercial, tablă grosă, tablă subțire, sferă neagră, țevi din oțel, lămine de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hirtie, iută

industriale. Astfel, prețurile au scăzut la piei brute de bovine (-8,4%), cauciuc natural (-1,1%) și metale (-0,8%).

S-a înregistrat o creștere relativ accentuată la lemn și produse din lemn (+8,0%) în urma majorării prețurilor de listă ale principalilor furnizori de cherestea din Europa. De asemenea, prețurile au crescut la minereuri (+1,4%) și fibre textile naturale (+0,7%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Togo — resurse ale creșterii

FOSFAȚII constituie pentru economia togoleză principala resursă economică, care asigură statului importante mijloace economice și financiare. Exploatarea acestei importante surse de bogății, naționalizată la 2 februarie 1974, a creat condiții pentru o serie de schimburi considerabile în economia țării. Acestea s-au datorat nu atât creșterii regulate a producției de fosfați — de la 1,9 milioane tone în 1968, la 2,5 milioane tone în 1974 — cit mai ales creșterii prețului de vânzare care, de la 14 dolari tona în 1968, a ajuns la 75 dolari tona în 1974, ceea ce reprezintă o cifră de afaceri de aproape 40 milioane franci CFA (214,9 franci CFA = 1 dolar). Creșterea prețurilor fosfaților a făcut ca rezerviile de investiții care fusese de 75 miliarde franci CFA pentru al 2-lea plan de dezvoltare economică (1971—1975), să ajungă pentru cel de-al 3-lea plan (1976—1980) la 250 miliarde franci CFA.

Pentru a compensa lipsa de câștiguri rezultată din scăderea bruscă a prețului tonel de fosfați — 35 dolari în 1976, nivel la care pare să se stabilizeze — Oficiul togolez al fosfaților a crescut producția comercializată de la 2,5 milioane tone în 1976 la 2,9 milioane tone în 1977, urmînd ca în 1979 să ajungă la 3,5 milioane tone. În 1978, exporturile de fosfați s-au cifrat la 2,9 milioane tone, volum comparabil celui înregistrat în 1977 și superior livrărilor din anii precedenți. Din 1962, exporturile Companiei togoleze a minelor Benin și Oficiului togolez de fosfați care i-a succedat au totalizat 23,5 milioane tone, ceea ce a reprezentat 132,4 miliarde franci CFA pînă la sfîrșitul anului 1977.

Al 3-lea plan togolez de dezvoltare prevede creșterea capacității de producție la 3,5 milioane tone în 1979. Pentru aceasta sînt necesare investiții de aproape 7 miliarde franci CFA în vederea achiziționării de instalații noi și material minier. Folosirea noilor instalații și a unor metode perfecționate de exploatare va permite producerea unui milion de tone de fosfați — livrabil direct uzinei de îngrășăminte fosfatice aflată în proiect, ceea ce va asigura prelucrarea unei părți însemnate din cantitatea exportată pînă acum în stare brută. Totodată, Biroul național de cercetări miniere va întreprinde explorarea zonelor din nordul țării și își va continua cercetările în bazinul sedimentar de coastă, unde sînt situate zăcămintele descoperite pînă în prezent.

Relațiile dintre Republica Socialistă România și Togo se desfășoară în baza Acordului comercial și de cooperare economică, științifică și tehnică semnat la Lomé în 1975, ele cunoscînd un curs ascendent. În baza acordului de cooperare economică, partea română participă din 1978 la prospectarea în vederea valorificării zăcămintului de minereu de fier de la Bandjeli, urmînd ca noi acțiuni să fie inițiate și în alte domenii.

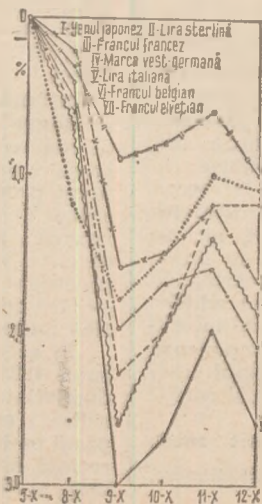
Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

CHARACTERISTICA PRINCIPALĂ a perioadei 8—12 X 1979 a constituit-o continuarea redresării dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale. Măsurile luate de autoritățile monetare federale la sfîrșitul săptămîinii precedente (creșterea cu 1% a taxei oficiale a scontului, noi restricții în sistemul de creditare prin impunerea constituirii de rezerve minime obligatorii de 8% asupra împrumuturilor contractate de către băncile comerciale nord-americane pe piața eurolorilor) au fost urmate de creșterea dobînzii preferențiale „prime rate” de la 13,5% p.a. la 14,5% p.a. de către principalele bănci din S.U.A.

Francul elvețian a înregistrat cea mai accentuată depreciere față de dolar — 2,6% pe ansamblul perioadei (1,625 franci/1 dolar pe 12 X, comparativ cu 1,5835 franci/1 dolar pe 5 X). Mișcarea a fost amplificată și de publicarea indicelui prețurilor cu ridicata pe luna septembrie, care arată o creștere cu 0,7% față de o scădere de 0,1% în august a.c. După ce pe 9 X '79 marca vest-germană era cotată la 1,8050 mărci/1 dolar (depreciere de 2,4% față de nivelul din 5 X de 1,7620 mărci/1 dolar), sub influența unor factori tehnici înregistrați o redresare ușoară pînă la 1,7925 mărci/1 dolar (depreciere de 1,7% față de nivelul de referință). Francul belgian era cotat la sfîrșitul săptămîinii la 29,10 franci/1 dolar, ceea ce reprezintă o depreciere de peste 2% față de dolar în raport cu nivelul din 5 X '79.

Cu toate mișcărilor dobînzilor la lire italiană (taxa scontului a fost modificată de la 10,5% la 12%, iar „prime rate” de la 15 la 16%) cursul acestuia pe piață a evoluat pe o linie descendentă față de dolar, astfel că nivelul din

12 X '79 de 829,50 lire/1 dolar era cu 2% sub cel de referință de 814 lire/dolar. Francul francez era tranzacționat la sfîrșitul săptămîinii la 4,21 franci/1 dolar, cu 1,2% sub închiderea din 5 X '79 de 4,1580 franci/1 dolar. Mișcări apropiate de depreciere (circa 1%) au înregistrat lira sterlină (2,16 dolari/1 lire pe 12 X, față de 2,1850 dolari/1 lire pe 5 X '79) și yenul japonez (227 yeni/1 dolar, față de 224,65 yeni/1 dolar).

După creșterea dobînzilor la intern în S.U.A., piața eurolorilor a cunoscut o creștere spectaculoasă, astfel că depozitele la 6 luni erau tranzacționate la sfîrșitul săptămîinii cu peste 1,75% peste nivelele din 12 X '79, respectiv la 15%. Această mișcare de creștere a înregistrat-o și dobînzile la euromărcile vest-germane, cotate în jur de 8,125% (creștere cu 0,5% p.a.) și cele la eurofranci elvețieni : 3,125% (+1%).

Fluctuații puternice a continuat să înregistreze și prețul aurului. Ușorul recul de la sfîrșitul intervalului analizat a fost pus mai ales pe acțiunea unor factori tehnici, al doilea fixing de la Londra din 12 X '79 de 395 dolari/uncie fiind totuși cu 10 dolari/uncie peste cel corespunzător din 5 X '79.

Paul DUMITRASCU
GH. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 X, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 5 X a.c.

MAREA PRĂBUȘIRE

O filă de istorie în evoluția sinuoasă a capitalismului contemporan

„NOI ÎN AMERICA sîntem azi mai aproape de triumful definitiv asupra sărăciei decît s-a aflat vreodată un popor în cursul istoriei lui. Căminele de săraci dispar din jurul nostru. N-am ajuns încă la țel, dar dacă ni se va da posibilitatea de a continua politica celor opt ani care s-au scurs, vom vedea cu ajutorul lui Dumnezeu apropiindu-se ziua în care sărăcia va fi izgonită din mijlocul poporului nostru. Nu există o garanție mai sigură împotriva sărăciei decît aceea de a da fiecăruia posibilitatea de a munci. Este prima condiție a politicii pentru care votăm“.

Acest pasaj, citat de cei care vor să demonstreze pînă unde poate merge miopia sau reaua credință a unor politicieni occidentali, este extras dintr-un discurs pronunțat de Herbert Hoover, candidat republican la președinția Statelor Unite ale Americii, în cursul campaniei electorale din vara anului 1928. Candidatul din 1928 a obținut voturile alegătorilor și a activat în fruntea S.U.A. timp de patru ani : 1929—1933. Promisiunile electorale ale lui Hoover s-au dovedit însă în toți acești ani la fel de departe de realități ca soarele de lună.

O ironie, o ironie crudă, rămasă înscrisă cu litere de foc în analele capitalismului contemporan, a făcut ca în loc de promisa izgonire a sărăciei din mijlocul poporului american, Hoover să vadă abătîndu-se asupra Americii și apoi asupra lumii întregi cea mai profundă criză pe care a cunoscut-o vreodată omenirea. Omul care promisese în 1928 să dea fiecăruia posibilitatea de a munci a trebuit să numere în 1932 peste 13 milioane de șomeri în S.U.A., iar în lume, fără a mai socoti șomerii parțiali, peste 30 milioane. Mizeria s-a întins peste tot, afectînd masele muncitoare, pe micii meseriași, pe micii rentieri, împingînd la faliment un număr record de întreprinderi. Într-un raport ulterior, Banca Reglementelor Internaționale de la Basel a caracterizat în acești termeni situația din 1929 și din anii care au urmat : „Declinul din toamna lui 1929 a fost probabil la început numai un exemplu de declin obișnuit în ciclul afacerilor, însă el a eliberat forțe depressive care curînd au devenit copleșitoare, împingînd omenirea într-o criză financiară și într-o serie de convulsii monetare necunoscute înainte în timp de pace. Din punct de vedere istoric, răsturnarea care s-a produs ca urmare în progresul material a avut o importanță crucială“¹⁾.

Criza se consideră că a început la 29 octombrie 1929, în „marșea neagră“ în care la bursa din New York s-a înregistrat cea mai mare prăbușire a cursurilor din istoria burselor. O precizare : la New York funcționează mai multe burse, însă cea mai reprezentativă dintre ele este Stock Exchange, bursa specializată în vânzarea și cumpărarea de acțiuni și obligațiuni. Evenimentele din 1929, crahul bursier, s-au declanșat aici, în clădirea monumentală de la colțul lui Wall Street cu Broad Street, în inima cartierului financiar din Manhattan.

Anatomia bursei din Wall Street

CINE VIZITEAZĂ bursa din New York — bineînțeles pe traseul rezervat vizitatorilor, strict separat de acela al participanților efectivi la operațiile de bursă — poate privi, păzit de gardieni, cele ce se petrec în incinta uriașei săli unde se desfășoară tranzacțiile, prin geamurile blindate ale unei punți aruncate la mare înălțime deasupra sălii. Forfota de jos, care nu încetează o clipă în orele de funcționare a bursei, rămîne de neînțeles pentru un necunosător al ritualului bursier. De fapt, aici se vînd și se cumpără acțiunile și obligațiunile admise la bursă ale diferitelor societăți și corporații americane. Din cartea de vizită a lui Stock Exchange rezultă că în prezent sînt admise titlurile emise de 1300 societăți. Personalul bursei mijlocește între cei ce oferă spre vânzare titluri și cei ce intenționează să cumpere. Acțiunile și obligațiunile fac deci obiectul unei licitații, în urma căreia se stabilește în funcție de ofertă și cerere

prețul, cursul bursier al acestor titluri. Cursul stabilit apare imediat pe ecranele de televiziune cu circuit închis instalate pe birourile celor care au efectuat tranzacția și, după un timp, pe panoul electronic uriaș care acoperă fundalul sălii și care cuprinde denumirile societăților cu acțiuni cotate, precum și cursurile medii, în permanentă oscilație, înregistrate de acțiuni în ședința respectivă. Aceste cursuri sînt comunicate apoi în toată lumea.

Forfota din incinta bursei, care în zilele „fierbinții“ se transformă într-o agitație isterică, se explică prin aceea că fiecare ofertant de acțiuni caută pe agentul de bursă („curtiera“) dispus să cumpere la un curs mai ridicat, iar fiecare amator de acțiuni caută pe agentul dispus să vîndă la un curs mai scăzut. Agenții vînd și cumpără fie în contul lor propriu, fie de cele mai multe ori în contul clienților.

Apologeții „capitalismului popular“ nu obosesc atunci cînd este vorba să preamărească perfectul democratism al bursei : „omul de pe stradă“ poate la fel de bine să dea ordine de vânzare sau cumpărare a cîtorva acțiuni, așa cum băncile, societățile monopoliste, corporațiile, societățile de asigurări și alți mamuți ai societății capitaliste contemporane pot să dea ordine de vânzare sau cumpărare a mii sau zeci de mii de titluri. Oricine însă își poate da seama că de cele mai multe ori omul de pe stradă, prea puțin informat de cele ce se petrec la bursă și mai cu seamă în culisele ei, este victima onoarei de a fi pus pe picior de egalitate cu un Rockefeller.

Pentru că există și culise ale bursei, evident invizibile spectatorului care privește incinta ei de la înălțimea punții unde a fost admis. Combinații de mari financieri reușesc să creeze un curent temporar de susținere a acțiunilor unei societăți sau de depreciere a altor acțiuni, numai cu scopul realizării de profituri speculative din jonglarea cursurilor. Bursa este, deci, prin manipularea capitalului fictiv, potrivit normelor speculației și nu celor economice, leagănul creării unor averi fabuloase, firește pe seama altor pierderi echivalente.

Iată, pe scurt, anatomia bursei din Wall Street, diferită de a oricărei alte burse de acțiuni și obligațiuni din altă parte a lumii capitaliste doar prin dimensiuni. Bursa apare deci a fi o piață, un tirg. Cum este posibil ca o piață să declanșeze o criză care să se propage din aproape în aproape și să ajungă să cutremure întreaga omenire ?

În ce a constat „Marșea neagră“

LITERATURA despre criza economică din 1929—1933 este enormă : ea poate umple rafturile unei biblioteci. Cu toate acestea, nici după trecerea unei jumătăți de secol nu s-a dat un răspuns unanim acceptat la întrebarea de mai sus. Unii analiști susțin că șocul de la bursa din New York a fost determinant pentru declanșarea crizei economice, în timp ce alții susțin că între „marșea neagră“ și criza care a urmat nu este nici o legătură, că deci criza ar fi apărut oricum și fără crahul din Wall Street.

În fond, ce s-a întîmplat la sfîrșitul lui octombrie 1929 ?

Bursa new-yorkeză se afla încă din septembrie într-o stare de neliniște. La 3 septembrie, cursurile acțiunilor au marcat o creștere record, urmată de o scădere caracterizată de specialiști drept provizorie²⁾. Realitatea a fost alta : cursurile bursiere au scăzut abrupt la 24 și 28 octombrie și s-au prăbușit în „marșea neagră“, adică la 29 octombrie. Prăbușirea a fost în ansamblu de circa 40—50% față de nivelul cel mai ridicat al perioadei precedente. Marți 29 octombrie, avalanșa ofertelor de vânzare — fără cumpărători — a fost unică în analele Wall Street-ului : 16,4 milioane de acțiuni într-o singură zi !

În această perioadă, care era situația economică în S.U.A. ? Între 1925 și 1929, producția industrială crescuse cu 22%. Productivitatea muncii crescuse și ea în permanență. Prețurile cu ridicata erau staționare sau în ușoară scădere, salariile băteau pasul pe loc, astfel încît profiturile erau „sănătoase“³⁾ și în consecință noi industrii erau pe cale să se dezvolte. Între 1920 și 1929, producția de automobile desfăcîndu-se de fabrici crescuse de

¹⁾ Banca Reglementelor Internaționale, Al zecelea raport anual, 1970, p. 7

²⁾ Joseph Davis, The World Between the Wars, 1919—1939, Baltimore, 1975, p. 189

la 1,9 la 4,5 milioane anual. Aparatele de radio își făcuseră apariția în viața familiilor și constituiau o afacere extraordinară. Partidul republican considera în 1928 că a obținut patentul prosperității veșnice și promitea poporului american „o găină în fiecare oală și o mașină în fiecare garaj“⁴⁾. În acei ani, gazetarul american Stuart Chase scria că omul de afaceri din S.U.A. a luat locul „omului de stat, preotului, filozofului“. Clasa conducătoare ajunsese să aibă pentru afaceri — potrivit istoricului Frederick Lewis Allen — „o nouă venerație“. Electrifierea industriei deschisese căi noi de reducere a costurilor. Industria chimică americană sărbătorea succesele realizate cu două noi sectoare de activitate: cosmeticele și mătasea artificială. Filmul, devenit „vorbit și cîntat“ în 1928—29, constituia un obiectiv de mari investiții și unul din principalele articole în exportul american. Noi descoperiri petroliere în S.U.A. contribuiau la sentimentul unui viitor asigurat.

Mari disponibilități de capital au început în această conjunctură să se îndrepte spre acțiuni și obligațiuni, creind baza pentru noi investiții productive, dar și pentru dezvoltarea tranzacțiilor cu capital fictiv — inclusiv și mai cu seamă la bursa din New York. Boom-ul economic și bursier părea firesc în ochii celor mai mulți: oare Statele Unite nu furnizau în 1929 aproape o jumătate din volumul producției industriale mondiale?

Începînd însă cu anul 1928 a devenit tot mai clară apariția unui fenomen pe care cunoscutul economist american John Kenneth Galbraith îl aseamănă maniei lalelelor din Olanda secolului al XVII-lea: orgia speculației. Volumul vânzărilor de acțiuni la bursa din New York s-a ridicat de la 236 milioane bucăți în 1923 la peste 1 miliard în 1929. Între 3 martie 1928 și 3 septembrie 1929, cursul acțiunilor companiei Westinghouse a săltat de la 91 la 313, ale lui American Telephone and Telegraph de la 179 la 335. Unul din reprezentanții protipendadei capitaliste rezuma în felul următor starea de spirit care se înscăunase în rîndurile burgheziei americane: „Dacă cineva economisește 15 dolari pe săptămînă și îi investește în acțiuni, după 20 de ani va avea cel puțin 80 000 dolari și va încasa circa 400 dolari lunar din veniturile investite. El va fi un om bogat“.

Răspîndirea jocului de bursă în rîndurile burgheziei americane nu a produs la început nici o reacție nefavorabilă. Cele mai mari profituri ale boom-ului economic erau încasate de cei aflați pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei societății americane; ei aveau dreptul să-și investească cîștigurile așa cum înțelegeau mai bine. Era firesc, era conform regulilor capitalismului. În momentul cînd, din diferite motive, investițiile și-au micșorat ritmul, lichiditatea monetară a continuat să crească și s-a canalizat în două direcții: spre depunerile la bănci și spre speculația bursieră. Băncile nu mai știau ce să facă cu banii care umpleau conturile clienților: după ce n-au mai găsit amatori interni de credite, s-au îndreptat spre exterior, acordînd împrumuturi masive municipalităților germane și guvernelor sud-americane. Speculația bursieră a captat restul disponibilităților bănești. Largi cercuri ale privilegiaților societății americane au fost atrase de jocul bursier. Ziarele erau pline de exemple dintre cele mai pitorești care ilustrau febra bursieră a acestor cercuri și care erau citite cu bonomie, dacă nu chiar cu mîndrie de cititori, cum ar fi exemplul unui negustor de vite din Wyoming care-și avea sediul la o distanță de 30 de mile de cea mai apropiată stație de cale ferată, dar care vindea sau cumpăra zilnic la bursa din New York cîte 1 000 de acțiuni.

În această atmosferă a fost suficient ca printre cei 1,5 milioane de clienți ai burselor de acțiuni să apară licărirea unei indoieli privitoare la securitatea banilor investiți în acțiuni, pentru ca avalanșa să se dezlănțuie și să nu se mai oprească decît atunci cînd catastrofa se produsese.

Cu toată starea de relativă înflorire a economiei americane, fundal roz al exhibițiilor speculative de la bursă, au existat și voci — puține la număr, este adevărat — care avertizau asupra furtunii de la orizont. În martie 1929, Paul M. Warburg, unul dintre bancherii new-yorkezi, a cerut să se pună o frînă „speculației deșănțate“ care, după părerea sa, amenința să se transforme într-o criză financiară, ba chiar „într-o depresiune care să cuprindă întreaga țară“. Multe săptămîni după aceea, Warburg a fost acuzat de confrății săi că „a trădat sistemul“.

Prăbușirea cursurilor de bursă a antrenat după sine neîncrederea în economia americană. Acțiunile și obligațiunile erau emise de societățile X, Y sau Z. Cine mai putea fi sigur că aceste societăți sînt sănătoase, atunci cînd hîrțile de valoare emise de ele erau la pămînt?

Ar fi desigur o exagerare să se afirme că „marțea neagră“ de la bursa din New York se află la originea crizei economice mondiale din 1929—1933. Fenomenul a fost prea complex pentru a-l considera ca emanînd dintr-o speculație bursieră, fie ea și

de proporții gigantice. Cercetătorii fenomenului adaugă, ca factori generatori ai crizei: inflația, provocată de o politică greșită a autorităților monetare din S.U.A.; răspîndirea neliniștii politice în Europa care, atunci cînd nazismul a devenit o forță politică majoră în Germania, a subminat încrederea; incapacitatea sistemului economic mondial de a face față loviturilor și de a se adapta la schimbări; revoluția tehnică în agricultură care a sporit abrupt recoltele și a presat asupra prețurilor, în timp ce prețurile mărfurilor cumpărate de fermieri au crescut; marile împrumuturi contractate de particulari, corporații și guverne; politica economică din S.U.A. care a sprijinit întreprinderi putrede în loc să le lase să se prăbușească; apariția și proliferarea măsurilor protecționiste în vederea apărării propriilor fabrici și uzine atacate de bacili crizei, care au făcut tot mai dificile fluxurile de bunuri și de capitaluri pe întinsul globului pămîntesc.

Criza care în 1929 a pus capăt de la o zi la alta unei prosperități aparent indestructibile a traumatizat într-atît societatea americană, societatea capitalistă în general, încît astăzi, la un interval de 50 de ani, neliniștea cu privire la eventualitatea repetării unei crize asemănătoare continuă să stăpînească spiritele în Occident și în întreaga lume.

Trecutul este un prolog⁵⁾

ACESTE CUVINTE sînt înscrise pe frontispiciul unei alte clădiri monumentale din S.U.A.: Arhivele Naționale care-și au sediul la Washington. Așadar, trecutul este prolog sau, mai puțin sofisticat, istoria se repetă.

Dacă dictonul este adevărat, omenirea se poate aștepta la o nouă criză. Aniversarea crahului bursier din 1929 a prilejuit dezbatere largi pe această temă. S-au publicat cărți, au apărut numere speciale de revistă, s-au dat interviuri. Problema s-a pus astfel: criza de atunci reprezintă o filă îngălbenită de istorie, un unicat în evoluția sinuoasă a capitalismului contemporan? Sau cataclismul de acum o jumătate de secol se va repeta, aruncînd lumea din nou în abisul depresiunii economice?

În această privință, numeroși comentatori constată existența unor tulburătoare coincidențe între cele petrecute în 1929 și cele din 1979. O revistă engleză reputată — International Currency Review — chiar și-a intitulat articolul aniversar: „Ultima mare criză — și cea care va urma“.

Despre ce coincidențe este vorba?

În prezent, ca și în anii '20, problema nr. 1 a lumii capitaliste este inflația, ajunsă la niveluri intolerabile în cele mai multe părți ale acestei lumi. Ca și în anii '20, bursele occidentale au străbătut o perioadă critică în anii 1973—1974, comparabilă cu cea din anii 1919—1920 care a premers crahului din 1929. Nivelul datoriilor internaționale a crescut în ultimii ani, ca și acum 50 de ani, în mod cu totul îngrijorător. Ca și atunci, cumpărările pe credit ale populației au luat proporții uriașe în S.U.A., în Anglia și în alte țări occidentale. Ca și atunci, bancheții aleargă după clienți, cărora să le acorde credite, chiar dacă aceștia nu prezintă garanții suficiente.

Există însă nu numai coincidențe, ci și aspecte noi, dar nu mai puțin îngrijorătoare. Criza energetică, o criză care obligă toate statele neproducătoare de petrol să se lupte pentru a obține o energie tot mai rară și tot mai scumpă; situația economiei Statelor Unite ale Americii, diferită în deceniul al optulea de aceea din deceniul al treilea: spre deosebire de atunci, economia americană a pierdut mult din dinamism, pozițiile competitive ale multor companii americane se pierd pe rînd, creșterea productivității este în declin, deficitul balanței de plăți sînt, după expresia revistei Business Week, cutremurătoare, inflația crește, dolarul scade. Probleme politice — contradicțiile dintre statele capitaliste industrializate, dintre diferite grupări de state, dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare — întunecă și mai mult orizontul.

În aceste condiții, este oare iminentă o criză de proporții celei din 1929—1933? De fapt omenirea se află în prezent în criză. De ce dimensiuni? Președintele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Robert McNamara, declara de curînd: „Criza economică a anilor '70 este cea mai gravă pe care am cunoscut-o de la răsturnările celui de al doilea război mondial și depresiunea generală care i-a precedat. Însă adevărul este că problemele cărora va trebui să le facem față în cursul anilor '80 vor fi aproape cu certitudine încă și mai dificil de rezolvate“. Așadar, criza există; ea se va agrava „aproape cu certitudine“ în deceniul viitor. Pînă la ce dimensiuni? Nimeni nu poate ști.

Între timp, lumea occidentală își îndreaptă ochii temător spre bursa din New York ca spre un oracol: va veni sau nu o zi neagră?

dr. Costin C. KIRIȚESCU

³⁾ Richard Lambert, în Financial Times, 29 septembrie 1979

⁴⁾ Business Week, 3 septembrie 1979

Bulgaria: introducerea electronicii în economie

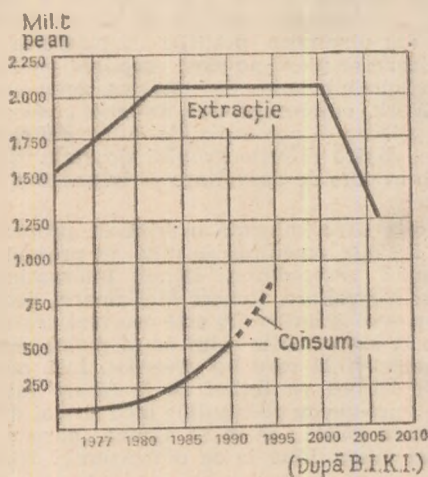
RAMURILE DE VIRF ale progresului tehnic, electronica și electrotehnica cunosc actualmente o dezvoltare prioritară în R.P. Bulgaria. Astfel, în vreme ce producția globală industrială va spori în actualul cincinal de aproape două ori, cea de mijloace de automatizare, de aparate de măsură și control și de tehnică de calcul va cunoaște un ritm mult mai rapid. În cincinalul trecut, această creștere a fost de 10,7 ori.

Sporirea rapidă și diversificarea producției de mijloace de automatizare și tehnică de calcul sînt chemate să aducă o contribuție de seamă la realizarea programului complex de electronizare a economiei bulgare pînă în 1990. Acest program prevede conceperea și producerea în serie mare de tehnică electronică și de mijloace de automatizare destinate satisfacerii necesităților țării, introducerea tehnicii de calcul electronice în domeniul social-cultural, ca de exemplu în asistența medicală, în procesul de învățămînt, în comerțul interior și serviciile pentru populație. Programul prevede de asemenea introducerea tehnicii electronice de calcul în controlul protecției mediului înconjurător, în conducerea producției agricole etc.

Utilizarea tehnicilor moderne de calcul electronic s-a soldat deja cu o serie de rezultate pozitive în direcția reducerii consumului de energie electrică și termică, a ridicării calității producției și creșterii productivității muncii, inclusiv în agricultură.

Spre o convergență între producția și consumul de petrol în țările O. P. E. C.

ÎN CERCURILE de specialitate se apreciază că potențialul de export la

petrol și produse petroliere al țărilor membre ale O.P.E.C. va fi afectată în perspectivă nu numai de epuizarea

treptată a zăcămintelor de petrol, de politica de preservare a resurselor respective, practicată de unele țări producătoare de petrol, ci și de creșterea susținută a consumului intern de energie al țărilor membre ale acestui organism. Astfel, numai în perioada 1970—1977 consumul total de energie al țărilor menționate a sporit de peste două ori (de la 100,2 la 206,3 mil.t.e.p.), iar în cadrul acestuia consumul de produse petroliere s-a majorat de 2,6 ori. În timp ce în țările O.C.D.E. raportul dintre creșterea consumului de energie și sporul produsului național brut a fost, în medie egal cu 1 în perioada 1972—1976, în același interval el a înregistrat valoarea de 1,97 în Arabia Saudită, de 1,96 în Irak, de 1,65 în Indonezia, de 1,64 în Algeria, de 1,61 în Iran ș.a.m.d.

Pornind de la necesitatea cunoașterii evoluției viitoare a raportului dintre producția și consumul de petrol în țările membre, experții O.P.E.C. au elaborat prognoze oglindite sintetic în graficul alăturat, care marchează tendința — mai accentuată în perspectivă — de apropiere a celor două curbe.

Avantajele prelucrării complexe a minereurilor

DATELE STATISTICE arată că volumul mondial al extracției de minerale utile se dublează la fiecare 15—18 ani, fapt care face tot mai acută necesitatea valorificării lor complexe, atît pentru folosirea cît mai rațională a resurselor existente, cît și pentru a se evita creșterea gradului de poluare a mediului înconjurător.

După cum relatează presa din Uniunea Sovietică de specialitate, dacă în 1930 întreprinderile metalurgice din această țară obțineau 20 de elemente chimice din minereul extras, în prima jumătate a deceniului actual numărul elementelor respective s-a ridicat la 74, iar valoarea producției rezultate din prelucrarea complexă a materiei prime a ajuns să reprezinte 30% din valoarea globală a producției ramurii. Experiența întreprinderilor metalurgice fruntașe din U.R.S.S. evidențiază că investițiile necesare pentru producerea concomitentă a altor materiale decît cel de bază, prin prelucrarea complexă a minereurilor, se amortizează de 1,5—2 ori mai repede decît în cazul construirii unor întreprinderi noi, specializate. Se apreciază că, deși utilizarea complexă a materiilor prime furnizate de industria minieră constituie o problemă tehnico-științifică și economică complicată, tendința către obținerea unor rezultate maxime în acest domeniu are un caracter progresist, deoarece permite obținerea în condiții de eficiență a componentelor însoțitoare ale metalului de bază din minereu.

O resursă în curs de reconsiderare: lemnul

„CRIZA PETROLULUI” a determinat între altele, creșterea interesului

față de lemn, ca purtător de energie și ca materie primă valoroasă. Cercetările efectuate în diferite țări atestă perspectivele favorabile ale alcoolului etilic și metilic, extras din lemn, drept carburant care poate fi utilizat ca înlocuitor — parțial sau total — al benzinei. Totodată, în țările care dispun de bogate resurse forestiere se examinează posibilitățile extinderii utilizării deșeurilor de lemn, rezultate la exploatarea acestuia în pădure și la prelucrarea în industrie, apreciindu-se că, de pildă, industria de prelucrare a lemnului ar putea să-și asigure astfel acoperirea necesarului de energie.

Pe de altă parte, atenția specialiștilor este atrasă de perspectiva folosirii lemnului ca materie primă în fabricarea de materiale sintetice și de cauciuc pentru anvelope (din lemn de rășinoase). Deocamdată, lemnul nu este competitiv pe acest plan cu gazele sau petrolul, dar se apreciază că — pe măsura perfecționării proceselor tehnologice de prelucrare a lemnului — situația se va schimba în viitor în favoarea sa.

Orientări ale investițiilor americane în străinătate

CEA DE-A 21-A PROGNOZĂ anuală asupra evoluției investițiilor efectuate peste hotare de companiile din S.U.A. (în cazul de față pe anii 1979—1981), publicată de cunoscuta firmă americană „McGraw Hill”, relevă că volumul global al acestora va spori în anul în curs cu 23% (respectiv cu 32,9 mlrd. dolari), pentru 1980 și 1981 fiind prognozată un spor anual de circa 15%. Se apreciază că creșterea substanțială a volumului investițiilor americane pe anul în curs este determinată atît de nivelul ridicat al inflației pe plan intern, cît și de slăbirea pozițiilor dolarului în cadrul sistemului decontărilor internaționale.

Cele mai importante creșteri ale investițiilor americane peste hotare se înregistrează (în 1979) în industria aerospațială (+74%), în construcția de automobile (+33%), în construcțiile de mașini cu caracter general (+28%) și în industria petrolului (+23%), ultima ramură menținându-și principala pondere (de 43%) în ansamblul investițiilor menționate. În ceea ce privește orientarea geografică a investițiilor americane se apreciază că în anii 1979—1981 aceasta va evolua sub semnul căutării unor noi piețe de aprovizionare cu surse de energie și al înrăutățirii condițiilor de investire în economia țărilor cu valută liber convertibilă, fapt care va determina scăderea — în cadrul investițiilor globale ale companiilor americane — a ponderii Europei occidentale, a Orientului Apropiat și Mijlociu, a Japoniei și Oceaniei în condițiile accentuării rolului — ca plată de plasament — a Canadei, Americii Latine și mai ales al altor zone, decît cele menționate.

GLOSAR

Indicatori sintetici

calculați în statistica O.N.U. [1]

ÎN CALCULELE și analizele macroeconomice un loc important îl ocupă indicatorii produsului social și venitului național. Indicatorii care exprimă sintetic rezultatele activității unei țări, conținutul și sfera de cuprindere a acestora diferă însă în funcție de conținutul categoriilor economice care se măsoară statistic în cele două concepții de calcul macroeconomic. Astfel, Sistemul de balanțe al economiei naționale sau Sistemul producției materiale (S.P.M.), utilizat în țările socialiste, include în calculele de produs social și venit național numai valoarea bunurilor și serviciilor obținute în producția materială. Sistemul conturilor naționale (S.C.N.), folosit în țările capitaliste, consideră productive toate activitățile desfășurate în economie, și, ca urmare, cuprinde în calculul indicatorilor sintetici, rezultatele tuturor activităților desfășurate în economia națională. Deci deosebirea de fond dintre cele două sisteme de calcul statistice macroeconomice se referă la modul diferit de interpretare a serviciilor neproductive (financiare, administrative etc.).

Indicatorii sintetici calculați în ambele sisteme sînt rezultatul sistematizării, agregării și prelucrării informațiilor referitoare la rezultatele obținute în economie și răspund cerințelor analizelor macroeconomice și fundamentării deciziilor privind dezvoltarea economiei naționale. Dacă în S.P.M. indicatorii produsului social și venitului național se calculează și se analizează pe baza balanței economiei naționale, în principal pe baza balanței reproductivității produsului social și venitului național, în S.C.N. indicatorii sintetici se calculează pe baza informațiilor furnizate de conturile sintetice: producție; consum; și acumularea și restul lumii. Principali indicatori sintetici care se calculează în statistica O.N.U. sînt: produsul intern brut (P.i.b.); produsul intern net (P.i.n.); venitul național; produsul național brut (P.n.b.) și produsul național net (P.n.n.); produsul disponibil și venitul disponibil *).

Produsul intern brut este un indicator statistic macroeconomic care rezultă din agregarea valorii bunurilor și serviciilor nou create de agenții economici interni în sectoarele economiei și reprezintă diferența dintre produsul global brut și valoarea bunurilor și serviciilor consumate productiv (definit în S.C.N.). Valoarea acestor bunuri și servicii consumate productiv exprimă consumul intermediar, adică bunurile și serviciile produse și consumate de alte subiecte în perioada de calcul. Produsul intern brut se poate calcula utilizînd metoda valorii adăugate brute sau metoda produselor finale.

Metoda valorii adăugate brute constă în agregarea valorilor adăugate ale tuturor agenților economici interni. Produsul intern brut determinat după această metodă are la bază fluxurile financiare care au loc în economie. Metoda produselor finale pornește de la fluxurile materiale și constă în însumarea bunurilor și serviciilor care au ajuns în ultimul stadiu al circuitului economic. Dacă metoda valorii adăugate permite analizarea contribuției sectoarelor economiei la produsul intern brut, metoda produselor finale stă la baza cunoașterii și analizei folosirii resurselor naționale.

Bunurile și serviciile cuprinse în produsul intern brut sînt evaluate inițial la prețurile pieței. Dacă din această valoare se scad impozitele indirecte și se adaugă subvențiile de exploatare se obține produsul intern brut la costul factorilor.

*) Conținutul și metodologia de calcul a acestor indicatori sînt tratate pe larg în cursul „Statistica economică”, autor I. Căpanu, Ed. didactică și pedagogică, București, 1978.

Petrol în saline

Mugurel Chițimia, Rîmnicu Vilcea — Informația

la care vă referiți este reală. Confruntat cu perspectiva dificultăților în aprovizionarea cu petrol. Departamentul Energiei din S.U.A. a hotărît creșterea de stocuri de petrol în mine de sare dezafec-

tate. Cheltuielile alocate amenajărilor se ridică la circa 3,38 dolari/baril (1 baril = 159 litri) în condițiile în care prețul de livrare al unui baril de petrol stocat este de 13,42 dolari. Specialiștii apreciază că din cantitatea stocată în aceste rezervoare subterane se va pierde circa 1,5% ca urmare a infiltrațiilor în pereții salinelor. Situație în prezent la un nivel de 87 mil. barili de petrol,

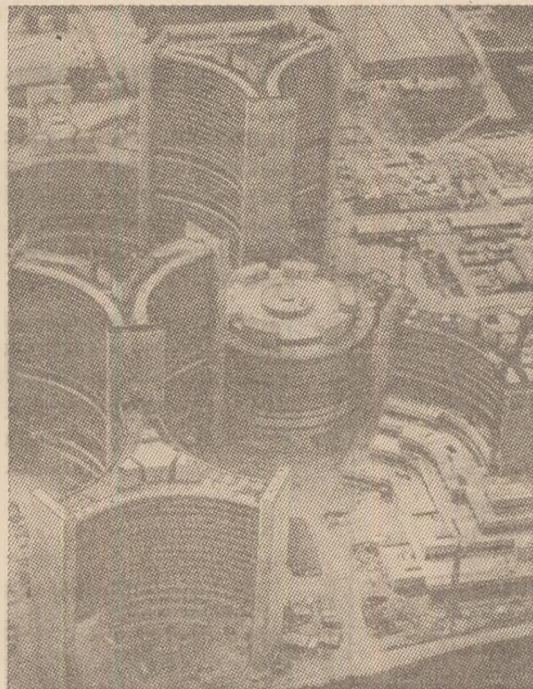
rezervele din saline vor trebui să ajungă într-o primă etapă la 245 mil. barili și apoi la 524 mil. barili. Se prevede totodată ca aceste rezervoare să furnizeze 1 mil. barili/zi în toamna anului curent, iar ulterior, cînd salinele vor fi umplute la capacitatea maximă, 4 milioane barili pe zi. Raportat la nivelul lunii iulie 1979, aceste rezerve ar reprezenta un sfert din consumul curent.

Centrul internațional de la Viena

Delia Popescu, Arad — Centrul internațional de la Viena, denumit de localnici „Orașul O.N.U.” a fost inaugurat la sfîrșitul lunii august. El găzduiește acum în mod permanent în primul rînd cele două organisme din sistemul O.N.U., care își aveau și înainte sediul la Viena și anume Agenția internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.) și Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.). În același timp, la centrul de la

Viena au fost transferate o serie de servicii și oficii din sistemul O.N.U. care pînă acum își aveau sediul la New York sau Geneva, ca de pildă Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional, Oficiul internațional pentru controlul narcoticelor etc.

Noul centru internațional este situat într-un parc chiar pe malul Dunării și a fost proiectat de arhitectul austriac Johann Staber. El se compune din două clădiri mari în formă de trifoi (vezi fotografia), alături de care există o mare sală pentru conferințe internaționale. În total, cele 15 săli de conferințe ale complexului pot cuprinde simultan 8 000 de persoane. Costul construcției a fost suportat de statul austriac.

Energie nucleară

Marin Izbășoiu, Cluj-Napoca — 1) Diferențele între

cifrele menționate provin din faptul că ele se referă nu numai la momente diferite, ci și la zone geografice deosebite. Potrivit raportului anual pentru 1978 al Agenției interna-

ționale pentru energia atomică (A.I.E.A.) dat publicității în luna septembrie la Viena, pe plan mondial puterea instalată în centralele nucleare-electrice în cursul anului trecut a fost de 15 000 MW (față de numai 10 000 MW cu un an înainte). Ca urmare, la sfîrșitul anului trecut totalul puterii instalate în asemenea centrale ajunsese la 11 000 MW, respectiv 5,8 la sută din capacitatea mondială de producere a energiei electrice. Este vorba de 227 centrale nucleare, în 21 țări membre ale A.I.E.A. cu o durată totală de funcționare de 1 700 ani-reactor.

Raportul citat notează că în 20 de ani de producție a energiei nucleare, nu s-a înregistrat nici un deces sau accident grav datorat radiațiilor. Afirmația, se arată în raport, rămîne valabilă și după accidentul de la Three Mile Island din 28 martie a.c.

2) Sistemul internațional de documentare nucleară (INIS), la care anul trecut și-au anunțat participarea încă opt state membre ale A.I.E.A., cuprinde în prezent peste 70 000 referințe privind documentarea tehnică în domeniul nuclear publicată în țări membre de pe toate continentele. După prelucrare aceste referințe sînt redistribuite centrelor naționale de documentare.

Alcoolul drept carburant

I. Vlad, Tirgoviște — Potrivit informațiilor publicate în presa internațională, primul autoturism din lume funcționînd pe bază de alcool și produs în serie mare este „Fiat 147”, varianta braziliană a autoturismului „Fiat 127”. Alcoolul este obținut prin distilarea trestiei de zahăr, ce poate fi cultivată pe scară largă și în zonele de nord ale țării, în care veniturile agricultorilor sînt mici. Lansarea tipului menționat se înscrie ca o etapă importantă în realizarea „Programului alcool” elaborat de guvernul brazilian. Acest program vizează atît reducerea relativă a importurilor de petrol, respectiv stabilizarea acestora, cit și oferirea de noi resurse agricultorilor.

În Brazilia se apreciază că în 1985 autoturismele utilizînd drept carburant alcoolul ar putea constitui 30—50% din producția totală a firmei.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 19 octombrie 1979

IN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— Perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor pentru o participare tot mai activă și eficiență la organizarea și conducerea economiei (I) (dr. Corneliu Russu)	1
— Soluții de perfecționare a activității furnizorilor de utilaje (Gh. Drăghici)	4
— Corelarea eforturilor producător-exportator în realizarea planului de export (Gh. Zdrenghia)	6
— Sporirea cheltuielilor social-culturale — expresie a politicii partidului de ridicare a standardului de viață al poporului (Arhibald Popescu)	8
— Imperative ale creșterii eficienței potențialului tehnic productiv (Gheorghe Obreja , drd. Stelian Militaru)	10
— Optimizarea fluxului recoltare-transport-depozitare prin organizare de tip industrial (Șt. Petcovici , C. Botezatu)	12
— Puncte de vedere. Timpul de rotație și eficiența economică (drd. Ștefan Brașoveanu)	14
— Cititorii au cuvîntul	16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere — factori hotărîtori pentru calitatea activității lor (dr. Ovidiu Nicolescu)	17
--	----

TEORII • IDEI

— Învățămîntul — forță de producție a societății (III) (prof. dr. Gheorghe P. Apostol)	19
— Direcții noi în cercetarea viitorului. Convorbiri economice cu Johan Galtung	21
— Școli • curente • economiști. Repere ale unei analize critice asupra societăților multinaționale (Eufrosina Ionescu)	22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Principiul tratamentului preferențial în relațiile comerciale cu țările în curs de dezvoltare: evoluții noi și perspective (I) (Victor Aldea)	25
— Tendințe-conjuncturi	27
— Marea prăbușire. O filă de istorie în evoluția sinuoasă a capitalismului contemporan (dr. Costin C. Kirîtescu)	28
— Mondorama	30
— Curier	31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Workers' professional training ceaseless improvement for a more and more active participation and efficiency in economy's management (I) (Dr. Corneliu Russu)	1	(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol)	19
— Social and cultural expenses upflow — expression of the party's policy towards upgrading the living standard of the people (Arhibald Popescu)	8	— New direction in the study of the future. Economic talks with Johan Galtung	21
— Education — a production force of the society (III)		— Schools — trends — economists. Guidemarks of a critical analysis on the multinational societies (Eufrosina Ionescu)	22
		— The principle of the preferential treatment in the trade relations with the developing countries: new evolutions and trends (I) (Victor Aldea)	25

DANS LE NUMÉRO

— Le perfectionnement continu de la formation des cadres pour une participation toujours plus active et efficiente à l'organisation et à la direction de l'économie (I) (dr. Corneliu Russu)	1	(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)	19
— L'acroissement de dépenses socio-culturelles dans le futur quinquennal — une nouvelle étape dans l'élévation du niveau de vie du peuple (Arhibald Popescu)	8	— Nouvelles directions dans la recherche du futur. Discussions économiques avec Johan Galtung	21
— L'enseignement — force productive de la société (III)		— Ecoles — courants-économistes. Repères d'une analyse critique des sociétés multinationales (Eufrosina Ionescu)	22
		Le principe du traitement préférentiel dans les relations commerciales avec les pays en voie de développement: évolutions nouvelles et perspectives (I) (Victor Aldea)	25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Дальнейшее усовершенствование подготовки трудящихся для все более активного и эффективного участия в организации и управлении экономикой (I) (Dr. Корнелиу Руссу)	1	— Образование — производительная сила общества (III) (проф. др. Георге П. Апостол)	19
— Увеличение социально-культурных расходов — выражение политики партии в повышении жизненного стандарта народа (Архибалд Попеску)	8	— Новые направления в исследования будущего. Экономические беседы с И. Гальтугом	21
		— Школы • Течения • Экономисты. Ориентиры критического анализа многонациональных компаний (Эуфросина Ионеску)	22
		— Принцип преференциального режима в коммерческих отношениях с развивающимися странами: новые эволюции и перспективы (I) (Виктор Алдея)	25

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică”. Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurăm primirea neîntre ruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale”, „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice”, „Curier economic-legislativ”.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scintei”.

A SOSIT TOAMNA

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate sezonului rece vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

Cofetăria „AMBASADOR“
din B-dul Magheru nr. 10

oferă preparatele casei pe bază de înghețată, frișcă, fructe :

- Merengue glacé
- Tort glacé
- Profiterol
- Coupe jaque
- Ciocolatine
- Cafè frappé Ambassador
- Răcoritor Ambassador

- Tort fructe și frișcă special
- Charlotte ananas
- Cataif special
- Sufleuri cu fructe
- Sortiment de fursecuri și bomboane fine de ciocolată, torturi, sortimente de prăjituri și patiserie calitativ perioare.